

ŽURNÁL

SPRÁVNEHO SÚDNICTVA

odborný recenzovaný časopis Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky

1/2026

V. ročník

NAJvyšší
SPRÁVNÝ SÚD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Žurnál správneho súdnictva je odborný recenzovaný časopis, ktorý vydáva Kancelária NSS SR. Primárne zameranie časopisu je správne právo a správne súdne konanie.

Hodnotiaca komisia, ktorá posudzovala príspevky študentskej konferencie:

JUDr. Pavol Nad'
Mgr. Michal Novotný
prof. JUDr. Juraj Vačok, PhD.
Bc. Ivo Zlámal
JUDr. Zuzana Zlámalová, PhD.

Redakčná rada:

prof. JUDr. PhD. Peter Potásch, PhD.
- predseda
JUDr. Katarína Benczová
Mgr. Ing. Katarína Ferenčáková
JUDr. Ida Hanzelová
Mgr. Ing. Jarmila Jendrušáková
Mgr. Michal Novotný
JUDr. Zuzana Šabová, PhD.
JUDr. Marián Trenčan
prof. JUDr. Juraj Vačok, PhD.

Zodpovedná redaktorka:

Mgr. Ing. Jarmila Jendrušáková

Tajomníčka časopisu:

Mgr. Soňa Havlíková

Editorka:

Mgr. Soňa Havlíková

Vydavateľ:

Kancelária Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky
Trenčianska 56/A
821 09 Bratislava 3
IČO: 53857097
DIČ: 2121511700
ISSN 2730-0722
Evidenčné číslo: EV 369/25/EPP
Web: nssud.sk
Mail: zurnal@nssud.sk

Príhovor

Milé čitateľky a milí čitatelia,

tento rok sa na našom súde uskutočnilo prvé kolo esejistických súťaží študentov vysokých škôl. Priznám sa, keď ma s účasťou na projekte na začiatku roka oslovila hovorkyňa nášho súdu, bol som skeptický a nepredpokladal som veľký záujem. Bol som však milo prekvapený, keď k nám prišli viac ako dve desiatky esejí. Osobitne ma potešilo, že sa nezapojili len študenti právnických fakúlt, ale svoje miesto v súťaži si našli i študenti iných odborov.

Tému súťaže, ktorá sa týkala využitia umelej inteligencie v justícii, považujem za veľmi aktuálnu. Tešil som sa preto na jednotlivé práce, nakoľko zo svojich pedagogických skúseností viem, že študenti umelú inteligenciu veľmi často využívajú a majú tak veľa praktických skúseností. Úroveň prác ako aj následných obhajob v ústnom kole ma nesklamala. Pri viacerých prácach som sa dokonca z role hodnotiteľa dostával do role učiaceho sa a súťaž ma obohatila o mnoho hodnotných informácií.

V rámci úvodníka ale nechcem zachádzať do odborných detailov vyhlásenej esejistickej súťaže. Rád by som upozornil na výnimočnosť tohto čísla, venovaného mladým ľuďom, ktorí našli odvalu sa zapojiť do pomerne náročnej súťaže k odbornej problematike na inštitúcii mimo akademického prostredia a našli si čas spraviť niečo nad rámec svojich bežných študijných povinností.

V tomto čísle zverejňujeme najúspešnejšie práce študentov. Napriek tomu, že ich autormi sú osoby na začiatku svojej kariéry, domnievam sa, že príspevky svojou kvalitou majú potenciál obohatiť aj čitateľov nášho časopisu k téme, ktorú osobne považujem za jednu z najväčších výziev justície smerom do budúcnosti. Prajem Vám, aby ste, rovnako ako ja, v publikovaných príspevkoch našli

Odborné články / vedecké štúdie uverejňované v časopise Žurnál správneho súdnictva prechádzajú v súlade so štatútom časopisu anonymným recenzným konaním (dvaja recenzenti).

Za jazykovú stránku odborných článkov a vedeckých štúdií – vrátane ich cudzojazyčných častí, resp. za jazykovú stránku iných cudzojazyčných príspevkov uverejnených v odbornom časopise – zodpovedajú autori.

Vydavateľ / redakčná rada nezodpovedá za obsah odborných článkov a vedeckých štúdií. Právne názory v nich obsiahnuté sú názormi autora / autorov a ich publikovanie v časopise žiadnym spôsobom nepredstavuje všeobecný súhlas vydavateľa, najvyššieho správneho súdu alebo jednotlivých členov redakčnej rady, resp. sudcov najvyššieho správneho súdu s článkom, jeho obsahom a závermi.

Vybrané informácie, údaje a označenia sú v časopise skracované a /alebo anonymizované.

množstvo podnetov a informácií, o ktorých som presvedčený, že Vás obohatia bez ohľadu na mieru Vašej počítačovej gramotnosti. Prajem pekné čítanie.

prof. JUDr. Juraj Vačok, PhD.

*Sudca Najvyššieho správneho súdu
Slovenskej republiky*

ŽURNÁL
SPRÁVNEHO
SÚDNICTVA

Vybrané podmienky uverejňovania rukopisov v odbornom časopise

1. Zodpovednému redaktorovi odborného časopisu: *Žurnál správneho súdnictva – odborný časopis Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky* (ďalej len „Časopis“) je potrebné poslať **rukopis** v elektronickej podobe vo formáte Word **podľa šablóny, ktorá je prílohou týchto pokynov** (Príloha č. 1). Autor píše text na celú šírku riadkov (ENTER sa používa až na konci odsekov). Dôležité úvahy je možné zvýrazniť tučným písmom. Je potrebné rozlišovať medzi 1 a 0, resp. I a O. Zátvorky sú vždy okrúhle, t. j. „()“, nie „/“. Pri uvádzaní písmena v prameni práva sa používa „,“, t. j. „písm. a)“, nie „písm. a“. Používa sa font Times New Roman, veľkosť 12, riadkovanie 1,0. Skratky je potrebné zaviesť pri ich prvom použití v diele, uvedené sa nevzťahujú na ustálené textové skratky.
2. Časopis je tvorený nasledovnými materiálmi zložkami:
 - a) odborné články,
 - b) vedecké štúdiá,
 - c) legislatíva a normotvorba,
 - d) rozhodovacia prax a judikatúra.
3. Odborný článok spravidla nepresahuje rozsah 15 normostrán a má jednoduchšie vnútorné členenie ako vedecká štúdia. Vedecká štúdia sa vnútorne člení na rozsiahlejšie ucelené textové jednotky a jej rozsah spravidla nepresahuje 25 normostrán. Bližšie vymedzenie jednotlivých materiálnych zložiek časopisu sa nachádza v čl. 6 ods. 4 Štatútu odborného časopisu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Štatút“) (príloha č. 2).
4. Odborný článok a vedecká štúdia obsahujú nasledovné časti:
 - a) **Názov článku v slovenskom jazyku a anglickom jazyku**, ktorý musí byť výstižný, presný a zároveň odborné pútavý.
 - b) **Označenie autora, resp. autorov a ich príslušnosť k určitej inštitúcii** (vrátane funkcie) **v slovenskom jazyku a anglickom jazyku**. Autorský kolektív musí byť jasne definovaný; prvý autor (vedúci autorského kolektívu) dohliada a zodpovedá za použitie údajov a za výsledky analýz, ich správnu prezentáciu a zostavu je konečný text.
 - c) **Abstrakt v slovenskom jazyku a anglickom jazyku** – stručný popis článku o **rozsahu 150 – 300 slov**.
 - d) **Kľúčové slová v slovenskom jazyku a anglickom jazyku**.
 - e) **Hlavný text** (Hlavný text vedeckej štúdie sa člení na úvod, jadro a diskusiu. K tomu pozri čl. 6 ods. 7 Štatútu).
 - f) **Záver** – obsahuje krátky sumár zistení autora, resp. autorského kolektívu, ďalej jasné dôvody, ako predmetná práca rozvíja poznatky v odbore, v čom vidí autor, resp. autorský kolektív prínos odborného článku alebo vedeckej štúdie.
 - g) **Použitie zdroje, bibliografia** – uvedenie zdrojov, z ktorých autor, resp. autorský kolektív vychádzal a ktoré použil (Bibliografické odkazy, resp. citácie sa uvádzajú v súlade s normou STN ISO 690: Dokumentácia – Bibliografické odkazy. Obsah, forma a štruktúra a STN ISO 690, Informácie a dokumentácia. Bibliografické citácie. Časť 2: Elektronické dokumenty alebo ich časti. K tomu pozri čl. 7 Štatútu.).
5. Odborný článok aj vedecká štúdia môžu obsahovať poďakovanie, prípadne prílohy.
6. Autori sú zodpovední za správne označenie diela a za obsah rukopisu (najmä, že rukopisom sa nezasahuje do autorských práv tretích osôb). Rovnako nesú zodpovednosť za výsledky svojich analýz, resp. výskumu, ktoré budú zverejnené v Časopise. Za vecnú stránku diela zodpovedajú v plnom rozsahu autori.
7. Autori nemajú nárok na honorár alebo na akékoľvek iné peňažné alebo nepeňažné plnenie titulom uverejnenia rukopisu.
8. Odborné články / vedecké štúdiá prechádzajú anonymným recenzným konaním v súlade so štatútom odborného časopisu.

Úplné znenie štatútu odborného časopisu *Žurnál správneho súdnictva*, ktorým sa riadi publikovanie článkov a štúdií v tomto časopise, nájdete [TU](#).

6/ **Aktuality**

6 **Aktuality z domova**

9 **Aktuality zo zahraničia**

11/ **Odborné články a vedecké štúdie**

11 **Algoritmická spravodlivosť: Ústavné limity využitia umelej inteligencie z pohľadu práva na spravodlivý proces**

Bc. Samuel Ladislav Ballek

22 **Využitelnosť umelej inteligencie v justícii**

Bc. Dáriuš Krestian

30 **Aplikácie prediktívnej umelej inteligencie a jazykových modelov v právnej doméne**

Ing. Bianka Šimková

39 **Využitelnosť umelej inteligencie v správnom súdnictve**

Bc. Rachel Škorupová

49 **Algoritmická efektivita a judikatórna integrita: hranice využitia umelej inteligencie v správnom súdnictve**

Bc. Tatiana Tomášová

59/ **Legislatíva a normotvorba**

59 **Vysokorizikové systémy v justícii podľa prílohy č. III ods. 8 písm. a) Aktu o umelej inteligencii**

Mgr. Soňa Havlíková

63/ **Rozhodovacia prax a judikatúra**

63 **Využívanie AI v súdnych konaniach a možné dôsledky**

Mgr. Samuel Vaššo

Aktuality z domova

NSS SR usporiadal súťaž pre študentov na tému február 2026 „Využitelnosť umelej inteligencie v justícii“

NSS SR usporiadal súťaž o najlepší odborný článok na tému „Využitelnosť umelej inteligencie v justícii“. Päť víťazných študentských článkov tvorí jadro práve tohto čísla časopisu.

K vyhláseniu súťaže

Iniciatíva bola určená študentom vysokých škôl na Slovensku, ktorí majú ambíciu vniesť čerstvý pohľad do diskusie o vplyve technologického pokroku na právo či justíciu. Téma súťaže bola zámerne formulovaná len rámcovo. Reflektuje tak rýchlosť, akou umelá inteligencia (AI) preniká do našich životov, komplexnosť jej praktického využitia a výzvy v oblasti regulácie. Študenti sa mohli venovať AI v justícii všeobecne alebo si vybrať konkrétnu oblasť – od etických rizík a legislatívnych výziev až po vplyv technológií na kľúčový inštitút zákonného sudcu.

Hodnotenie článkov

Do súťaže sa zapojilo celkovo 23 študentov. Odborná päťčlenná komisia, zložená z predsedu a ďalších dvoch sudcov tunajšieho súdu, vedúcej Kancelárie NSS SR a zamestnanca oddelenia informačných technológií, hodnotila doposiaľ nepublikované texty najmä z pohľadu originality, autenticity, kvality argumentácie, ako aj korektného zdrojovania. Autori desiatich najlepších prác vybraných odbornou komisiou dostali príležitosť predstaviť svoje závery aj osobne na študentskej konferencii, ktorá sa konala 6. mája 2026

Ceny udelené víťazným autorom

- Dvaja víťazi súťaže sa stali hosťami v súdnom „Správnom podcaste“.
- Prví traja ocenení študenti získali bezplatný prístup k vzdelávaciemu podujatiu organizovanému na pôde súdu a mentoring u sudcu najvyššieho správneho súdu, resp. zamestnanca kancelárie podľa výberu študenta.
- Piatim najlepšie umiestneným účastníkom boli odovzdané propagačné predmety najvyššieho správneho súdu a jeho kancelárie.
- A v neposlednom rade publikácia piatich víťazných článkov v našom odbornom časopise Žurnál správneho súdnictva.

Vyjadrenie vedúcej Kancelárie NSS SR JUDr. Zuzany Zlámalovej, PhD. k uvedenej súťaži: „Prenikanie akademickej pôdy na pôdu našej inštitúcie dosiahlo vypísaním predmetnej súťaže inú úroveň, akou boli doterajšie stáže študentov na oddelení analytických činností. Zorganizovanie úvodného ročníka, premyslenie celého konceptu, vymyslenie zaujímavej témy, lákavých cien, či podchytenie všetkých súvisiacich aj právnych záležitostí nebol jednoduchý proces, avšak v závere to vyhodnocujem ako mimoriadne úspešný úvodný ročník. Pozitívne ma pritom prekvapil aj samotný počet zaslaných príspevkov či zapojenie študentov i technického zamerania, čo prinieslo významné oživenie. A možnosť byť súčasťou komisie, ktorá sa veľmi precízne pripravila na samotné vyvrcholenie súťaže v podobe osobnej prezentácie vybraných najlepších príspevkov, bola pre mňa osobne už len pomyselná „čerešnička na torte“. Chcela by som týmto súčasne záverom vyjadriť svoje osobné pranie, aby sa súťaž v budúcnosti stala pravidelnou aktivitou na pôde súdu, ktorá bude mať neustále vysokú úroveň a bude tým priťahovať čím ďalej, tým viac záujemcov o zapojenie sa do nej.“

NSS SR spustil nový informačný systém pre efektívnejšie vyhľadávanie rozhodnutí a zisťovanie stavu konania

1. apríla 2026

Nový systém pre vyhľadávanie rozhodnutí obsahuje viac ako 7.000 doteraz vydaných rozhodnutí NSS SR. Okrem fulltextu umožňuje vyhľadávať aj prostredníctvom množstva iných, navzájom kombinovateľných kritérií. Výsledkom zadaných filtrov sú podľa dôležitosti zoradené rozhodnutia v PDF formáte spĺňajúce štandardy prístupnosti webových sídel. K vyhľadanému rozhodnutiu sa zároveň viaže viacero informácií napr. či bolo rozhodnutie preskúmané ÚS SR, zverejnené v Zbierke stanovísk a rozhodnutí NSS SR, resp. či sa k nemu viaže právna veta. Systém je na základe interných, ako aj externých podnetov priebežne vylepšovaný.

Workshop o spolupráci a komunikácii s osobami so zrakovým znevýhodnením

15. apríla 2026

Na pôde NSS SR sa v spolupráci s Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) konalo špeciálne odborné školenie. Zameraním školenia bola predovšetkým komunikácia a poskytovanie pomoci nevidiacim a slabozrakým osobám, a to či už ide o asistenciu pri nahliadaní do spisov alebo všeobecnú pomoc pri pohybe a orientácii v priestoroch budovy.

NSS SR spolu s KNSS SR zverejnili svoje stanovisko k otázke: „Ako pristupuje najvyšší správny súd a jeho kancelária k nasadzovaniu AI (v justičnom prostredí)?“

30. apríla 2026

Predseda NSS SR Pavol Nad' sa v súvislosti s blížiacim sa koncom jeho funkčného obdobia osobne pod'akoval za spoluprácu partnerom nielen z justičného prostredia

apríl 2026

Predseda NSS SR Pavol Nad' sa pri príležitosti ukončenia svojho pôsobenia vo funkcii predsedu tunajšieho súdu stretol na konci apríla 2026 s významnými partnermi a kolegami, s ktorými počas vedenia najvyššieho správneho súdu intenzívne spolupracoval a ktorých činnosť sa dotýkala správneho súdnictva.

Sympóziu „Základy novej éry správneho súdnictva na Slovensku v praxi“

14. mája 2026

Pri príležitosti 5. výročia započatia aktivít spojených so začiatkom fungovania NSS SR v máji 2021 sa v Moyzesovej sieni v Bratislave konalo odborné sympóziu s názvom „Základy novej éry správneho súdnictva na Slovensku v praxi“. Na odborné podujatie prijali pozvanie významné osobnosti slovenskej i českej právnickej obce, spomedzi ktorých možno spomenúť predsedu ÚS SR Ivana Fiačana, predsedu ÚS ČR Josefa Baxu, ministra spravodlivosti SR Borisa Suska, predsedníčku Súdnej rady SR Marcelu Kosovú, predsedu NS SR Františka Moznera, predsedu NSS ČR Karla Šimku, verejného ochrancu práv Róberta Dobrovodského, sudcov SD EÚ Beatrix Ricziovú a Miroslava Gavalca, sudcov ústavného súdu, sudcov najvyššieho správneho súdu, bývalých ministrov spravodlivosti, riaditeľa Justičnej akadémie SR Petra Hullu, predsedov správnych súdov, zástupcov profesijných komôr, dekanov právnických fakúlt, komisárku pre zdravotne znevýhodnených a komisára pre deti.

Pavol Nad' ukončil pôsobenie vo funkcii predsedu NSS SR**18. mája 2026****NSS SR privítal sudcov a prokurátorov z krajín EÚ****28. mája 2026**

NSS SR navštívili sudcovia a prokurátori z Talianska, Belgicka a Rumunska v rámci výmenného programu organizovaného JA SR v spolupráci s Európskou sieťou justičného vzdelávania (EJTN). Podpredseda najvyššieho správneho súdu Marián Trenčan, sudca Michal Dzurdzík a asistentka sudcu Veronika Valeková najprv 12 sudcov a prokurátorov oboznámili so základnými údajmi o tunajšom súde a jeho Kancelárii, a to od jeho vzniku po súčasnosť, vrátane súhrnných štatistík. Dotkli sa aj čoraz viac diskutovanej témy využívania umelej inteligencie, v prostredí orgánov verejnej moci a justície, či s tým súvisiacej potrebe vzdelávania v tomto smere.

NSS SR vydal rozsiahlu publikáciu o svojej päťročnej činnosti**jún 2026**

Najvyšší správny súd vydal ročenku (Ročenka – NSS SR), ktorá mapuje obdobie prvých piatich rokov od vzniku súdu, teda roky 2021 – 2025. Obsiahla publikácia prináša súhrnné informácie o rozhodovacej činnosti najvyššieho správneho súdu a podporných činnostiach jeho Kancelárie, ako aj celistvý pohľad na správne súdnictvo na Slovensku.

Aktuality zo zahraničia

Sudca Michal Matulník diskutoval na seminári ACA-Europe v Lipsku na tému obmedzenia súdneho prieskumu pri sporoch vysoko technickej povahy **2. februára 2026**

Sudca NSS SR JUDr. Michal Matulník, PhD. sa zúčastnil na seminári Združenia štátnych rád a najvyšších správnych súdov EÚ na Spolkovom správnom súde v Lipsku. Jeho témou bola „Redefinícia podmienok a obmedzení súdneho prieskumu so zameraním na spory vysoko technickej povahy“. Základným východiskom diskusie bolo, že právo na prístup k spravodlivosti ukladá súdom povinnosť prerokovať a posúdiť skutkový stav veci a aplikovať právne normy na zistené skutočnosti, čo v niektorých prípadoch, najmä ak sú vysoko technického charakteru, môže predstavovať pre súd mimoriadne výzvy: výzvy pri pochopení skutkového stavu a výzvy pri pochopení vedeckých alebo technických odpovedí na problémy. Týka sa to mnohých oblastí práva, napríklad environmentálneho, telekomunikačného či práva verejného obstarávania.

Sudca Michal Novotný sa zúčastnil na podujatí 9. – 10. marca 2026 venovanom podstate a budúcnosti Charty základných práv EÚ

Sudca Michal Novotný sa zúčastnil ako zástupca tunajšieho súdu na „Fóre národných sudcov“ k 25. výročiu Charty základných práv EÚ, ktoré zorganizoval SD EÚ. Cieľom organizácie tohto pravidelného podujatia SD EÚ je podporiť užšie vzťahy so všetkými úrovňami vnútroštátneho súdnictva v celej EÚ a poskytnúť priestor na výmenu názorov a vzájomné porozumenie. Príspevky a diskusie na podujatí sa týkali pôvodu, vývoja a perspektív Charty, jej vzťahu k hodnotám EÚ a tiež jej uplatňovaniu v rámci vnútroštátnych právnych poriadkov. Sudcovia si vymieňali názory aj v rámci workshopov, ktoré boli venované právu na účinnú súdnu ochranu, ochrane súkromia a vzájomnému pôsobeniu medzi reštriktívnymi opatreniami a základnými právami.

Pracovné stretnutie predsedov a sudcov najvyšších správnych súdov Slovenska, Poľska a Česka **3. – 4. mája 2026**

V Brne sa konalo trojstranné stretnutie delegácií z najvyšších správnych súdov Slovenska, Česka a Poľska pod názvom „Aplikácia Európskeho dohovoru o ľudských právach v judikatúre správnych súdov“. Slovensko reprezentoval predseda najvyššieho správneho súdu Pavol Nad' a podpredseda Marián Trenčan, za Poľsko sa na rokovaní zúčastnil predseda najvyššieho správneho súdu Jacek Chlebny a hostiteľom boli predseda českého najvyššieho správneho súdu Karel Šimka a podpredsedníčka Barbara Pořízková.

Sudkyňa Zuzana Šabová sa zúčastnila vo Florencii na rezidenčnom tréningu, ktorý organizoval Európsky univerzitný inštitút, Centrum pre digitálnu spoločnosť

**23. – 25. apríla
2026**

Sudkyňa Zuzana Šabová sa zúčastnila vo Florencii na rezidenčnom tréningu s názvom „*Vzťahy medzi európskym súťažným právom, Aktom o digitálnych trhoch a národnou reguláciou digitálnych trhov*“, ktorý organizoval Európsky univerzitný inštitút, Centrum pre digitálnu spoločnosť. Na podujatí sa zúčastnilo 30 sudcov z 21 krajín. Súčasťou tréningu boli okrem prednášok i praktické cvičenia zamerané na riešenie modelových situácií, ako aj zdieľanie riešených prípadov v jednotlivých jurisdikciách.

Výročné zasadnutie Asociácie európskych sudcov pre právo hospodárskej súťaže 11. – 13. júna 2026

Sudkyňa NSS SR Zuzana Šabová sa zúčastnila v Trieri na každoročnej konferencii organizovanej Európskou komisiou a Asociáciou európskych sudcov pre právo hospodárskej súťaže (AECLJ), ktorá sa konala na SD EÚ a v Európskej akadémii práva. Podujatie malo záštitu Studienvereinigung Kartellrecht, významného združenia právnikov a ekonómov v oblasti hospodárskej súťaže v Nemecku, ktoré spája nielen sudcov, ale aj akademikov, orgány činné v trestnom konaní a odborníkov z praxe.

Sudca Michal Matulník sa zúčastnil na seminári na ostrove Rhodos

**14. – 16. mája
2026**

Sudca NSS SR Michal Matulník sa zúčastnil na seminári na ostrove Rhodos, ktorý zorganizovala Štátna rada Grécka (Hellenic Council of State) v spolupráci so Združením štátnych rád a najvyšších správnych súdov Európskej únie (ACA-Europe). Seminár bol zameraný na tému „*Nové prvky v organizácii a fungovaní verejnej správy a správneho súdnictva*“. Účelom seminára bolo zdieľanie skúseností, postrehov a predstáv o možnej implementácii nových modelov organizácie a fungovania verejnej správy a správneho súdnictva. V záverečnej časti seminára prítomní zástupcovia rozhodli o schválení pozorovateľského statusu ESLP v organizácii ACA-Europe. Predsedníčka nastávajúceho baltského predsedníctva ACA-Europe informovala prítomných o programe najbližších seminárov, v rámci ktorých bude jednou z hostiteľských krajín aj Slovenská republika.

Algoritmická spravodlivosť: Ústavné limity využitia umelej inteligencie z pohľadu práva na spravodlivý proces

Algorithmic Justice: Limits of Using Artificial Intelligence in the Context of the Right to a Fair Trial

Bc. Samuel Ladislav Ballek

Abstrakt: Autor v článku rozoberá problematiku implementácie umelej inteligencie do slovenskej justície s dôrazom na ochranu ústavných práv a procesných záruk. Článok poskytuje prehľad rizík spojených s integritou súdneho spisu a ohrozením dátovej suverenity štátu pri využívaní externých technologických platforiem. Autor analyzuje kolíziu medzi netransparentnou povahou uzavretých algoritmov a základnými zásadami spravodlivého procesu, akými sú kontradiktórnosť a rovnosť zbraní. Text dopĺňa relevantnou zahraničnou judikatúrou a prípadovými štúdiami, ktoré ilustrujú riziká nekontrolovaného využívania automatizovaných systémov v rozhodovacej činnosti. V druhej časti autor zdôrazňuje potrebu zachovania nezávislosti sudcu a jeho výlučnej zodpovednosti za právne závery. Článok tiež navrhuje riešenia v podobe budovania lokálnej štátnej infraštruktúry umelej inteligencie a prijatia prísnych pravidiel regulácie, pričom reflektuje aj aktuálnu úpravu. Tieto zistenia sú o to dôležitejšie v súčasnom období zrýchlenej digitalizácie, kedy právo musí proaktívne reagovať na dynamický technologický vývoj. Primárnym cieľom príspevku je preto vyvolať širšiu odbornú diskusiu o tom, ako efektívne modernizovať súdnictvo pri dôslednom zachovaní základných princípov, na ktorých je budovaný moderný právny štát.

Kľúčové slová: umelá inteligencia, justícia, spravodlivý proces, dátová suverenita, algoritmus, proprietárny softvér, nezávislosť súdnictva

Summary: The author analyzes the issue of implementing artificial intelligence within the Slovak judiciary, emphasizing the protection of constitutional rights and procedural guarantees. The article provides an overview of risks associated with the integrity of court files and the threat to the state's data sovereignty when utilizing external technological platforms. The author examines the collision between the non-transparent nature of closed algorithms and the fundamental principles of a fair trial, such as the adversarial principle and the equality of arms. The text is supplemented by relevant foreign case law and case studies illustrating the risks of the unregulated use of automated systems in decision-making processes. In the second part, the author emphasizes the need to preserve judicial independence and the judge's exclusive responsibility for legal conclusions. The article also proposes solutions in the form of building local state artificial intelligence infrastructure and adopting strict regulatory rules, while reflecting on current regulations. These findings are particularly crucial in the current era of accelerated digitalization, where the law must proactively respond to dynamic technological developments. The primary objective of this paper is to stimulate a broader professional discourse on how to effectively modernize the judiciary while fully preserving the fundamental principles upon which a modern rule of law is built.

Keywords: artificial intelligence, judiciary, fair trial, data sovereignty, algorithm, proprietary software, judicial independence.

Úvod

V súvislosti s prebiehajúcou digitalizáciou sme v posledných rokoch svedkami nárastu právnej formalizácie spoločnosti, čoho priamym dôsledkom

je veľký nápor na justičný systém. Tento trend sa prejavuje nielen v narastajúcej dĺžke konaní, ale aj v čoraz komplexnejšej povahe súdnych spisov, ktoré neraz dosahujú tisíce strán.¹ Štát je v tejto súvislosti povinný efektívne reagovať na premeny digi-

1. Európska komisia pre efektívnosť justície (CEPEJ). European judicial systems CEPEJ Evaluation Report – 2024 Evaluation cycle (2022 data), Part 1: General Analyses. Štrasburg: Rada Európy, 2024, kap. 4 a 5.

Algoritmická spravodlivosť: Ústavné limity využitia umelej inteligencie ...

tálnej éry a rovnako naplňať svoj pozitívny záväzok podľa čl. 46 a čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky² (ďalej len „Ústava“) a čl. 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach,³ aby zabezpečil základné právo na spravodlivý súdny proces v primeranej dĺžke a kvalite.

Odpoveďou na zväčšujúcu sa agendu súdov môže byť práve integrácia nástrojov umelej inteligencie (ďalej aj ako „AI“). Hoci ide o technológiu, ktorej teoretické základy sú známe už desaťročia,⁴ v poslednom období zaznamenala vďaka rozvoju výpočtovej techniky značný rozmach. AI operuje na báze umelých neurónových sietí, ktorých primárnou funkciou je štatistická predikcia najpravdepodobnejšej odpovede na zadaný vstup.⁵

Umelá inteligencia tak so sebou prináša možný potenciál pre celkové zefektívnenie výkonu justície. Treba však postupovať opatrne. Často sa akcentuje, že veľké jazykové modely⁶ môžu poskytnúť nesprávne informácie a generujú tzv. halucinácie,⁷ a preto je nutné informácie overovať. Avšak aj pri dodržiavaní tohto zlatého pravidla vystavujeme justíciu iným možným ľudskoprávnym rizikám, ktoré je nevyhnutné podrobiť analýze ešte pred samotnou implementáciou týchto technológií do rozhodovacej činnosti súdov. Ako pri väčšine mocných nástrojov, aj v tomto kontexte platí známe pravidlo – umelá inteligencia je dobrým sluhom, avšak bez jasne definovaných ústavných mantinelov sa môže stať nebezpečným pánom.

Cieľom príspevku nie je nepodmienečne odmietat technologický pokrok, ale prekročiť rámec bežnej debaty o efektivite či chybovosti algoritmov veľkých jazykových modelov a poukázať na hlbšie štrukturálne riziká, ktoré v diskusii o modernizácii práva nie sú často spomínané. Autor sa v príspevku zameriava na kolíziu medzi uzavretým charakterom moderných systémov umelej inteligencie a ústavnými garanciami transparentnosti, dátovej suverenity a preskúmateľnosti súdneho rozhodovania. Práve tieto garancie tvoria základné piliere spravodlivého procesu v digitálnom veku.

Ochrana súdneho spisu a osobných údajov v súdnom konaní

Slovenské súdy preskúmajú komplexné a rozsiahle prípady, pričom často zahŕňajú daňové tajomstvo, obchodné tajomstvo alebo citlivé osobné údaje, ktoré majú povinnosť chrániť. Súčasný prienik nástrojov umelej inteligencie do právnej praxe predstavuje pre integritu týchto dát veľké riziko. Ako prvá na túto hrozbu v domácom prostredí inštitucionálne zareagovala Slovenská advokátska komora (ďalej len „SAK“). V roku 2025 vydala SAK uznesenie, ktoré upravuje pravidlá používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi.⁸ Podstatným bodom tohto uznesenia je čl. 4, ktorý zakazuje advokátom zadávať do AI nástrojov informácie chránené mlčanlivosťou alebo osobné údaje.⁹

-
- Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.
 - Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb. o dojednaní Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Protokolov na tento dohovor nadväzujúcich v znení neskorších predpisov.
 - Pozri bližšie: KVASNIČKA, V. a kol.: Úvod do teórie neurónových sietí. Bratislava: Iris, 1997. Súčasný rozmach technológie je výsledkom spojenia týchto etablovaných matematických konceptov s masívnym nárastom výpočtového výkonu a dostupnosti tréningových dát.
 - Tieto systémy v skutočnosti nepremýšľajú a nerozumejú obsahu v ľudskom zmysle. Fungujú ako pokročilý štatistický kalkulátor, ktorý na báze analýzy masívnych dát predpovedá nasledujúci znak či slovo s vysokou presnosťou. Výsledný text je tak produktom matematickej pravdepodobnosti, nie vedomého úsudku alebo pochopenia súvislostí.
 - Veľký jazykový model (resp. Large Language Model) predstavuje špecifickú kategóriu umelej inteligencie trénovanú na rozsiahlych súboroch textových dát za účelom spracovania a generovania prirodzeného jazyka.
 - Halucinácia označuje jav, kedy AI model s vysokou mierou presvedčivosti vygeneruje fakticky nesprávny, neexistujúci alebo logicky chybný výstup.
 - Uznesenie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 12/4/2025 z 31. marca 2025, ktorým sa schvaľujú pravidlá používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi.
 - Výnimkou sú tri situácie: a) ide o lokálny AI model, b) klient súhlasil s takýmto postupom, c) advokát uzavrel s poskytovateľom AI modelu zmluvnú mlčanlivosť. Bližšie k týmto výnimkám pozri nižšie.

Algoritmická spravodlivosť: Ústavné limity využitia umelej inteligencie ...

Pre slovenské súdnictvo nebol zatiaľ vydaný žiadny obdobný predpis, ktorý by upravoval pravidlá používania umelej inteligencie.

Aj keď je snaha SAK zabrániť únikom informácií klientov ocenená a slúži ako dobrý základ, v špecifickom prostredí justície takýto štandard nepostačuje a úprava by mala byť prísnejšia. Rovnako ako advokát, aj sudca má prísnu povinnosť dodržiavať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri výkone funkcie.¹⁰ Možno predpokladať, že neregulovaným využívaním nástrojov AI môže dochádzať k ohrozeniu tejto zákonnej povinnosti.¹¹ Obmedzenia by nemali dopadať iba na priame osobné údaje či chránené tajomstvá, ale aj na zdanlivo anonymizované opisy skutkových okolností a detailné informácie z konkrétnych živých prípadov.

Väčšinu pre bežného užívateľa dostupných veľkých jazykových modelov prevádzkujú zahraničné spoločnosti vo veľkých dátových centrách.¹² Tieto spoločnosti nedokážu garantovať zamedzenie úniku informácií a spravidla trénujú svoje AI nástroje na týchto dátach.¹³ Ak by aj slovenská justícia prijala obdobný zákaz zadávania osobných údajov ako SAK, neeliminuje to riziko úplne. Anonymizácia údajov pred vložením požiadavky do voľne dostupného AI modelu by nestačila kvôli

pomerne jednoduchej možnosti deanonymizácie neoprávnenou osobou.

Úplným riešením však nie je ani používanie špecializovaných AI nástrojov určených pre výkon právnického povolania, pri ktorých by sa štát mohol zabezpečiť prísnou zmluvou o spracovaní a ochrane údajov. Tento postup je síce istým medzikrokom, lebo čiastočne chráni štát možnosťou náhrady vzniknutej škody, avšak nerieši reálne riziko úniku údajov. V praxi títo špecializovaní poskytovatelia využívajú iba špeciálne upravené veľké jazykové modely globálnych spoločností (napr. ChatGPT, Gemini, Claude atď.).¹⁴ Výkon štátnej moci by sa takýmto krokom stal závislým od neprehľadného dodávateľského reťazca. Riziko kybernetického útoku či úniku utajovaných skutočností sa tým nelenže neeliminuje, ale prenosom cez ďalšieho sprostredkovateľa sa priamo zväčšuje (rozšírením „dodávateľského reťazca“ sa rozširuje aj potenciálne plocha kybernetického útoku).

Akt o umelej inteligencii¹⁵ už priamo reaguje na prostredie súdov tým, že systémy určené na interpretáciu faktov a uplatňovanie práva zaraďuje do kategórie vysokorizikových.¹⁶ Keďže však ide, rovnako ako pri nariadení GDPR,¹⁷ o normu všeobecnej povahy (detaily nerieši ani aktuálny vládny ná-

10. § 30 ods. 10 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

11. Aj keď by zdanlivo mohla stačiť zákonná povinnosť mlčanlivosti, nie všetci sudcovia si môžu tieto riziká uvedomovať. Autor má za to, že špecializovaná úprava je nevyhnutná.

12. Ide napríklad o proprietárne cloudové služby ako ChatGPT (OpenAI), Gemini (Google) či Claude (Anthropic). Všeobecné obchodné podmienky týchto korporácií štandardne obsahujú rozsiahle doložky o vylúčení zodpovednosti za prípadné bezpečnostné incidenty. Subjekt verejnej moci zadaním obsahu súdneho spisu do takýchto rozhraní fakticky odovzdáva kontrolu nad citlivými dátami a osobnými údajmi tretím stranám bez primeraných právnych garancií.

13. Pozri bližšie napr.: Zmluvné podmienky OpenAI (dostupné na: <https://openai.com/policies/row-terms-of-use/>) a zmluvné podmienky Gemini (dostupné na: <https://support.google.com/gemini/answer/13594961>). Tieto dokumenty potvrdzujú, že v rámci štandardných (nepodnikových) licencií sú používateľské dáta spracúvané a využívané na ďalší vývoj a tréning modelov.

14. Pozri bližšie: DEFFAINS, B. – MARTY, F.: Generative Artificial Intelligence and Revolution of Market for Legal Services. In: GREDEG Working Paper [online]. Nice: Université Côte d'Azur, GREDEG, 2025, No. 2025-01 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://laweconcenter.org/wp-content/uploads/2025/01/GREDEG-WP-2025-01.pdf>

15. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie (akt o umelej inteligencii).

16. Čl. 6 ods. 2 v spojení s Prílohou III bodom 8 písm. a) Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie (akt o umelej inteligencii).

17. Čl. 5 ods. 1 písm. f) a kapitola V Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).

18. Návrh zákona o organizácii štátnej správy v oblasti umelej inteligencie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (číslo legislatívneho procesu LP/2026/17).

Algoritmická spravodlivosť: Ústavné limity využitia umelej inteligencie ...

vrh zákona o umelej inteligencii¹⁸⁾ zriaďujúcu len inštitucionálny dohľad, samotné súdnictvo by malo iniciatívne prijať vlastnú úpravu. Špecifický a prísnejší predpis by totiž zohľadnil jedinečnú povahu súdneho spisu a limitov anonymizácie spôsobom, ktorý od tejto plošnej legislatívy nemožno očakávať.

Ak by sudca alebo pracovníci súdu použili AI nástroj s cieľom zrýchlenia a zefektívnenia súdneho konania a vložené údaje by anonymizovali (resp. pseudonymizovali¹⁹⁾), nemusela by ani táto ochrana stačiť.²⁰ V súčasnej digitálnej spoločnosti existujú rôzne spôsoby, ako deanonymizovať údaje. Často ide o pomerne jednoduchý proces. Platí, že čím viac poskytnutých údajov (napr. popis skutkovej podstaty, výška škody, právna otázka atď.), tým jednoduchšie je stotožniť konkrétny subjekt a konkrétny prípad.²¹

Takéto riziko by nemalo byť v právnom štáte akceptovateľné. Únik alebo netransparentné spracovanie obsahu súdneho spisu externou osobou by nepredstavoval iba bežné bezpečnostné zlyhanie, ale potenciálne aj priamy zásah do práva na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním a zverejňovaním údajov podľa čl. 19 ods. 3 Ústavy, a to aj zo strany súkromnej osoby.²² Súdny vyžadujú od účastníkov konania tie najcitlivejšie informácie. Ak by však nedokázali tieto údaje ochrániť a uchovať výlučne v rozmedzí súdneho konania, dochádzalo by k porušeniu pozitívneho záväzku štátu chrániť súkromie svojich občanov. Akékoľvek technologické riešenie, ktoré v mene efektivity pripúšťa potenciálny únik osobných údajov a dát do cudzej infra-

štruktúry, by nemalo byť prípustné.

Zámerom autora nie je fatalisticky odsúdiť každé technické zefektívnenie justície, ale zhodnotiť a porovnať riziká. Pokus o nasadenie moderných nástrojov na zefektívnenie justície je v digitálnej ére plne legitímny. V justičnom prostredí už síce rezonujú prvé odborné diskusie o potrebe uchopiť túto problematiku, no ucelená odpoveď v slovenskom právnom prostredí zatiaľ chýba. Prvým nevyhnutným krokom by však malo byť prijatie záväzného predpisu (obdobného uzneseniu SAK), ktorý by zamedzil osobnému používaniu verejne dostupných AI nástrojov v justícii. Kým sa takáto komplexná úprava pre justíciu prijme, okamžitým minimom musí byť povinné vzdelávanie sudcov a justičného personálu o informačných rizikách a limitoch umelej inteligencie. Ako prechodný štandard možno pripustiť využívanie špecializovaných AI systémov, kedy by bol štát chránený silnými zmluvnými garanciami, ktoré by explicitne zakazovali využívanie obsahu súdnych spisov na ďalšie tréning algoritmov alebo by sa zaviazali držať citlivé dáta len v datacentrách, ktoré by sa nachádzali na Slovensku.

Dátová suverenita a lokálna AI infraštruktúra

Hoci takýto zmluvný rámec čiastočne eliminuje najakútnejšie riziká, z hľadiska absolútnej bezpečnosti a zachovania dátovej suverenity zostáva najspoločnejším riešením nasadenie lokálneho AI modelu priamo v správe štátu. Takýto model by

19. Na rozdiel od trvalej anonymizácie je pseudonymizácia len nahradením priamych identifikátorov (napríklad zamenenie mien a adries za iniciály či kódy). Účastníka konania je pri nej stále možné spätne stotožniť na základe iných okolností zo súdneho spisu.
20. Pozri bližšie: odôvodnenie 26 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).
21. Pozri bližšie: MAYER, J. – MUTCHLER, P. – MITCHELL, J. C.: Evaluating the privacy properties of telephone metadata. In: Proceedings of the National Academy of Sciences (PNAS) [online]. 2016, vol. 113, no. 20, s. 5536-5541 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.1508081113>. Autori experimentálne preukázali, že aj zdanlivo anonymné metadáta sú vysoko unikátne a umožňujú presné stotožnenie konkrétnych osôb, čo vyvracia mýtus o bezpečnosti jednoduchej pseudonymizácie údajov.
22. Nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 10/2014 z 29. apríla 2015 (najmä body 5, 81 a 123 odôvodnenia). Ústavný súd v ňom konštatoval, že z práva na rešpektovanie súkromného života vyplýva pozitívny záväzok štátu prijať účinné opatrenia na jeho ochranu.

Algoritmická spravodlivosť: Ústavné limity využitia umelej inteligencie ...

využíval výlučne štátnu infraštruktúru, čím by sa fyzicky zamedzilo akémukoľvek toku dát mimo kontroly justície. Vhodným inšpiratívnym vzorom môže byť napríklad Francúzsko, ktorého verejná správa nasadila vlastný štátny model „Albert“, postavený na otvorených technológiách s cieľom udržať citlivé dáta výlučne na domácej pôde.²³

Kým v súčasnosti je väčšina výkonných modelov prevádzkovaná globálnymi korporáciami v cloudovom prostredí, technologický vývoj už v súčasnosti umožňuje efektívne lokálne hostovanie otvorených modelov prostredníctvom nástrojov, akým je napríklad rozhranie Ollama. Okrem eliminácie bezpečnostných rizík tým štát predchádza nebezpečnej závislosti od jedného komerčného dodávateľa a z dlhodobého hľadiska šetrí značné verejné prostriedky za softvérové licencie.²⁴

V praxi takéto lokálne riešenie znamená, že stiahnutý model umelej inteligencie beží výlučne na fyzických serveroch vo vlastníctve štátu a na generovanie odpovedí nepotrebuje žiadne vonkajšie pripojenie. Mohlo by ísť o centralizovaný systém, keď by jedno dátové centrum pre celú justíciu spravovalo priamo Ministerstvo spravodlivosti SR v rámci svojej chránenej siete, alebo decentralizovaný prístup, pri ktorom by mal každý jednotlivý súd vlastný, fyzicky izolovaný server s lokálne bežiacim modelom umelej inteligencie. Oba prístupy pritom garantujú, že citlivý obsah súdnych spisov nikdy neopustí štátom kontrolovaný priestor, čím sa znižuje riziko úniku dát. Taktiež sa tým zabezpečuje, že samotný štát má výlučnú kontrolu nad tý-

mito údajmi a nie sú do procesu zahrnuté iné štátne alebo súkromné subjekty.²⁵ Samotné zabezpečenie vlastnej infraštruktúry je však iba prvým krokom, keďže rovnako dôležitou výzvou zostáva vnútorná transparentnosť programov, ktoré na nej bežia.

Problém uzavretého softvéru a nepreskúmateľnosť algoritmu

Možnosti využitia umelej inteligencie a jej nástrojov sú široké. V justícii by takéto systémy potenciálne mohli formou automatizácie pomôcť s viacerými bežnými úlohami sudcu, vyšších súdnych úradníkov a súdnych tajomníkov, ako napr. výpočet procesných lehôt, overovanie náležitostí podaní, generovanie návrhov jednoduchých uznesení či automatizovaná anonymizácia rozhodnutí a pod.²⁶ Aj keď by efekt takéhoto využitia AI bol pozitívny na celkovú rýchlosť súdnych konaní a na zníženie zaťaženia sudcu, takýto postup by bol spojený s ďalšími rizikami. Tieto riziká vyplývajú zo samotnej podstaty počítačových programov, vrátane väčšiny dostupných AI nástrojov a mohli by ovplyvniť základné práva účastníkov konania, napríklad narušením zásady kontradiktórnosti a rovnosti zbraní.

Veľká časť súčasných komerčných softvérových riešení patrí do kategórie proprietárneho softvéru. Proprietárny softvér je program, v ktorom koncový používateľ (vrátane orgánov verejnej moci) nemá prístup k zdrojovému kódu za týmto pro-

23. Francúzske medzirezortné riaditeľstvo pre digitálne záležitosti (DINUM) vyvinulo v roku 2024 vlastný open-source jazykový model s názvom Albert, ktorý je určený výlučne pre interné potreby štátnej správy na sumarizáciu a analýzu rozsiahlych dokumentov pri plnom zachovaní dátovej suverenity. Pozri bližšie: FRANCÚZSKE MEDZIREZORTNÉ RIADITEĽSTVO PRE DIGITÁLNE ZÁLEŽITOSTI (DINUM): Albert [online]. 2024 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://ia.numerique.gouv.fr/outils-ia/albert-api/>
24. Pre zachovanie objektivity argumentácie je nevyhnutné priznať, že budovanie vlastnej a izolovanej AI infraštruktúry vyžaduje značnú počiatočnú investíciu, a to najmä do nákupu výkonných počítačov.
25. Napr. federálne zákony USA, najmä CLOUD Act a FISA, ukládajú týmto spoločnostiam povinnosť sprístupniť dáta tajným službám bez ohľadu na zmluvnú mlčanlivosť. Korporácie tak musia vždy uprednostniť zákon USA pred dohodou s klientom, aby sa vyhli tvrdým sankciám, čo robí z lokálnej štátnej infraštruktúry jediný spôsob, ako skutočne zaručiť dátovú suverenity.
26. „Justičné inštitúcie by preto mali podporovať jej využívanie spôsobom, ktorý odbremení od rutinných úloh, ale zároveň nenaruší podstatu justičných povolaní.“ Pozri bližšie: SAK: Najvyšší predstavitelia justície diskutovali o vhodných reakciách na nástup využívania umelej inteligencie v práve [online]. 19. 2. 2025 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: https://www.sak.sk/web/sk/cms/news/form/list/form/row/2635809/_event.

Algoritmická spravodlivosť: Ústavné limity využitia umelej inteligencie ...

gramom a dokáže pracovať výlučne s jeho konečným výstupom. Ide o tzv. „black box“. Takýto systém je primárne určený na to, aby chránil vývojárov počítačových programov pred tým, aby boli bezplatne šírené a kopírované. Opakom proprietárneho programu je „open source“ program, ktorého zdrojový kód je voľne dostupný a viditeľný aj pre koncového užívateľa. Pri väčšine proprietárnych programov nevzniká riziko podobnej právnej ujmy, ale v prípade použitia v justícii chýba potrebná transparentnosť pri rozhodovaní o právach a povinnostiach občanov.

Práca s takýmto netransparentným systémom zároveň vytvára ideálny priestor pre vznik tzv. automatizačného skreslenia (automation bias).²⁷ Vzhľadom na informačnú asymetriu a nemožnosť preskúmať vnútorné procesy algoritmu má používateľ psychologickú tendenciu nekriticky dôverovať zdanlivej neomylnosti a autorite strojového výstupu.

Justičné omyly pri využití proprietárnych systémov

V zahraničí bolo možné spozorovať viacero incidentov, v ktorých proprietárny program nesprávne posúdil právnu situáciu alebo spôsobil riziko nezákonného odsúdenia.

Medzi rokmi 1999 a 2015 bolo nezákonne odsúdených niekoľko desiatok zamestnancov pošty v Spojenom kráľovstve za krádež a spreneveru na

základe chybných dátových výstupov proprietárneho programu Horizon od spoločnosti Fujitsu. Program Horizon nesprávne vyhodnotil účtovné operácie britskej pošty a obsahoval kritické technické chyby, ktoré mali za dôsledok nezákonné rozsudky.²⁸ Zásadným problémom v tomto prípade bola netransparentnosť systému vyplývajúca z jeho proprietárneho charakteru. Keďže išlo o uzavretý kód chránený obchodným tajomstvom, obhajoba nemohla nezávisle preveriť vnútornú logiku programu a identifikovať chyby, ktoré viedli k nespravodlivým obvineniam. V prípade využitia systému s otvoreným zdrojovým kódom mohli právní zástupcovia obvinených poveriť znalcov²⁹ na overenie algoritmu programu Horizon. Schopnosť nezávislej kontroly kódu stranou obhajoby by potenciálne umožnila včasné vyvrátenie nesprávnych dôkazov a existovala by možnosť zabrániť tomuto rozsiahlemu justičnému omylu, čím by sa reálne naplnila zásada rovnosti zbraní.

V prípade Loomis v. Wisconsin bol sťažovateľ odsúdený na šesť rokov väzenia aj na základe posudku proprietárneho programu COMPAS, ktorý vyhodnocoval pravdepodobnosť recidívy obvineného na základe štatistických dát (program označil pri sťažovateľovi vysoké riziko recidívy). Sťažovateľ namietal, že uzavretý charakter programu znemožňuje obhajobe preskúmať takéto „rozhodnutie“ a zistiť na základe akých algoritmov a matematických vzorcov tento systém posúdil vstupné údaje (napr. bolo otázne akú váhu dáva program faktorom ako rasa sťažovateľa).³⁰ Aj keď súd odmietol sťaž-

27. Čl. 14 ods. 4 písm. b) Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie (akt o umelej inteligencii). Pozri bližšie: WAGNER, G.: Automation Bias in the AI Act: On the Legal Implications of Attempting to Debias Human Oversight of AI [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2024. In: European Journal of Risk Regulation. [cit. 2026-03-30]. Dostupné na: <https://www.cambridge.org/core/journals/european-journal-of-risk-regulation/article/automation-bias-in-the-ai-act-on-the-legal-implications-of-attempting-to-debias-human-oversight-of-ai/C97C85015056C09326944DE55CBC4D2C>
28. MASON, S.: The Post Office Horizon Scandal: a brief chronology. In: Digital Evidence and Electronic Signature Law Review [online]. 2021, vol. 18 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://journals.sas.ac.uk/deeslr/article/view/5390>
29. Je nedôvodné očakávať, že by obhajcovia dokázali posúdiť matematickú a technologickú stránku účtovného programu Horizon. Avšak v prípade, že by existovala reálna možnosť skontrolovať otvorený kód tohto programu, tento mechanizmus mohli preskúmať odborní znalci. Efektívna kontrola je možná najmä vo väčších prípadoch ako Horizon, ktorý sa dotýkal viacerých subjektov.
30. State v. Loomis, 881 N.W.2d 749 (Wis. 2016). Rozhodnutie Najvyššieho súdu štátu Wisconsin, v ktorom súd konštatoval, že použitie proprietárneho algoritmu (COMPAS) pri posudzovaní rizika recidívy neporušuje právo na spravodlivý proces, pokiaľ je tento posudok len jedným z viacerých faktorov, ktoré sudca zvažuje a je sprevádzaný upozornením na limity a netransparentnosť algoritmu.

Algoritmická spravodlivosť: Ústavné limity využitia umelej inteligencie ...

nosť, toto rozhodnutie bolo kritizované za to, že neriešilo netransparentnosť algoritmu a jeho možnú zaujatosť.³¹ Podobný prípad nájdeme v Holandsku, kde súd zakázal používať proprietárny program SyRI, ktorý preventívne plošne monitoroval občanov.³²

Nutnosť využitia otvoreného AI systému

Hoci spomínané systémy neboli vo svojej podstate modernými veľkými jazykovými modelmi s technológiou AI, predstavujú dokonalý príklad toho, čo sa stane, keď je spravodlivosť riadená „čiernou skrinkou“. Ak dokázal uzavretý algoritmus spôsobiť rozsiahle justičné omyly, o to väčšie a ťažšie rozpoznateľné riziko prinášajú moderné AI systémy postavené na hlbokých neurónových sieťach. Ich vnútorné rozhodovacie procesy sú často nečitateľné aj pre samotných vývojárov,³³ čo zásadne umocňuje potrebu transparentnosti v súdnom konaní. Aj keď AI modely s otvoreným zdrojovým kódom nedokážu vzhľadom na povahu hlbokých neurónových sietí úplne odstrániť problém „čiernej skrinky“, poskytujú v porovnaní s uzavretými proprietárnymi systémami neporovnateľne vyššiu mieru transparentnosti, nevyhnutnú pre zachovanie spravodlivého procesu.

V prípade, že by takéto AI systémy (ale aj iné vyhodnocovacie programy) mali byť aktívne imple-

mentované do justície, bolo by nutné nastaviť istý systém brzd a protiváh. Ak by sa AI začalo používať na vyhodnocovanie znaleckých posudkov a podobných analýz (ako napr. možnosť opätovného páchania trestných činov), bolo by nutné zabezpečiť, aby finálne rozhodnutie a aj zodpovednosť naďalej (nie len *de iure*, ale aj *de facto*) spočívali na odbornom znalcovi.³⁴ Ak by bol použitý program, ktorý by zásadnou mierou mohol ovplyvniť mieru rozhodovania znalca alebo sudcu, bolo by nutné zabezpečiť, aby tento program mal otvorený zdrojový kód, ktorý by umožnil preskúmanie algoritmu druhou stranou a zachoval tak aspoň čiastočne procesnú zásadu rovnosti zbraní a kontradiktórnosti pri súdnom spore.³⁵ Inšpiráciou nám môže byť Švajčiarsko, kde zákon vyžaduje, aby všetky zdrojové kódy programov využívaných v rámci verejnej správy a verejných inštitúcií boli zverejnené pre verejnosť.³⁶ Pri jednoduchších úkonoch, ako posúdenie procesnej lehoty alebo náležitostí podania, nie je nevyhnutné, aby bol známy zdrojový kód programu alebo systému AI, ktorý tieto náležitosti vyhodnotil, avšak konečná zodpovednosť za takéto rozhodnutie by vždy mala padnúť na sudcu.

Informačná asymetria v súdnom konaní – AI ako sudcov „digitálny kancelár“

Ani technologická nezávislosť, lokálna infra-

31. HARVARD LAW REVIEW: State v. Loomis: Wisconsin Supreme Court Requires Warning Before Use of Algorithmic Risk Assessments in Sentencing. In: Harvard Law Review [online]. 2017, vol. 130, s. 1530–1537 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://harvardlawreview.org/print/vol-130/state-v-loomis/>
32. ALGORITHMWATCH. Automating Society Report 2020: Netherlands [online]. 2020 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://automatingsociety.algorithmwatch.org/report2020/netherlands/>
33. Pozri bližšie: KÄSTNER, L. – CROOK, B.: Explaining AI through mechanistic interpretability. In: European Journal for Philosophy of Science [online]. 2024, vol. 14, no. 52 [cit. 2026-03-29]. Dostupné na: <https://link.springer.com/article/10.1007/s13194-024-00614-4>
34. § 16 ods. 2 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
35. Treba však dodať, že hoci otvorený kód umožňuje strane obhajoby analyzovať architektúru a tréningové dáta, pri hlbokých neurónových sieťach úplne neeliminuje problém „čiernej skrinky“. Práve preto musí konečná zodpovednosť a právne posúdenie výstupu vždy zostať výlučne v rukách sudcu.
36. Čl. 9 švajčiarskeho federálneho zákona zo 17. marca 2023 o využívaní elektronických prostriedkov na plnenie úloh orgánov verejnej správy (EM BAG – Bundesgesetz über den Einsatz elektronischer Mittel zur Erfüllung von Behördenaufgaben). Toto ustanovenie priamo zakotvuje povinnosť orgánov verejnej správy zverejňovať zdrojový kód nimi vyvíjaného softvéru (Open Source Software), s výnimkou prípadov, ak by tomu bránili práva tretích osôb alebo závažné bezpečnostné záujmy štátu.

Algoritmická spravodlivosť: Ústavné limity využitia umelej inteligencie ...

štruktúra a otvorený kód však nedokážu úplne eliminovať hlbšie riziko spojené s povahou algoritmického rozhodovania, ktoré v prípade uzavretých systémov nadobúda kritické rozmery. Ak by sa využívanie umelej inteligencie ako istej formy algoritmickej asistencie stalo každodennou rutinou sudcov napr. na analýzu rozsiahlych spisov, sumarizovanie a vyhľadávanie relevantnej judikatúry, mohlo by takéto pravidelné užívanie viesť k inej, závažnej forme ohrozenia nezávislosti a nestrannosti justície. Takéto využívanie by vytvorilo istého „digitálneho kancelára“, ktorý by mohol rozhodovať, ktoré relevantné informácie sa dostanú k sudcovi a ktoré nie. Tento digitálny kancelár by mohol účelovo a systematicky poskytovať iba istý typ informácií a iné zamlčať. Pri delegovaní analytickej činnosti na algoritmus sa naplno prejavuje riziko vyššie spomínaného automatizačného skreslenia. V dôsledku časového tlaku a nadmernej agendy môže sudca podvedome preniesť ťažisko rozhodovacej činnosti na stroj, čím nežiaduco oslabí svoju výlučnú kontrolu nad posudzovanou vecou.

Nepochybne možno namietnuť, že hľadať absolútnu nezávislosť a neovplyvniteľnosť sudcu je v podmienkach reálneho výkonu spravodlivosti skôr ideálom než dosiahnuteľným stavom. Sudca, ako každá osoba, má určitú predispozíciu názorov a hodnôt, ktoré sú formované osobnou skúsenosťou. Veľké jazykové modely, ale vykazujú silnú tendenciu k tzv. „*sycophancy*“ – fenoménu, kedy sa AI stáva „pritakávačom“, ktorý prispôsobuje svoje výstupy tak, aby vyhovovali predpokladaným názorom a očakávaniam používateľa.³⁷ Sudcovi tak model môže namiesto objektívnej právnej analýzy ponúknuť výstup, ktorý potvrdzuje jeho predbežné očakávania či intuitívne závery. Využívanie AI môže tak prehliť subjektívne presvedčenia sudcu, čím fakticky eliminuje priestor pre alternatívne právne

úvahy. Na rozdiel od advokáta či prokurátora, ktorí v konaní legitímne hľadajú argumenty podporujúce ich stranu sporu, je u sudcu takéto algoritmické utvrdzovanie vlastného názoru nebezpečné. Priamo to totiž podkopáva vyžadovanú nestrannosť sudcu podľa čl. 144 Ústavy a povinnosť objektívne zistiť skutkový stav.

Možno tiež namietat, že používanie odbornej pomoci vyšších súdnych úradníkov či asistentov môže vplývať na výber a selekciu informácií. Zásadný rozdiel však spočíva v povahe týchto vplyvov a možnostiach prípadnej nápravy. Ľudský asistent zase podlieha priamej sudcovej supervízii, etickým kódexom a disciplinárnej zodpovednosti. V prípade proprietárnych AI systémov však absentuje procesná transparentnosť a zodpovednosť.³⁸ Ak je totiž zdroj chyby alebo skreslenia ukrytý v neprístupnom zdrojovom kóde vlastníckej spoločnosti, dochádza k nebezpečnému prenosu súdnej moci na netransparentný technologický subjekt, voči ktorému je ťažké vyvodiť zodpovednosť za nesprávne či tendenčné usmernenie sudcovských úvah.

Nekritické spoliehanie sa na umelú inteligenciu vytvára informačnú asymetriu, ktorá oslabuje nezávislosť a nestrannosť. Delegovaním analytickej činnosti na netransparentného „digitálneho kancelára“ sudca nevedomky odovzdáva časť svojej výlučnej rozhodovacej moci algoritmu. Tým sa priamo oslabujú inštitucionálne záruky, ktoré sú pre spravodlivý súdny proces absolútne kľúčové. Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy je totiž aj povinnosť súdu svoje rozhodnutie preskúmateľne odôvodniť, čo slúži ako základná ústavná záruka proti arbitrárnosti výkonu spravodlivosti.³⁹ Ak však sudca preberie závery netransparentného algoritmu, nedokáže účastníkom konania opísať jeho vnútornú logiku, čím sa takéto rozhodnutie stáva do istej miery nepreskúmateľným.

37. Pozri bližšie: DUBOIS, M. – UDUDEC, C. – SUMMERFIELD, C. – LUETTGAU, L.: Ask don't tell: Reducing sycophancy in large language models [online]. In: arXiv, 2026 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://arxiv.org/pdf/2602.23971>.

38. § 1 ods. 4 a § 117 a nasl. zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení so zákonom č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch v znení neskorších predpisov.

39. DRGONEC, J.: Ústava Slovenskej republiky. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2019, s. 902–907.

Algoritmická spravodlivosť: Ústavné limity využitia umelej inteligencie ...

Záver

Zavádzanie nástrojov umelej inteligencie do justičného prostredia nepochybne predstavuje možnosť, ako sa aspoň čiastočne vysporiadať s preťaženosťou súdov a neúmernou dĺžkou konaní. Technologický pokrok má obrovský potenciál pre zefektívnenie rutinných právnych úkonov súdov, no ako bolo poukázané, hlbšia transformácia môže vytvoriť hlboké štrukturálne riziká. Či už ide o bezprostredné ohrozenie dôverylosti súdneho spisu odovzdávaním dát do zahraničných cloudových infraštruktúr, algoritmickú netransparentnosť uzavretých proprietárnych systémov narušajúcich zásadu kontradiktórnosti a rovnosti zbraní, alebo o postupnú delegáciu rozhodovacej činnosti na algoritmického „digitálneho kancelára“, tieto hrozby nesmú zostať bez legislatívnej odozvy. Je kľúčové zakotviť procesnú zásadu algoritmickkej transparentnosti a účastníci konania musia byť o použití AI informovaní a justičný softvér by mal využívať kontrolovateľný otvorený zdrojový kód.

Implementácia umelej inteligencie nesmie byť vnímaná a hodnotená výlučne cez prizmu štatistickej efektivity a rýchlosti. Je dôležité zdôrazniť, že akákoľvek odchýlka od ústavne garantovaných základných práv za účelom efektivity a hospodárnosti by mala byť v právnom štáte neprípustná. Riešením nie je rezignácia na moderné technológie, ale prevzatie kontroly nad nimi zo strany štátu, primárne zabezpečením vlastnej dátovej suverenity prostredníctvom lokálnych modelov umelej inteligencie a garanciou preskúmateľnosti každého takéhoto automatizovaného výstupu.

Umelá inteligencia môže justícii efektívne slúžiť, no nikdy ju nesmie riadiť. V konečnom dôsledku je to sudca, ktorý má rozhodovať o právach a povinnostiach občanov. Ak by sme totiž vymenili ústavné mantinely za čiernu skrinku komerčných algoritmov, dosiahlo by sa len jediné: spravodlivosť možno zostane slepá, no po novom ju bude viesť kód, ktorému v súdnej sieni nevidí do hlavy ani samotný sudca. A rýchla nespravodlivosť je v konečnom dôsledku stále nespravodlivosťou.

Zoznam použitej literatúry

1. ALGORITHMWATCH: Automating Society Report 2020: Netherlands [online]. 2020 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://automatingsociety.algorithmwatch.org/report2020/netherlands/>
2. DEFFAINS, B. – MARTY, F.: Generative Artificial Intelligence and Revolution of Market for Legal Services. In: GREDEG Working Paper [online]. Nice: Université Côte d'Azur, GREDEG, 2025, No. 2025-01 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://laweconcenter.org/wp-content/uploads/2025/01/GREDEG-WP-2025-01.pdf>
3. DRGONEC, J.: Ústava Slovenskej republiky. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2019. ISBN 9788089603749.
4. DUBOIS, M. – UDUDEC, C. – SUMMERFIELD, C. – LUETTGAU, L.: Ask don't tell: Reducing sycophancy in large language models. In: arXiv [online]. 2026 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://arxiv.org/pdf/2602.23971>. ISSN 2331-8422.
5. EURÓPSKA KOMISIA PRE EFEKTÍVNOSŤ JUSTÍCIE (CEPEJ): European judicial systems CEPEJ Evaluation Report – 2024 Evaluation cycle (2022 data), Part 1: General Analyses. Štrasburg: Rada Európy, 2024.

Algoritmická spravodlivosť: Ústavné limity využitia umelej inteligencie ...

6. FRANCÚZSKE MEDZIREZORTNÉ RIADITEĽSTVO PRE DIGITÁLNE ZÁLEŽITOSTI (DINUM): Albert [online]. 2024 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://ia.numerique.gouv.fr/outils-ia/albert-api/>
7. HARVARD LAW REVIEW: State v. Loomis: Wisconsin Supreme Court Requires Warning Before Use of Algorithmic Risk Assessments in Sentencing. In: Harvard Law Review [online]. 2017, vol. 130, no. 5, s. 1530–1537 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://harvardlawreview.org/print/vol-130/state-v-loomis/>. ISSN 0017-811X.
8. KÄSTNER, L. – CROOK, B.: Explaining AI through mechanistic interpretability. In: European Journal for Philosophy of Science [online]. 2024, vol. 14, no. 52 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://link.springer.com/article/10.1007/s13194-024-00614-4>. ISSN 1879-4912.
9. KVASNIČKA, V. a kol.: Úvod do teórie neurónových sietí. Bratislava: Iris, 1997.
10. MASON, S.: The Post Office Horizon Scandal: a brief chronology. In: Digital Evidence and Electronic Signature Law Review [online]. 2021, vol. 18 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://journals.sas.ac.uk/deeslr/article/view/5390>. ISSN 2054-8508.
11. MAYER, J. – MUTCHLER, P. – MITCHELL, J. C.: Evaluating the privacy properties of telephone metadata. In: Proceedings of the National Academy of Sciences (PNAS) [online]. 2016, vol. 113, no. 20, s. 5536–5541 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.1508081113>. ISSN 0027-8424.
12. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).
13. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie (akt o umelej inteligencii).
14. Návrh zákona o organizácii štátnej správy v oblasti umelej inteligencie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (číslo legislatívneho procesu LP/2026/17).
15. Nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 10/2014 z 29. apríla 2015.
16. Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb. o dojednaní Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Protokolov na tento dohovor nadväzujúcich v znení neskorších predpisov.
17. SAK: Najvyšší predstavitelia justície diskutovali o vhodných reakciách na nástup využívania umelej inteligencie v práve [online]. 19. 2. 2025 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: https://www.sak.sk/web/sk/cms/news/form/list/form/row/2635809/_event
18. State v. Loomis, 881 N.W.2d 749 (Wis. 2016).
19. Švajčiarsky federálny zákon zo 17. marca 2023 o využívaní elektronických prostriedkov na plnenie úloh orgánov verejnej správy (EMBAG – Bundesgesetz über den Einsatz elektronischer Mittel zur Erfüllung von Behördenaufgaben).
20. Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.
21. Uznesenie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 12/4/2025 z 31. marca 2025, ktorým sa schvaľujú pravidlá používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi.
22. WAGNER, G.: Automation Bias in the AI Act: On the Legal Implications of Attempting to Debias Human Oversight of AI. In: European Journal of Risk Regulation [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2024 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://www.cambridge.org/core/journals/>

Algoritmická spravodlivosť: Ústavné limity využitia umelej inteligencie ...

europa-journal-of-risk-regulation/article/automation-bias-in-the-ai-act-on-the-legal-implications-of-attempting-to-debias-human-oversight-of-ai/C97C85015056C09326944DE55CBC4D2C. ISSN 2190-8249.

23. Zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
24. Zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
25. Zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
26. Zákon č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch v znení neskorších predpisov.
27. Zmluvné podmienky Gemini [online]. [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://support.google.com/gemini/answer/13594961>
28. Zmluvné podmienky OpenAI [online]. [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://openai.com/policies/row-terms-of-use/>

Bc. Samuel Ladislav Ballek

Študent Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave

Student at the Faculty of Law, Comenius University in Bratislava

Využitelnost' umelej inteligencie v justícii

The Application of Artificial Intelligence in the Judicial System

Bc. Dáriuš Krestian

Abstrakt: Autor sa zaoberá využitelnosťou umelej inteligencie v justícii, a to najmä s ohľadom na jej možné uplatnenie v oblasti správneho súdnictva a v konaniach pred orgánmi verejnej správy. Základnou premisou článku je, že umelá inteligencia môže byť v právnom prostredí užitočným nástrojom, avšak nemôže nahradiť ľudské rozhodovanie tam, kde je potrebné hodnotiť spravodlivosť, materiálne aspekty prípadu, právne princípy a individuálne skutkové okolnosti. Inak povedané, umelá inteligencia je dobrým sluhom, ale zlým pánom. Na príklade z oblasti správneho trestania autor demonštruje, že mechanická aplikácia právnych noriem bez zohľadnenia ich účelu a materiálneho obsahu môže viesť k nespravodlivým výsledkom. Osobitná pozornosť je venovaná právu na spravodlivý proces, princípu zákonného sudcu a rizikám právneho formalizmu. Súčasne však autor neodmieta využitie umelej inteligencie úplne. Naopak, identifikuje oblasti, v ktorých môže byť prínosná, najmä pri formálnom preskúmaní splnenia zákonných podmienok, automatizácii vybraných konaní pred orgánmi verejnej správy, generovaní administratívnych dokumentov, komunikácii s verejnosťou či podpore rozhodovacej činnosti. Cieľom článku je preto rozlíšiť medzi neprípustným nahradením ľudského rozhodovania umelou inteligenciou a jej prípustným podporným využitím v právnej praxi.

Kľúčové slová: umelá inteligencia, správne súdnictvo, automatizované rozhodovanie, spravodlivý proces, zákonný sudca, právny formalizmus

Abstract: The author examines the applicability of artificial intelligence in the judicial system, particularly with regard to its potential use in administrative justice and in proceedings before public administration bodies. The basic premise of the article is that artificial intelligence can be a useful tool in the legal environment, but it cannot replace human decision-making where it is necessary to assess fairness, the substantive aspects of a case, legal principles, and individual factual circumstances. In other words, artificial intelligence is a good servant but a bad master. Using an example from the field of administrative penalties, the author demonstrates that the mechanical application of legal norms without considering their purpose and substantive content can lead to unjust outcomes. Particular attention is paid to the right to a fair trial, the principle of the lawful judge, and the risks of legal formalism. At the same time, however, the author does not reject the use of artificial intelligence entirely. On the contrary, he identifies areas where it can be beneficial, particularly in the formal review of compliance with legal requirements, the automation of selected proceedings before public administration bodies, the generation of administrative documents, communication with the public, and support for decision-making. The aim of this article is therefore to distinguish between the impermissible replacement of human decision-making with artificial intelligence and its permissible use as a support tool in legal practice.

Keywords: artificial intelligence, administrative judiciary, automated decision-making, fair trial, lawful judge, legal formalism

„Život práva nie je a nikdy nebola logika, ale skúsenosť.“

Oliver Wendell Holmes Jr.

Využitelnosť umelej inteligencie v justícii

Úvod

Predkladaný článok má za cieľ skúmať využitelnosť umelej inteligencie (ďalej len „UI“) v justícii. Vzhľadom na šírku skúmanej problematiky si dovoľíme priezor tohto článku zúžiť na skúmanie využiteľnosti UI v správnom súdnictve a v konaniach pred orgánmi verejnej správy (ďalej len „OVS“).

S rozšírením UI sa objavili názory, ktoré tvrdili, že právnické povolania už nebudú potrebné. Istú logiku týmto názorom o konci potrebnosti ľudských právnikov nemožno uprieť. Predsa UI neovládajú emócie alebo predsudky, ale chladná strojová logika a prepočet, ktorý je ľudom v zásade nedostupný. Malo by to byť niečo, po čom by justícia mala prahnúť?

Už z úvodného citátu je zjavné, že s tým nemožno súhlasiť. V ďalšom texte ozrejníme prečo nemôže UI nahradiť ľudské rozhodovanie. Zároveň ale neostávame len pri suchom konštatovaní o odmietnutí UI v justícii, ale poukazujeme na možnosti kde jednoznačne UI využiteľná je.

Svoje tvrdenia nepodporujeme iba vedeckými článkami, ale v istej miere do článku prenášame konverzácie s UI, ktorá odpovedá na nami položené otázky. Uvedený spôsob má podporiť základnú premisu tejto práce, a to, že podobne ako oheň, je UI dobrým sluhom, ale zlým pánom. UI bola zároveň využitá na gramatickú korektúru predkladaného odborného článku.

UI ako zlý pán?

UI by sme mohli definovať ako: „odvetvie informatiky, ktoré vytvára systémy a softvéry schopné vykonávať úlohy, ktoré sa kedysi považovali za výlučne ľudské. Umožňuje strojom učiť sa zo skúse-

ností, prispôbovať sa novým informáciám a využívať dáta, algoritmy a výpočtový výkon na interpretáciu zložitých situácií a prijímanie rozhodnutí s minimálnym zásahom človeka. (...)“¹

Vyššie uvedená definícia sa podobá na výkon súdnictva. Rozhodovanie je tiež ľudská úloha pri ktorej je potrebné učiť sa zo skúseností, prispôbovať sa novým informáciám, interpretovať zložité situácie a prijímať rozhodnutia.

Správne súdnictvo je charakteristické tým, že preskúmava zákonnosť rozhodnutí, opatrení, nečinnosti a iných zásahov OVS. V prípade, že zistí nezákonnosť, tak rozhodnutie zruší. Pri istej miere zjednodušenia by sme mohli tvrdiť, že správny súd porovná to, čo podľa zákona „má byť“ s tým, čo na základe činnosti OVS „je.“

Takéto vymedzenie ponúka prvú úvahu o tom, že ak je potrebné len porovnať tieto dva stavy, tak prečo by to nemohla robiť UI? Jednoznačne vie rýchlejšie preskúmať skutkový stav, vybrať správnu právnu normu, aplikovať ju na skutkový stav a ak výsledok bude rovnaký, ako vyprodukoval OVS, tak jednoducho žalobu zamietne.

Domnievame sa, že následky takéhoto postupu by časom boli pre spoločnosť celkom devastujúce a viedli by k justičnej dystopii. Išlo by o popretie samotnej podstaty toho, prečo sa žalobca obracia so žalobou na správne súdnictvo.

Jedným z esenciálnych poznatkov, ktoré si študent odnáša z výučby procesného práva je, že primárnym predmetom ochrany je realizácia práva na prístup k súdnej a inej právnej ochrane v zmysle čl. 46 Ústavy.²

Čl. 46 Ústavy znie: „Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a neustrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.“

1. ISO. What is artificial intelligence (AI)? (online). (cit. 2026-03-25) dostupné online na: <https://www.iso.org/artificial-intelligence/what-is-ai>
2. ČOLLÁK, J. a kol. Procesné právo: Význam súdneho procesu a civilné sporové konanie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2024. s. 278.

Využitelnosť umelej inteligencie v justícii

V tejto súvislosti by sme si dovolili upriamiť čitateľovu pozornosť na materiálny predpoklad obsiahnutý v pojme „nestranný súd.“ Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS“) vo svojom náleze zo dňa 15. 10. 1998 vo veci sp. zn. II. ÚS 71/97 uviedol, že: „Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci.“

Článok 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach a slobodách stanovuje, že: „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom (...)“

Spĺňal by súd atribút nestrannosti a jeho rozhodnutie atribút spravodlivosti, ak by rozhodovala UI, resp. sudca prostredníctvom UI? Domnievame sa, že nie. Spravodlivosť, hoc ju Kelsen označoval za: „pekný sen ľudstva“³ nie je niečím, čo je vhodné algoritmizovať. Ak by rozhodovala UI, tak by celkom určite neprodukovala spravodlivé rozhodnutia.

Dovolíme si uvedené tvrdenia demonštrovať na príklade veci z oblasti správneho trestania. V § 16 ods. 4 Zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke je stanovené, že: „Vodič smie v obci jazdiť rýchlosťou najviac 50 km h.“ Nadväzujúc na uvedené je v § 23 ods. 3 písm. b) prvý bod zákona č. 372/2010 Z. z. o priestupkoch stanovené, že: „V blokovom konaní alebo v rozkaznom konaní za priestupok podľa odseku 1 prvého bodu možno uložiť pokutu do 50 eur,“

Formálne je zákon porušený už vtedy, keď vodič jazdí v obci rýchlosťou 51 km/h. Iste ale každý čitateľ uzná, že v takom prípade by sankcia nemala byť uložená. Síce sú naplnené tzv. formálne znaky priestupku, ale materiálne znaky absentujú.

Ako by rozhodla UI v pozícii sudcu, ak by rozhodovala správnu žalobu?

UI Gemini sme položili nasledujúci prompt: „Si sudca správneho súdu, ako umelá inteligencia. Máš vyriešiť nasledujúci prípad. Vodič dostal pokutu za prekročenie rýchlosti o 1 km/h vo výške 40 Eur. Zrušíš rozhodnutie alebo zamietneš žalobu ako nedôvodnú? Vodič smie v obci jazdiť rýchlosťou najviac 50 km h. Ak prekročí v obci rýchlosť do 20 km/h možno mu uložiť pokutu do 50 eur.“

UI uviedla: „Hoci sa to môže zdať prísne, ako AI sudca by som pravdepodobne žalobu zamietol ako nedôvodnú, ak bol proces merania zákonný. Tu je odôvodnenie: Zákon nestanovuje minimálnu toleranciu nad rámec metrologickej odchýlky.⁴ 51 km/h je už technicky porušením zákona. Pokuta 40 Eur sa pohybuje v rámci zákonného rozpätia pre menej závažné priestupky v blokovom konaní. Úlohou sankcie je odradiť od porušovania pravidiel. Ak by súdy hromadne rušili pokuty za "malé" prekročenia, fakticky by tým posunuli zákonnú hranicu rýchlosti v obci.“

UI vyhodnotila situáciu prísne formálne, bez ohľadu na akékoľvek materiálne náležitosti. Odôvodnenie UI je v priamom rozpore s judikatúrou v správnom trestaní. V rozsudku Najvyššieho správneho súdu ČR zo dňa 14. 12. 2009 vo veci sp. zn. 5 As 104/2008 je konštatované, že: „Nelze tedy souhlasit s argumentem stěžovatele, že překročení nejvyšší povolené rychlosti, byť o jediný kilometr, naplňuje vždy a bez dalšího materiální znak přestupku. Zákon o přestupcích ani jiný právní předpis nestanoví přesnou hranici rychlosti jízdy motorovým vozidlem, jejíž překročení způsobí naplnění materiálního znaku přestupku.“

Formalizmus odmieta aj Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, keď v rozhodnutí sp. zn. 5Sžk/12/2021 zo dňa 30. 09. 2021 uvádza: „Právny formalizmus v podmienkach demokratického právneho štátu nemôže prevládať. Úlohou súdu v podmienkach právneho štátu je nájsť také riešenie, kto-

3. BRÖSTL, A., In: BRÖSTL, A., DOBROVIČOVÁ, G., KANÁRIK, I. Teória práva. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 25.

4. UI pravdepodobne myslela povinnosť vyplývajúcu z čl 3. ods. 1 pokynu riaditeľa odboru dopravnej polície Prezídia Policajného zboru č. 109/2014. pozn. autora.

Využitelnosť umelej inteligencie v justícii

ré je v súlade so všeobecnou ideou spravodlivosti, resp. v súlade s prirodzeno-právnymi princípmi. Podľa názoru kasačného súdu, povinnosť súdu nachádzať právo neznamená len formalisticky vyhľadávať priame a výslovné pokyny v zákonom texte, ale tiež formulovať čo je zmyslom a účelom právnych predpisov.“⁵

Logickým protiargumentom, ktorý sa ponúka proti vyššie uvedeným tvrdeniam je, že predsa bežná UI nie je zameraná na rozhodovanie žalôb. Ak by, ale existovala špecializovaná UI zmenilo by to niečo?

Podľa nášho názoru by sa týmto v zásade nezmenilo nič. Je pravdou, že rozsah konaní, ktoré je možné iniciovať pred správnymi súdmi je v zásade ohraničený. V rámci týchto konaní, ale môže vzniknúť nespočetné množstvo skutkových okolností, ktoré budú mať vplyv na samotné rozhodovanie.

Jedným z princípov právneho štátu je princíp právnej istoty, ktorý zahŕňa požiadavku na to, aby sa v obdobných veciach rozhodovalo obdobne a v rozdielnych rozdielne.⁶ Z nášho pohľadu UI nedokáže rozlíšiť, kedy pôjde o prípad kde by sa malo rozhodovať na základe skoršieho rozhodnutia a kedy nie.

To, že správny súd judikuje, že určité označenie nemôže byť zapísané ako ochranná známka nakoľko nemá rozlišovaciu spôsobilosť, ešte neznamená, že totožné označenie nemôže byť zapísané ako ochranná známka v inom prípade.

Zákon 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) upravuje aj konania, ktoré sa môžu javiť „analogickejšie“ t. z., že na rozhodnutie stačí overiť skutočnosti, ktoré ak sa ukážu ako pravdivé, napadnuté rozhodnutie sa zruší.

Znamená to, že je možné určiť okruh konaní v ktorých by UI mohla rozhodovať pretože nie sú tak náročné?

Čl. 48 ods. 1 Ústavy stanovuje, že: „Nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Prísluš-

nosť súdu ustanoví zákon.“

V modernom ponímaní by z nášho pohľadu právo na zákonného sudcu malo zahŕňať aj to, že človek má právo, aby v jeho veci rozhodoval sudca - človek. Máme za to, že súčasťou práva na súdnu a inú ochranu je aj to, že vo veci bude rozhodovať sudca z mäsa a kostí. A to aj v možno, na prvý pohľad jednoduchších veciach, akými sú konania vo veciach stáleho zoznamu voličov a zoznamu voličov podľa § 264 SSP a nasl.

Rovnako je potrebné zdôrazniť aj sociálny aspekt sudcov. Žalobcovia sa častokrát upínajú k správny súdom, keďže cítia nezákonnú ujmu na svojich právach. Starostlivý prístup sudcov môže túto ujmu buď zvrátiť alebo vysvetliť žalobcom, prečo je ich žaloba nedôvodná. Žalobcovia tak ľudským rozhodovaním môžu dospieť k istej satisfakcii, aj keď ich žaloba nebude úspešná. Domnievame sa, že by sa oslabil dôvera v samotné správne súdnictvo, ak by napríklad v sociálnych veciach postupne začala rozhodovať UI.

UI ako dobrý sluha?

Priestor pre rozhodovanie UI si naopak vieme predstaviť v konaniach, ktoré bezprostredne predchádzajú správne súdnictvu. Niektoré konania pred OVS nesú vyššie spomínanú „analogickosť“. Teda ak je splnený predpoklad A aj B, tak je možné vydať individuálny správny akt.

Ako vhodný príklad sa javí konanie o návrhu na vklad vlastníckeho práva podľa § 31 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. Katastrálny zákon (ďalej len „KZ“) podľa ktorého platí, že: „Ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, ktorá bola vyhotovená vo forme notárskej zápisnice alebo autorizovaná advokátom, okresný úrad posudzuje zmluvu iba z pohľadu, či je súladná s katastrálnym operátom a či sú splnené procesné podmienky na povolenie vkladu.“

V takomto konaní dochádza najmä k formál-

5. Napr. bod 33. Rozhodnutia 2Stk/8/2022, bod 16. Rozhodnutia vo veci sp. zn. 10Sžfk/82/2019 zo dňa 15. 12. 2021.
6. Nález ÚS SR zo dňa 15. 06. 2015 vo veci sp. zn. II. ÚS 19/2016

Využitelnosť umelej inteligencie v justícii

nemu prieskumu. Pri správnom nastavení konkrétnej UI by tá mala byť schopná posúdiť splnenie vyššie uvedených skutočností. Naproti tomu je nutné dodať, že v prípade podľa § 31 ods. 1 KZ je prieskum katastrálnych odborov omnoho širší a dokonca tento prieskum nesie isté prvky justičnej činnosti.⁷

Prvky automatického rozhodovania, ktoré je možné do istej miery stotožňovať s rozhodovaním UI sa v právnych poriadkoch okolitých štátov nachádzajú. V Spolkovej republike Nemecko sa pripúšťa automatické rozhodovanie v konaniach, v ktorých nie je priestor na správne uváženie.⁸ Podobne vo Francúzskej republike je prípustné automatické rozhodovanie OVS, avšak za súčasného informovania účastníkov konania, že individuálny správny akt bude prijatý na základe automatizovaného rozhodovania.⁹

V tomto článku sme sa zatiaľ nezmienili o tradičnom nedostatku, ktorý je UI vytýkaný, a to tzv. „halucinovanie.“ O halucinovanie ide vtedy, keď UI generuje obsah, ktorý je fakticky nesprávny alebo úplne vymyslený. Samozrejme, v prípade vydávania individuálnych správnych aktov nepôjde o komerčnú UI. Napriek tomu, že by v týchto prípadoch jednoznačne mala rozhodovať na to špecializovaná UI, riziko halucinovania sa nikdy úplne neodstráni.

Pre tento prípad by mal individuálny správny akt vydaný UI pripúšťať opravný prostriedok. O opravnom prostriedku by už mal rozhodovať človek, ktorý bude môcť rozhodnutie UI zvrátiť, ak pochybila.

V tomto preskúmaní sa ukazuje ďalší nedostatok prípadného rozhodovania UI. Docent Čol-

lák vystihuje odvolanie, resp. prieskum rozhodnutí ako: „Šancu procesného úspechu odvolateľa a preru intelektuálneho a vecného rozhodovania sudcu prvej inštancie ako predstaviteľa. Predstaviteľa súdnej moci, na ktorej je založená organizácia štátu.“¹⁰

Intelektuálne a vecné pochody sa pretavia do odôvodnenia konkrétneho aktu aplikácie práva. Preskúmateľnosť potom závisí od kvality odôvodnenia. Opäť je potrebné zopakovať, že rozhodovanie nie je možné spájať s algoritmom. Nie je možné do algoritmov premietnuť celý obsah právneho poriadku. Pri istej dávke nadnesenia nás pred negatívnymi efektmi varoval už rímsky právnik Iavolenus vo výroku: „Každá definícia v civilnom práve je nebezpečná, lebo len zriedka ju nemožno vyvrátiť.“¹¹ Pojem „definície“ by sme vo výroku mohli nahradiť pojmom „algoritmy“ a výrok by bol rovnako platný. Tak ako definícia, aj algoritmus je vo svojej podstate ohraničenou množinou.

Aj preto sa nazdávame, že rozsah využiteľnosti pri rozhodovaní by sa mal obmedziť len na tie konania OVS, v ktorých dochádza primárne k prieskumu splnenia formálnych podmienok. Kontrola splnenia týchto podmienok, následne vytvorenie konkrétneho rozhodnutia a jeho odoslanie účastníkom je niečím, čím by UI mohla pomôcť v oblasti odbremenenia verejnej správy.

Tým, že UI nemá určený pracovný čas, nevzťahuje sa na ňu povinná doba odpočinku a ani si nikdy nevyberie dovolenku, tak UI predstavuje ideálneho zamestnanca. Okruh konaní v ktorých je možné UI využiť, sa nedá presne ohraničiť vzhľadom na rozmanitosť konaní v oblasti verejnej správy.

7. FEČÍK, M., JAKUBÁČ, R., In: FEČÍK, M., JAKUBÁČ, R., Katastrálny zákon. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 394.
8. Článok 35a Nemeckého správneho poriadku. Citované z: NEŠPOR, J. Automated administrative decision-making: What is the black box hiding? Acta Universitatis Carolinae – Iuridica (online). 2024, Roč. 70, č. 2, s. 72. (cit. 2026-03-25). dostupné online na: https://karolinum.cz/data/clanek/12646/Iurid_70_2_0069.pdf
9. NEŠPOR, J. ref. 8. s. 72.
10. ČOLLÁK, J. Decízne systémy. Vzťahy súdnych a alternatívnych foriem prejednávania a rozhodnutia sporov. Praha: C. H. Beck, 2022. s. 133.
11. REBRO, K., BLAHO, P. Rímske právo. 4 vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. s. 53.

Využitelnosť umelej inteligencie v justícii

Niektorí autori uvádzajú, že konaní v ktorých nedochádza k aplikovaniu správnej úvahy, resp. k obsahovému preskúmaniu veci nie je príliš veľa. Tým sa vynárajú otázky ohľadom relevantnosti zavedenia UI do rozhodovacích procesov.¹²

Nazdávame sa, že vhodne zvolené konania, ktoré by sa automatizovali pomocou UI by prispeli k rýchlosti vybavovania vecí pred OVS. Z osobnej skúsenosti vieme, akým spôsobom sú zahľtené osoby oprávnené rozhodovať o návrhoch na vklad. Jednoznačne by im prospelo, ak by časť ich agendy prešla na UI a tým pádom by sa mohli sústrediť na právne zložitejšie veci.

Avšak, UI nemusí byť vôbec používaná na rozhodovanie, aby bola využiteľná. Okruh administratívnych činností v ktorých môže pomôcť justícii a OVS je široký. Konkrétne príklady môžeme nájsť aj v Slovenskej republike. Istý čas už na portáli Finančnej správy Slovenskej republiky (ďalej len „FSSR“) funguje tzv. „Taxana.“ Ide o chatbot, ktorý pomáha daňovým subjektom v jednoduchších odborných témach. Veľmi pozitívne je potrebné hodnotiť zavedenie daňového kalendára, ktorý používateľ, ktorý už s Taxanou komunikoval upozorní na dôležité termíny.¹³

Vyššie uvedený príklad dobrým spôsobom demonštruje správne využitie UI v praxi. Obdobným príkladom je zavedenie UI Najvyšším kontrolným úradom SR (ďalej len „NKÚ“). Tu zašlo NKÚ ešte o úroveň vyššie, keďže ich UI je schopná generovať pracovné dokumenty kontrolórov.¹⁴

Rovnaký prístup je z nášho pohľadu možný aj v justičných podmienkach. Sudcom a ich vyšším súdnym úradníkom UI môže pomôcť ako nástroj, ktorý si zaradia do svojho pomyselného kufríka s nástrojmi. Často sa ako príklad pomoci UI pre justíciu uvádza príklad rešeršovania judikatúry alebo zhrnutie zaslaných dokumentov.

Tu je ale potrebná istá dávka opatrnosti. Jednoznačne UI vie dokument preskúmať a zhrnúť dokumenty neporovnateľne rýchlejšie ako človek. Avšak, ako bolo už uvedené vyššie, tak sto percentne sa na UI spoľahnúť nedá. Sudca nemôže riskovať, že UI niektorý argument opomenula, resp. niektorý judikát prehliadla. Tieto nedostatky by viedli k tomu, že dané rozhodnutie by bolo nepreskúmateľné alebo založené na nesprávnom právnom posúdení. Nakoľko by sudca, resp. vyšší súdny úradník riskoval, že jeho rozhodnutie bude vyššou inštanciou zrušené, tak je nutné výstup UI skontrolovať. Kontrola výstupu v zásade znamená to, že niekto bude musieť dokumenty predsa len preštudovať. Tým pádom sa minie zamýšľaný účinok, ktorý sa má pretaviť v pomoci justícii pomocou UI.

Podobne, ako je tomu v prípade NKÚ, UI by mohla justíciu odbremeniť tým, že by generovala základné výzvy, predvolania alebo žiadosti. Asistent sudcu, resp. vyšší súdny úradník by vygenerovaný dokument už len skontroloval a odoslal účastníkom konania. Zaujímavý je taktiež prístup súdov v Argentíne. Na požiadavku, aby rozhodnutie porozumeli aj laici reagovali tak, že už napísané odôvodnenie nechali preložiť do ľudskej reči.¹⁵

-
12. HENMAN, P. Improving public services using artificial intelligence: possibilities, pitfalls, governance. *Asia Pacific Journal of Public Administration* (online). 2020, Vol. 42, No. 4, pp. 209–221 (cit. 2026-03-25). dostupné online na: <https://doi.org/10.1080/23276665.2020.1816188>.
 13. FSSR. Taxana poskytuje novú službu (online). (cit. 2026-03-25) dostupné online na: <https://www.financnasprava.sk/sk/pre-media/novinky/archiv-novinek/detail-novinky/taxana-novu-sluz-ts/bc>
 14. NKÚ. Umelá inteligencia pomáha verejnej správe: NKÚ SR ako vzor digitálnej transformácie (online). (cit. 2026-03-25) dostupné online na: <https://ce.asseco.com/press/spravy/umela-inteligencia-pomaha-verejnej-sprave-nku-sr-ako-vzor-digitalnej-transformacie-5611/>
 15. UNESCO. Guidelines for the use of AI systems in Courts and Tribunals (online). (cit. 2026-03-25) dostupné online na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000396582>

Využitelnosť umelej inteligencie v justícii

Záver

Justícia, tak ako všetko vo svete, sa vyvíja. Postupne sa do justície implementovala aj elektronizácia, ktorá bola pre ňu veľkým prínosom. Dnes je ťažké predstaviť si vyhľadávanie rozhodnutí v tlačенých publikáciách alebo písanie rozhodnutí na písacom stroji. Rovnako aj UI má predpoklady zefektívniť justíciu a napomôcť tak kvalitnejšiemu napĺňaniu základného ľudského práva na súdnu ochranu.

Jedným dychom však treba dodať, že k vyššie uvedenému môže dôjsť len pri rešpektovaní rizík, ktoré UI prináša. Otázky ako ochrana vstupných údajov, transparentnosť algoritmických procesov, preskúmateľnosť výstupov alebo zodpovednosť za nedôsledné použitie UI musia byť prísne regulované, aby naopak nedošlo k odopretiu práva na spravodlivý proces. Najmä v prostredí správneho súdnictva nemožno vychádzať len z efektívnosti, rýchlosti a úspory nákladov, ale predovšetkým z požiadavky ochrany základných práv a dôvery verejnosti v rozhodovaciu činnosť štátu.

Základná premisa článku, a to, že UI je dobrým sluhom, ale zlým pánom, viedla k tomu, že tento odborný článok analyzoval jej záporné, ale aj kladné stránky. Máme za to, že využívanie UI na samotné rozhodovanie v súdnictve nie je v súlade so základnými ľudskými právami a priamo im odporuje. Uvedené sme demonštrovali na príklade, ktorý znázorňuje jedno z rizík, ktorým je prílišný formalizmus. Zároveň je potrebné citlivo pristupovať k nahradeniu ľudských sudcov najmä v oblasti správneho súdnictva, keďže aj to, že o správnej žalobe rozhoduje sudca – človek, je jedným z dôvodov, prečo žalobcovia dôverujú správne súdnictvu.

Prínos článku spočíva predovšetkým v rozlíšení medzi neprípustným nahradením súdneho rozhodovania UI a jej podporným využitím v právnej praxi. UI by nemala vystupovať ako autonómny sudca tam, kde je potrebné hodnotiť spravodlivosť, skutkové okolnosti a materiálny obsah právnej normy. Naopak, jej využitie sa javí ako vhodné najmä pri administratívnych, technických a formálne overiteľných úkonoch, pri ktorých môže prispieť k zrýchleniu konania a odbremeneniu verejnej správy.

Záverom subjektívne dodávame, že sme úprimne zvedaví, ako sa bude UI postupne implementovať do justície. Rozhodujúce však bude, či bude chápaná ako nástroj v rukách človeka, alebo ako jeho náhrada. Len v prvom prípade môže byť jej zavádzanie prínosom pre právny štát.

Zoznam použitej literatúry

Knihy a monografie:

1. BRÖSTL, A., DOBROVIČOVÁ, G., KANÁRIK, I. *Teória práva*. Plzeň: Aleš Čenek, 2013, 199 s. ISBN 978-80-7380-425-1.
2. ČOLLÁK, J. *Decízne systémy. Vzťahy súdnych a alternatívnych foriem prejednávania a rozhodnutia sporov*. Praha: C. H. Beck, 2022. 512 s. ISBN 978-80-7400-864-1.
3. ČOLLÁK, J. a kol. *Procesné právo: Význam súdneho procesu a civilné sporové konanie*. Plzeň: Aleš Čenek, 2024. 566 s. ISBN 978-80-7380-953-9.
4. FEČÍK, M., JAKUBÁČ, R., *Katastrálny zákon. 1. vydanie*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, 1120 s. ISBN 978-80-8960-396-1.

Využitelnosť umelej inteligencie v justícii

5. REBRO, K., BLAHO, P. Rímske právo. 4 vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. 414 s. ISBN 978-80-7380-782-5.

Elektronické dokumenty:

1. FSSR. Taxana poskytuje novú službu (online). (cit. 2026-03-25) dostupné online na:
2. https://www.financnasprava.sk/sk/pre-media/novinky/archiv-noviniek/detail-novinky/_taxana-novu-sluz-ts/bc
3. HENMAN, P. Improving public services using artificial intelligence: possibilities, pitfalls, governance. Asia Pacific Journal of Public Administration (online). 2020, roč. 42, č. 4, s. 209–221 (cit. 2026-03-25). dostupné online na:
4. <https://doi.org/10.1080/23276665.2020.1816188>.
5. ISO. What is artificial intelligence (AI)? (online). (cit. 2026-03-25) dostupné online na:
6. <https://www.iso.org/artificial-intelligence/what-is-ai>
7. NEŠPOR, J. Automated administrative decision-making: What is the black box hiding? Acta Universitatis Carolinae – Iuridica (online). 2024, roč. 70, č. 2, s. 69 - 83. (cit. 2026-03-25). dostupné online na:
8. https://karolinum.cz/data/clanek/12646/Iurid_70_2_0069.pdf
9. NKÚ. Umelá inteligencia pomáha verejnej správe: NKÚ SR ako vzor digitálnej transformácie (online). (cit. 2026-03-25) dostupné online na:
10. <https://ce.asseco.com/press/spravy/umela-inteligencia-pomaha-verejnej-sprave-nku-sr-ako-vzor-digitalnej-transformacie-5611/>
11. UNESCO. Guidelines for the use of AI systems in Courts and Tribunals (online). (cit. 2026-03-25) dostupné online na:
12. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000396582>

Judikatúra:

1. Nález ÚS SR zo dňa 15. 06. 2015 vo veci sp. zn. II. ÚS 19/2016
2. Nález ÚS SR zo dňa 15. 10. 1998 vo veci sp. zn. II. ÚS 71/97
3. Rozsudok NSSČR zo dňa 14. 12. 2009 vo veci sp. zn. 5 As 104/2008
4. Uznesenie NSSSR zo dňa 30. 09. 2021 vo veci sp. zn. 5Sžk/12/2021

Právne predpisy:

1. Zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke
2. Zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok
3. Zákon č. 162/1995 Z. z. Katastrálny zákon
4. Zákon č. 372/2010 Z. z. o priestupkoch

Bc. Dáriuš Krestian

Študent Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Student at the Faculty of Law, Pavol Jozef Šafárik University in Košice

Aplikácie prediktívnej umelej inteligencie a jazykových modelov v právnej doméne

Applications of predictive artificial intelligence and language models in legal domain

Ing. Bianka Šimková

Abstrakt: Článok predstavuje tematický literárny prehľad aplikácií prediktívnej umelej inteligencie a veľkých jazykových modelov v právnej doméne. Cieľom článku je systematicky zmapovať aktuálny stav výskumu a identifikovať hlavné oblasti využitia týchto technológií v právnej praxi. V úvode článku je priblížené fungovanie umelých neurónových sietí a veľkých jazykových modelov spolu s ich krátkou históriou. Ďalej sa článok zaoberá problematikou halucinácií jazykových modelov a ich potlačením pomocou metódy generovania obohateného o vyhľadávanie (RAG). Najrozsiahlejšia časť článku sa venuje tematickému prehľadu desiatich štúdií. Predmetné štúdie vykonané v rôznych krajinách sveta sa zaoberali návrhom a implementáciou modelov prediktívnej umelej inteligencie v kontexte právneho poriadku danej krajiny. V rámci týchto štúdií boli riešené úlohy ako predikcia rozsudku, klasifikácia trestného činu páchatel'a, anotácia právneho textu, klasifikácia a vyhľadávanie informácií, klasifikácia právnej témy, či identifikácia kľúčových pojmov. V závere sú načrtnuté výzvy spojené s nasadením takýchto modelov do praxe, ako je spoľahlivosť modelov a bezpečnosť pri spracovaní osobných údajov.

Kľúčové slová: umelá inteligencia, umelé neurónové siete, veľké jazykové modely, právny text, predikcia, súdne rozhodnutie

Summary: The article presents a thematic literature review of predictive artificial intelligence and large language models applications in the legal domain. The aim of the article is to systematically map the current state of research and identify the main areas of application of these technologies in legal practice and theory. The article begins with an overview of the functioning of artificial neural networks and large language models, along with their brief history. The article then addresses the issue of hallucinations of language models and their suppression using the Retrieval-Augmented Generation (RAG) method. The most extensive part of the article is devoted to a thematic overview of ten studies. The studies, conducted in various countries around the world, dealt with the design and implementation of predictive artificial intelligence models in the context of the legal system of a given country. The tasks covered in these studies include sentence prediction, offender's crime classification, legal text annotation, information classification and retrieval, legal topic classification, and key concept identification. The conclusion outlines the challenges associated with the implementation of such models in practice, such as model reliability and security in the processing of personal data.

Keywords: artificial intelligence, artificial neural networks, large language models, legal text, prediction, court decision

Úvod do metód a modelov umelej inteligencie

Právne texty predstavujú pomerne rozsiahle textové dáta so silnými sekvenčnými závislosťami. Pre spracovanie takýchto veľkých dát je vhodné použiť prístupy založené na hlbokom učení a neurónových sieťach pre porozumenie kontextu, extrakciu vzťahov alebo sumarizáciu. Avšak aj naproti tomu tradičnejšie metódy umelej inteligencie, ako

metóda podporných vektorov (SVM) alebo reprezentácia textu v podobe matice term-dokument, sa v istých prípadoch v tejto doméne dajú zmysluplne využiť, napr. na klasifikáciu dokumentov do kategórií. Umelé neurónové siete (NN) sa snažia simulovať štruktúru a funkcie biologických neurónových sietí prostredníctvom matematického modelu. Ich základným stavebným prvkom je matematická funkcia, ktorá predstavuje neurón, a má tri jednoduché kroky [10]:

Aplikácie prediktívnej umelej inteligencie a jazykových modelov v ...

1. násobenie jednotlivých vstupov (slov, častí textu, resp. viet) váhami w_i ;
2. sčítanie týchto výsledkov a biasu b ;
3. aktivácia tohto súčtu pomocou aktivačnej funkcie, ktorá rozhoduje o tom, či informáciu posunúť do nasledujúceho neurónu.

Keď pospájame veľké množstvo takýchto jednoduchých funkcií, vznikne komplexná neurónová sieť zložená z troch typov vrstiev neurónov a to: vstupná vrstva; skrytá vrstva; výstupná vrstva. Na vstupnej vrstve sa nachádza nejakým spôsobom predspracovaný textový vstup, ktorý prejde cez množstvo prepojených neurónov na skrytých vrstvách a výstupná vrstva napojená na poslednú skrytú vrstvu rozhoduje o výstupnom texte, resp. kategórii.

Veľké jazykové modely

Najnovším trendom v oblasti umelej inteligencie sú veľké jazykové modely (LLM), postavené na princípe neurónových sietí, ktoré umožňujú inštruovať počítačový program, resp. model pomocou prirodzeného jazyka tak ako pri komunikácii s bežným človekom. V právnej oblasti predstavuje použitie takýchto modelov veľkú výhodu, nakoľko rôzne právne otázky sa v demokratickej spoločnosti dotýkajú každého občana, t. j. aj človeka bez pokročilejších technických znalostí.

Už v 50. rokoch minulého storočia si britský matematik Alan Mathison Turing vo svojom článku kládol otázku, či dokážu stroje myslieť, a navrhol test na určenie, či počítač môže vykazovať inteligentné správanie. V teste človek (posudzovateľ) komunikuje pomocou textových správ s dvoma subjektmi, a to človekom a strojom, bez toho, aby vedel, kto je kto. Stroj prejde Turingovým testom, ak posudzovateľ nedokáže spoľahlivo určiť, ktorý zo subjektov je človek a ktorý je stroj. Turing predpokladal, že o 50 rokov počítače prejdú týmto testom. Odvtedy sa mnoho výskumníkov snaží vytvárať

počítačové programy, ktoré by umožnili ľuďom komunikovať so strojmi pomocou prirodzeného jazyka. Prvým takýmto programom sa v roku 1966 stala ELIZA, ktorú vytvoril profesor na MIT Joseph Weizenbaum. Pomenoval ho po postave z divadelnej hry Pygmalion, Elize Doolittlovej, ktorú v hre profesor Henry Higgins učí rozprávať spisovnou angličtinou s akcentom britskej vyššej triedy. ELIZA predstavovala akéhosi psychoterapeuta, ktorý mal za úlohu do viesť pacienta k riešeniu jeho problémov vytváraním otázok na základe pacientových vyjadrení [16]. Takýto prístup napodobňoval metódu poradenstva zameraného na klienta, resp. nepriamu metódu, navrhnutú Carlom Rogersom v 40. rokoch minulého storočia [11]. V nadväznosti na to ďalší odborníci taktiež predstavili podobné modely ako PARRY, JABBERWACKY, A.L.I.C.E. či SmarterChild. Jedným z novodobých takýchto programov je napr. aj hlasový asistent od spoločnosti Apple, Siri, alebo Alexa od spoločnosti Amazon, ktoré sa využívajú dodnes.

Mnoho ľudí však považuje za prvý jazykový model ChatGPT (Generative Pre-trained Transformers) od spoločnosti OpenAI predstavený v novembri 2022, keďže tento model spopularizoval umelú inteligenciu medzi širokou verejnosťou a predstavuje istý prelom v tejto oblasti [16]. Tento model taktiež úspešne zvládol spomínaný Turingov test. Pri trénoch ChatGPT bol najskôr využitý obrovský dataset rôznorodých textov z verejne dostupných zdrojov, ako knihy, články, fóra, webstránky a pod. [9]. Na doladenie bol potom aplikovaný algoritmus RLHF (Reinforcement Learning from Human Feedback), na základe spätnej väzby od ľudí. Pri trénoch ChatGPT pre riadenie sa pokynmi (prompts) boli využité pokyny napísané používateľmi staršej verzie InstructGPT od OpenAI, rôznych typov ako napr. odpovedanie na otázky, dialóg, generovanie, extrakciu, sumarizáciu a ďalšie [15].

Ďalším veľmi populárnym jazykovým modelom je BERT (Bidirectional Encoder Representations from Transformers) od spoločnosti Google.

Aplikácie prediktívnej umelej inteligencie a jazykových modelov v ...

BERT je predtrénovaný pomocou maskovaného jazykového modelu (Masked Language Model MLM), čo znamená, že úlohou je doplniť náhodne vybrané „zamaskované“ slová len pomocou kontextu. Taktiež je predtrénovaný aj na predikciu nasledujúcej vety. Textové zdroje použité na tréning tohto modelu tvorilo 16 GB nekomprimovaného textu, konkrétne korpus BookCorpus (800 miliónov slov) a anglická verzia Wikipédie, čo predstavuje približne 2,5 miliardy slov [9].

BERT je tzv. „base“ model primárne natrénovaný pre anglický jazyk, pričom ho tvorí približne 110 až 340 miliónov parametrov v závislosti od verzie, a je „open-source“. To znamená, že sa tu naskytá priestor pre „transfer learning“, ktorý pomocou prenosu informácií z jednej oblasti zlepšuje vedomosti zo súvisiacej oblasti [19]. V tomto kontexte možno využiť sémantické znalosti nadobudnuté v jednom jazyku a následne model doladiť pomocou textových dát z iného jazyka [9]. V právnej oblasti to však nemusí predstavovať až takú výhodu, keďže právne texty ako zákony a nariadenia sú viazané na konkrétny právny poriadok a nie sú prenositeľné medzi jurisdikciami, na rozdiel od iných typov textov, ktorých obsah je ekvivalentný v rôznych jazykoch.

Avšak ani v tejto oblasti sa nedá vyhnúť istým úskaliam. Doposiaľ zvyšovanie veľkosti jazykového modelu jasne viedlo k zlepšeniu výsledkov v úlohách jazykového spracovania, no to si vyžaduje extrémne vysoké výpočtové nároky a veľmi kvalitné dáta [8].

Potlačenie halucinácie jazykových modelov

Jazykové modely generujú sekvencie slov na základe pravdepodobnosti, čo znamená, že niekedy si môže protirečiť, či tzv. halucinovať. To predstavuje isté obmedzenie v právnej oblasti, keďže texty zákonov a nariadení sú exaktné a striktné definované, tým pádom je tam len malý či žiadny priestor na ich parafrázovanie, ktoré jazykové modely často

vykonávajú. Obmedzením kontextu pomocou Retrieval-Augmented Generation (RAG) však vieme značne potlačiť problém halucinovania.

RAG je technika, ktorá rozširuje schopnosti veľkých jazykových modelov (LLM) tým, že ich dopĺňa o informácie získané z externých databáz. RAG bol prvýkrát predstavený v roku 2020 a skladá sa z troch hlavných procesov: vyhľadávanie informácií (IR), augmentácia a generovanie odpovede. Hlavnou výhodou RAG je, že dokáže dynamicky získavať aktuálne a špecifické informácie z externých zdrojov počas samotného generovania odpovede. Do právnej oblasti bol RAG zavedený až v roku 2023, pričom v roku 2024 bol zaznamenaný výrazný nárast výskumu zameraného na využitie RAG-u v právnych aplikáciách, ktoré zahŕňajú napr. odpovedanie na právne otázky, predikciu súdnych rozhodnutí, právne chatboty a digitálni asistenti, odporúčacie systémy pre právnikov, automatizáciu tvorby legislatívnych dokumentov, právne poradenstvo v oblastiach ako daňové právo, imigračné právo, trestné právo či ochrana súkromia. Právna doména je pre RAG vhodná najmä preto, lebo väčšina právnych znalostí sa nemení tak rýchlo, systémy teda môžu pracovať s uzavretými, kurátorom spravovanými datasetmi namiesto otvorených internetových zdrojov. Napriek prínosom čelí RAG v právnej oblasti viacerým problémom: vysokým výpočtovým nákladom, závislosťou od kvality vyhľadávania, ťažkosťami so zložitými dopytmi, nedostatkom štandardizovaných hodnotiacich metrík a obmedzenou dostupnosťou kvalitných datasetov, najmä v iných jazykoch ako angličtina a čínština [7].

Prehľad štúdií využívajúcich prediktívne modely v právnej doméne

V posledných rokoch zažívajú veľké jazykové modely ako napr. GPT, LLaMA alebo Claude svoj vrchol popularity nielen medzi technickými nadšencami, ale aj bežnou populáciou. Autori Ammar a

Aplikácie prediktívnej umelej inteligencie a jazykových modelov v ...

kol. využili takéto modely na predikciu súdneho rozhodnutia [2]. Problémom bolo spracovanie arabského jazyka, v ktorom boli tieto súdne prípady písané. Autori porovnali tri modely a to, LLaMA-7b, GPT-3.5-turbo a JAIS-13b-chat (ten bol trénovaný so špeciálnym zameraním na arabský jazyk), v predikcii rozhodnutia 10 713 súdnych prípadov zameraných na finančné a obchodné spory, ktoré boli získané zo súboru údajov Saudského ministerstva spravodlivosti. Predikcie boli vyhodnotené ľudským expertom, ako aj viacerými metrikami založenými na prekrytí, a to BLEU, ROUGE, ktoré porovnávajú vygenerovaný text s referenčným textom, ktorý napísal človek, pričom hodnota 1 znamená 100% prekrytie, t. j. referenčný text je totožný s generovaným textom. Suverénne najlepšie hodnotený bol model GPT-3.5-turbo.

V inej publikácii si autori vytvorili vlastné modely zamerané na predikciu rozhodnutí Najvyššieho súdu Filipín pomocou spracovania prirodzeného jazyka a strojového učenia [18]. Dáta pre analýzu boli získané z online dostupných rozhodnutí od roku 1987 do roku 2017, čo spolu predstavovalo 27 492 rozhodnutí a na reprezentáciu textu boli použité metódy spracovania prirodzeného jazyka, najmä model „bag-of-words“, v preklade „vrece slov“, ktoré vyjadruje neusporiadanú kolekciu slov s frekvenciami ich výskytu. Takáto reprezentácia nedokáže rozpoznať vzťahy medzi slovami vo vete alebo dokumente, a teda nie je schopná zachytiť sémantický význam a kontext slov, čo predstavuje isté obmedzenie. Autori však taktiež využili reprezentáciu zoskupenia slov do n-gramov, čo umožňuje nájsť vysoko frekventované n-tice slov. Takto spracovaný text predstavoval trénovacie dáta pre algoritmy strojového učenia ako lineárna metóda podporných vektorov (SVM), ktorá hľadá hranicu medzi príkladmi rôznych tried, a klasifikátor náhodného lesa, teda súbor rozhodovacích stromov. Najvyššia presnosť týchto modelov sa pohybovala okolo 60%, čo nie je veľmi vysoké číslo, no nakoľko ide o prvú systematickú štúdiu v predpovedaní rozhodnutí filipínskeho najvyššieho súdu založenú výlučne na tex-

tovom obsahu, je to prijateľný výsledok. Avšak zostáva otázkou, či je vôbec vhodné reprezentovať právne texty len ako kolekciu slov bez spoločného prepojenia a kontextu, ktorý je v právnej oblasti veľmi dôležitý.

Ako však uviesť takéto predikčné modely do praxe? Autori Almuzaini a Azmi [1] vo svojej publikácii opisujú vytvorenie systému na podporu súdneho rozhodovania, „TaSbeeb“ (v preklade „právne zdôvodnenie“), založeného na hlbokom učení, ktorý pozostáva z troch častí a to, anotácia právneho textu, klasifikácia a vyhľadávanie informácií. Takže okrem predikcie rozhodnutia poskytuje aj možnosť sumarizácie právneho textu či klasifikovanie právnej veci (témy) prípadu, čo je veľmi nápomocné pre právnych zástupcov, ale aj bežných občanov, pretože to šetrí čas, zlepšuje pochopenie podobných súdnych prípadov. Pre anotáciu textu bola použitá semi-automatická metóda a podobnosť bola ohodnotená Jaccardovým koeficientom. Predspracovanie textu zahŕňalo odstránenie interpunkčných znamienok, stop-slov, číslic, nearabských a jednopísmenových slov, „stemming“, teda prevod na koreň slova, a algoritmus „Word2Vec“, ktorý umožňuje reprezentovať slová vektormi, ktoré zachytávajú kontext a sémantiku slov. Na klasifikáciu boli porovnávané tri modely hlbokého učenia a to BiLSTM, Att-GRU a BiGRU. Pre zlepšenie klasifikácie autori taktiež tieto modely skombinovali pomocou „stacking-u“, pri ktorom sa predpovede viacerých modelov (tzv. základných modelov) použijú ako vstup pre ďalší, nadradený model (meta-model), ktorý na ich základe vytvorí finálnu predpoveď. Môžeme to chápať ako názory niekoľkých právnych koncipientov a záverečné stanovisko skúseného právnik.

Neurónové siete využili aj autori Chaphalkar a kol. [5] v prípadovej štúdii, ktorá sa zaoberá riešením sporov v súvislosti so stavebnými zmluvami v Indii. Spory v stavebníctve často vedú k narušeniu vzťahov medzi stranami, časovým sklzom a zvýšeným nákladom. Autori štúdie tvrdia, že ak by strany vedeli predvídať výsledok sporu, boli by ochotnej-

Aplikácie prediktívnej umelej inteligencie a jazykových modelov v ...

šie dohodnúť sa mimosúdne, čím by sa znížili náklady a záťaž na súdny systém. Štúdia sa zameriava na „vnútorné faktory“ (napr. podmienky zmluvy, situáciu na stavbe, dokumenty z arbitráže), ktoré majú vplyv na rozhodnutie v sporoch.

Hlbšiu analýzu faktorov pôsobiacich na rozhodnutie súdov v USA predložili autori Conrad a Al-Kofahi [4]. Ich práca zahŕňa automatickú klasifikáciu právnej témy, zhľukovanie podľa nárokov žalobcu aglomeratívnymi, deliacimi a grafovými algoritmami a algoritmom k-Means, ktorý dosiahol najlepšie výsledky, či analýzu vzťahov medzi dĺžkou súdneho konania a výškou nároku, ktorý bol priznaný súdom žalobcovi.

Zatiaľ čo vyššie uvedené štúdie sa zameriavali skôr na civilné spory, kolektív autorov zo Záporožskej národnej technickej univerzity sa venoval trestnému konaniu, konkrétne v prípade krádeže, pretože ide o veľmi častý typ trestného činu na Ukrajine [3]. Podľa čl. 65 Trestného zákona Ukrajiny súd ukladá trest v medziach ustanovených v sankcii osobitnej časti Trestného zákona, pričom zohľadňuje: stupeň závažnosti trestného činu, osobu páchatel'a, poľahčujúce okolnosti. V súlade s tým boli zvolené nasledujúce vstupné premenné pre fuzzy rozhodovací systém: závažnosť činu, osoba páchatel'a, poľahčujúce okolnosti, miera poľahčujúcich okolností, priťažujúce okolnosti, miera priťažujúcich okolností a neutralita sudcu. Výstupom je počet rokov odňatia slobody páchatel'a v rozmedzí jedného až šiestich rokov. Autori navrhli dva varianty systému na podporu rozhodovania, založené na algoritmoch Mamdani a Sugeno. Obidva systémy sa v porovnaní s rozsudkom súdu líšili vo výstupnej premennej maximálne o niekoľko mesiacov.

Výskumníci z dvoch ruských univerzít taktiež skúmali rozhodnutia súdu pri deliktoch, konkrétne týkajúcich sa nerešpektovania výzvy verejného činiteľa. Ich cieľom bolo zlepšenie digitalizácie administratívneho konania, podpora IT infraštruktúry procesov elektronického riadenia a elektronického

štátu prostredníctvom tvorby systémov umelej inteligencie v oblasti práva, ako aj zistiť okolnosti ovplyvňujúce prísnosť trestu [12]. Autori vyvinuli metódy automatického usporiadania textov súdnych rozhodnutí, pričom úlohou algoritmu je automatizovane extrahovať kľúčové entity (ukazovatele) z pološtruktúrovaných dát pre ďalšiu tvorbu prognostických a deskriptívnych modelov na analýzu účinnosti kontrolných a dozorných činností. Pre spracovanie súdnych rozhodnutí a odvolaní bola použitá kombinácia TF-IDF a latentnej sémantickej analýzy a zoskupenie do n-gramov. TF-IDF je štatistická metóda, ktorá vytvára maticu „term-dokument“, čím vyhodnocuje dôležitosť slova v dokumente vzhľadom na kolekciu dokumentov alebo korpus. Dôležitosť slova narastá priamo úmerne k počtu jeho výskytov v dokumente a zároveň klesá nepriamo úmerne s počtom dokumentov, v ktorých sa slovo vyskytuje. Týmto spôsobom TF-IDF zvyrazňuje slová, ktoré sú špecifické pre konkrétny dokument, a potláča tie, ktoré sa často opakujú naprieč celým korpusom. Matica „term-dokument“ je však vysokorozmerná a veľmi riedka. Metóda latentnej sémantickej analýzy sa preto snaží komprimovať najdôležitejšie informácie do niekoľkých nízkorozmerných matic. Takýto prístup pomáha riešiť aj problém synonymie, teda situáciu, kedy existuje viacero spôsobov, akými možno popísať ten istý predmet alebo jav, ako aj problém polysemie, kedy jedno slovo môže mať viacero významov. Výsledkom je efektívna kompresia aj pri veľkých textových korpusoch, ktorá môže prispieť aj k zníženiu šumu. Jednotlivé fakty, ktoré sa frekventovane vyskytovali v dokumentoch kategorizovali do dvoch tried, a to „skutková okolnosť“ a „procesná skutočnosť“. Autori okrem iného upozornili na to, že zrušené rozhodnutia súdov prvého stupňa spravidla obsahujú podrobnejšiu motivačnú časť než tie, ktorými bol uložený správny trest, avšak LSA ukazuje, že v tomto prípade súdy druhého stupňa venujú väčšiu pozornosť preverovaniu splnenia procesných náležitostí v predchádzajúcich štádiách konania o správnom práve. Na anotáciu súdnych rozhodnutí bola

Aplikácie prediktívnej umelej inteligencie a jazykových modelov v ...

vyvinutá klasifikácia subjektov (typ tokenov), ktorá odráža právne procesy. Takto anotované dáta potom použili na tvorbu modelu rozhodovacieho stromu pre predikciu výšky trestu vo forme väzby alebo pokuty za priestupok, ktorý dosiahol významnú výkonnosť s hodnotou ROC krivky 90%. Výsledky boli napokon validované a interpretované odborníkmi.

Trochu z iného pohľadu analyzovali trestné činy v izraelskej štúdii zameranej na dôveryhodnosť (kredibilitu) obete sexuálneho násillia [6]. K ich motivácii prispela opakovaná kritika verejnosti, ktorá v mnohých krajinách poukazovala na nedostatočné reakcie súdov na sexuálne násillie, útoky a znásillnenia. Analyzovaných bolo 855 rozhodnutí súdov z rokov 1990 až 2021 vo veci sexuálneho násillia, pričom veľkou výzvou bolo spracovanie hebrejského jazyka. Anotáciu textu uskutočnilo päť ľudských expertov a na extrakciu textu použili nástroj SPIKE. S takto predspracovanými textovými dátami mali autori za cieľ vytvoriť model, ktorý by klasifikoval výpoveď obete do jednej zo štyroch, resp. deviatich kategórií podľa stupňa dôveryhodnosti, a to od jednoznačnej dôveryhodnosti po nedôveryhodnosť alebo irelevantnosť. Na túto klasifikáciu doladili existujúci hebrejský jazykový model AlephBERT pridaním výstupnej vrstvy špecifickej pre danú úlohu nad predtrénovaný model. Ten dosiahol úspešnosť 77% pri štyroch kategóriách a 64% pri deviatich kategóriách. Tieto výsledky dosahujú úroveň porovnateľnú s ľudským označovaním, čo potvrdzuje aj skóre medzianotátorskej dohody (IAA).

Predikciou rozhodnutia súdu v oblasti sexuálneho násillia sa zaoberá aj thajská štúdia, ktorá sa usiluje pomôcť obetiam sexuálneho násillia prostredníctvom vytvorenia modelu, ktorý by presne klasifikoval trestný čin a úmysel páchatel'a, čím by obeti uľahčili nahlásenie trestného činu, uplatnenie svojich práv a domáhanie sa spravodlivosti [13]. V štúdii sú porovnávané dva typy modelov, a to predtrénované jazykové modely založené na transformeroch (T-PTLMs), a model Word2Vec spolu s mode-

lom SVM. Model Word2Vec transformuje slovo na vektor, ktorý je hustý a nízkodimenzionálny v porovnaní s veľkosťou slovníka. Vektorové reprezentácie slov, ktoré sa model Word2Vec naučí, nesú sémantický význam, narozdiel od reprezentácie TF-IDF či bag-of-words. Predtrénovaný algoritmus Word2Vec bol použitý na transformáciu fragmentov rozhodnutí na vektorové reprezentácie na vytvorenie vektorovej reprezentácie slov. Tieto boli ďalej použité na tréning modelu SVM na klasifikáciu fragmentov rozhodnutí Najvyššieho súdu podľa úmyslu páchatel'a trestného činu. Modely založené na transformeroch a modeli BERT prispôbené pre thajský jazyk dosiahli lepšie výsledky pri multiriednej klasifikácii a to F1-skóre rovné takmer 80%. Štúdia taktiež demonštruje potenciál chatbotov s umelou inteligenciou na podporu obetí sexuálneho násillia a prispieva k boju proti všadeprítomnému problému sexuálneho násillia.

Doposiaľ popísané výskumy boli vykonané v rozličných častiach sveta, no ako je to na Slovensku? Aj u nás existuje niekoľko štúdií skúmajúcich súdne rozhodnutia pomocou technológií využívajúcich umelú inteligenciu. Výskumníci z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (UPJŠ) si v jednej zo svojich štúdií vytýčili dva ciele, a to vytvoriť klasifikačný model, ktorý by dokázal predikovať verdikt súdu z odôvodnenia, a identifikovať významné pojmy v odôvodneniach rozsudkov, ktoré úzko súvisia s výsledkami rozsudkov v trestnom konaní (nevina alebo vina) [17]. Využili na to 226 500 rozhodnutí slovenských súdov vo veci trestného činu za roky 2016 až 2020 vo formáte JSON, z ktorých extrahovali potrebné informácie, a to úvod (názov súdu, mená sudcov a obhajcov), výrok (verdikt súdu), odôvodnenie a poučenie. Viac ako polovica z týchto rozhodnutí však neobsahovala časť odôvodnenia, preto ju autori nakoniec nezahrnuli pri tvorbe modelu. Autori aplikovali už niekoľkokrát spomenuté algoritmy Word2Vec a Doc2Vec, ktoré vynikajú svojou schopnosťou zakódovať kontext daných slov a dokumentov, čo bolo prínosné

Aplikácie prediktívnej umelej inteligencie a jazykových modelov v ...

pre ich druhý cieľ. Na predikciu boli zvolené metódy ako logistická regresia, SVM, klasifikátor náhodného lesa a rôzne typy neurónových sietí. Najvyššiu úspešnosť dosiahla kombinácia Word2Vec a TCN, a to vyše 99%, avšak ani ostatné metódy nezaostávali a väčšina z nich dosiahla úspešnosť viac ako 95%. Najrelevantnejšie pojmy pre verdikt súdu znázornili v tabuľkách, pričom ich zoradili podľa

percentuálneho zastúpenia v dvoch typoch verdiktu. Pre verdikt „vinný“ boli relevantné hlavne pojmy ako: voľba, slobodný, dobrovoľne a súhlasiť, a pre verdikt „nevinny“ napr. obžalovať, svedkyňa, pojednávanie, dôvod a jednoznačne.

Prehľad a porovnanie popísaných štúdií je znázornený v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 1: Prehľad štúdií.

Krajina	Právna oblasť	Úloha	Metódy UI
Slovensko	trestné právo	predikcia rozsudku, identifikácia kľúčových pojmov	tradičné + NN
Ukrajina	trestné právo	predikcia rozsudku	tradičné
Rusko	trestné právo	predikcia rozsudku	tradičné
Izrael	trestné právo	klasifikácia dôveryhodnosti obete trestného činu	LLM
Thajsko	trestné právo	klasifikácia trestného činu páchatel'a	LLM
India	obchodné právo	predikcia rozsudku	LLM
Saudská Arábia	obchodné právo	predikcia rozsudku	LLM
Saudská Arábia	rôzne	anotácia právneho textu, klasifikácia a vyhľadávanie informácií	NN
USA	rôzne	klasifikácia právnej témy, zhľukovanie podľa nárokov žalobcu	tradičné
Filipíny	rôzne	predikcia rozsudku	tradičné

Spoľahlivosť a bezpečnosť využitia umelej inteligencie v práve

Ako aj z popísaných štúdií vyplýva, v právnom kontexte je dôležité naučiť model na konkrétnu úlohu na špecifickom právnom korpuse, napr. na zbierke judikatúry, rozsudkoch konkrétnych inštancií súdov či štandardizovaných zmluvných dokumentoch. Na rozdiel od všeobecných jazykových modelov takto špecializované modely lepšie rozumejú doménovej terminológii a kontextu, čo zvyšuje presnosť ich výstupov. Na zvýšenie presnosti a kvality výstupu a obmedzenie domýšľania si jazykového modelu sa v praxi čoraz viac presadzuje aj spomínaná technika RAG, kedy používateľ poskytne modelu právny dokument, napr. konkrétnu zmluvu alebo zákon, čím ohraničuje relevantný kontext pre generovanie odpovede.

Aplikácie prediktívnej umelej inteligencie a jazykových modelov v ...

Jedným z hlavných obáv pri využívaní umelej inteligencie je únik a zneužitie osobných údajov. Ak používame napr. jazykové modely, ktoré nespúšťame na vlastnej infraštruktúre, teda odosielame údaje prevádzkovateľovi modelu, častokrát sú tieto dáta použité na ďalšie tréningovanie modelu, čo predstavuje riziko. V štúdiu z roku 2026 [14] bolo dokázané, že existuje metóda ako spätne zrekonštruovať každý vstupný prompt, ktorý bol použitý pri tréningovaní modelu, na základe váh na konkrétnej skrytej vrstve. Používané texty by preto mali byť dôsledne anonymizované, resp. by nemali obsahovať citlivé údaje, ktoré nie sú verejne dostupné. Napriek týmto rizikám prináša využívanie umelej inteligencie a veľkých jazykových modelov v právnej praxi značné výhody, keďže aj niektoré výstupy z uvedených štúdií sú implementované a používané v právnej praxi.

Zoznam použitej literatúry

1. ALMUZAINI, Huda A. – AZMI, Aqil M. TaSbeeb: A judicial decision support system based on deep learning framework. *Journal of King Saud University – Computer and Information Sciences*, 2023, roč. 35, č. 8, s. 101695. ISSN 1319-1578. DOI: 10.1016/j.jksuci.2023.101695. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1319157823002495>
2. AMMAR, Adel – KOUBAA, Anis – BENJDIRA, Bilel – NACAR, Omer – SIBAE, Serry. Prediction of Arabic Legal Rulings Using Large Language Models. *Electronics*, 2024, roč. 13, č. 4, čl. 764. ISSN 2079-9292. DOI: 10.3390/electronics13040764. Dostupné na: <https://www.mdpi.com/2079-9292/13/4/764>
3. BAKUROVA, Anna a kol. Production model for administration of judicial decisions in the case of theft. *SHS Web of Conferences*, 2019, roč. 65, s. 04012. DOI: 10.1051/shsconf/20196504012.
4. CONRAD, Jack G. – AL-KOFAHI, Khalid. Scenario analytics: analyzing jury verdicts to evaluate legal case outcomes. *Proceedings of the 16th International Conference on Artificial Intelligence and Law (ICAIL '17)*. New York: Association for Computing Machinery, 2017, s. 29–37. DOI: 10.1145/3086512.3086516.
5. CHAPHALKAR, N. B. – IYER, K. C. – PATIL, Smita K. Prediction of outcome of construction dispute claims using multilayer perceptron neural network model. *International Journal of Project Management*, 2015, roč. 33, č. 8, s. 1827–1835. ISSN 0263-7863. DOI: 10.1016/j.ijproman.2015.09.002. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0263786315001416>
6. HABBA, Eliya – KEYDAR, Renana – BAREKET, Dan – STANOVSKY, Gabriel. The Perfect Victim: Computational Analysis of Judicial Attitudes towards Victims of Sexual Violence. *Proceedings of the Nineteenth International Conference on Artificial Intelligence and Law (ICAIL '23)*. New York: Association for Computing Machinery, 2023, s. 111–120. DOI: 10.1145/3594536.3595168.
7. HINDI, M. – MOHAMMED, L. – MAAZ, O. – ALWARAFY, A. Enhancing the Precision and Interpretability of Retrieval-Augmented Generation (RAG) in Legal Technology: A Survey. *IEEE Access*, 2025, roč. 13, s. 46171–46189. DOI: 10.1109/ACCESS.2025.3550145.
8. HOFFMANN, Jordan a kol. Training Compute-Optimal Large Language Models. *Advances in Neural Information Processing Systems*. Red Hook, NY: Curran Associates, Inc., 2022, roč. 35, s. 39884–39908. Dostupné na: <https://dl.acm.org/doi/10.5555/3600270.3602446>
9. JAFARI, Amir Reza a kol. Language Models for Multi-Lingual Tasks – A Survey. *International*

Aplikácie prediktívnej umelej inteligencie a jazykových modelov v ...

- Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 2024, roč. 15, č. 6. DOI: 10.14569/IJACSA.2024.01506146. Dostupné na: <http://dx.doi.org/10.14569/IJACSA.2024.01506146>
10. KRENKER, Andrej – BEŠTER, Janez – KOS, Andrej. Introduction to the artificial neural networks. *Artificial Neural Networks: Methodological Advances and Biomedical Applications*. 2011, s. 1–18. DOI: 10.5772/15751.
 11. LEE, Raymond M. „The most important technique ...”: Carl Rogers, Hawthorne, and the rise and fall of nondirective interviewing in sociology. *Journal of the History of the Behavioral Sciences*, 2011, roč. 47, č. 2, s. 123–146. DOI: 10.1002/jhbs.20492. Dostupné na: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/jhbs.20492>
 12. METSKER, Oleg – TROFIMOV, Egor – GRECHISHCHEVA, Sofia. Natural Language Processing of Russian Court Decisions for Digital Indicators Mapping for Oversight Process Control Efficiency: Disobeying a Police Officer Case. CHUGUNOV, Andrei a kol. (eds.). *Electronic Governance and Open Society: Challenges in Eurasia*. Cham: Springer International Publishing, 2020, s. 295–307. ISBN 978-3-030-39296-3. DOI: 10.1007/978-3-030-39296-3_22.
 13. MUNTHULI, Adirek a kol. Transformers for Multi-Intent Classification and Slot Filling of Supreme Court Decisions Related to Sexual Violence Law. *IEEE Access*, 2023, roč. 11, s. 76448–76467. DOI: 10.1109/ACCESS.2023.3296261.
 14. NIKOLAOU, Giorgos a kol. Language Models are Injective and Hence Invertible. *Proceedings of the International Conference on Learning Representations (ICLR)* [online]. 2026 [cit. 2026-03-26]. Dostupné na: <https://openreview.net/forum?id=0kHbD6ad07>
 15. OUYANG, Long a kol. Training language models to follow instructions with human feedback. *Proceedings of the 36th International Conference on Neural Information Processing Systems (NeurIPS 2022)*. Red Hook, NY: Curran Associates Inc., 2022, čl. 2011. Dostupné na: <https://dl.acm.org/doi/10.5555/3600270.3602281>
 16. RAJARAMAN, V. From ELIZA to ChatGPT. *Resonance*, 2023, roč. 28, č. 6, s. 889–905. ISSN 0973-712X. DOI: 10.1007/s12045-023-1620-6. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s12045-023-1620-6>
 17. VARGA, Dávid a kol. Analysis and Prediction of Legal Judgements in the Slovak Criminal Proceedings. *Conference on Theory and Practice of Information Technologies*. 2021. Dostupné na: <https://ceur-ws.org/Vol-2962/paper13.pdf>
 18. VIRTUCIO, Michael Benedict L. a kol. Predicting Decisions of the Philippine Supreme Court Using Natural Language Processing and Machine Learning. *2018 IEEE 42nd Annual Computer Software and Applications Conference (COMPSAC)*. 2018, zv. 2, s. 130–135. DOI: 10.1109/COMPSAC.2018.10348.
 19. WEISS, Karl – KHOSHGOFTAAR, Taghi M. – WANG, DingDing. A survey of transfer learning. *Journal of Big Data*, 2016, roč. 3, č. 1, čl. 9. ISSN 2196-1115. DOI: 10.1186/s40537-016-0043-6.

Ing. Bianka Šimková

Študentka Fakulty elektrotechniky a informatiky
Technickej univerzity v Košiciach, Ústav umelej
inteligencie.

Student of Faculty of Electrical Engineering
and Informatics Technical University of Košice,
Institute of Artificial Intelligence.

Využitelnost' umelej inteligencie v správnom súdnictve

The Use of Artificial Intelligence in Administrative Justice

Bc. Rachel Škorupová

Abstrakt: Príspevok analyzuje možnosti a limity integrácie systémov umelej inteligencie (AI) do procesov správneho súdnictva v Slovenskej republike, a to predovšetkým v kontexte platného nariadenia (EÚ) 2024/1689 (Akt o AI) a reflexii Poradného výboru pre umelú inteligenciu Európskej komisie pre efektívnosť súdnictva (CEPEJ AIAB) z januára 2025. Autor skúma napätie medzi technologickou efektívnosťou, ktorú AI systémy nepochybne prinesú, a ústavným princípom zákonného sudcu zakotveným v čl. 48 ods. 1 Ústavy SR. Príspevok sa osobitne venuje špecifikám správneho súdnictva ako mechanizmu kontroly verejnej moci, otázkam zodpovednosti štátu za chyby algoritmov pri rozhodovaní v migračných veciach, fenoménu halucinácií veľkých jazykových modelov a požiadavkám transparentnosti vyplývajúcim z judikatúry Súdného dvora Európskej únie. Záver ponúka model vrstvenej integrácie AI ako nástroja sudcu – nie jeho substitúta – s dôrazom na nezrušiteľnosť ľudského dohľadu a zákonné zakotvenie každého nasadenia AI v justícii.

Kľúčové slová: umelá inteligencia, správne súdnictvo, zákonný sudca, Akt o AI, CEPEJ AIAB, automatizačné skreslenie, zodpovednosť štátu, transparentnosť algoritmov

Abstract: This paper analyzes the possibilities and limitations of integrating artificial intelligence (AI) systems into administrative justice processes in the Slovak Republic, particularly in the context of the current Regulation (EU) 2024/1689 (the AI Act) and the reflections of the European Commission's Advisory Committee on Artificial Intelligence for Judicial Efficiency (CEPEJ AIAB) from January 2025. The author examines the tension between the technological efficiency that AI systems will undoubtedly bring and the constitutional principle of a lawful judge enshrined in Article 48(1) of the Constitution of the Slovak Republic. The article focuses specifically on the particularities of administrative justice as a mechanism for controlling public power, issues of state liability for algorithmic errors in decision-making in migration cases, the phenomenon of hallucinations in large language models, and transparency requirements arising from the case law of the Court of Justice of the European Union. The conclusion proposes a model of layered integration of AI as a tool for judges—not a substitute for them—with an emphasis on the indispensability of human oversight and the legal anchoring of every use of AI in the judiciary.

Keywords: artificial intelligence, administrative justice, lawful judge, AI Act, CEPEJ AIAB, automation bias, state liability, algorithm transparency

Úvod

Rok 2026 je pre európsku justíciu zásadným. Nadobudnutím účinnosti Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (ďalej len „Akt o AI“)

sa teoretické diskusie o AI zmenili na záväzný regulačný rámec. Otázkou už teda nie je, či AI do justície prenikne, ale ako zabezpečiť, aby tento technologický posun neoslabil piliere právneho štátu. Závažnosť tejto výzvy potvrdzuje na európskej úrovni aj Poradný výbor pre umelú inteligenciu (ďalej len „CEPEJ AIAB“), ktorý v januári 2025 vydal rozsiahlu reflexiu o využívaní AI v justičných systémoch a zdôraznil, že hoci AI ponúka príležitosti na zlepšenie prístupu k spravodlivosti, prináša aj riziká pre základné práva, ktoré nemôžeme ignorovať.¹

1. CEPEJ AIAB: Reflections of the AIAB on the use of artificial intelligence in judicial systems. Strasbourg : European Commission for the Efficiency of Justice, Council of Europe, 31. január 2025. CEPEJ-AIAB(2025)1Rev5.

Využitelnosť umelej inteligencie v správnom súdnictve

Práve tento dvojtvárny charakter AI nadobúda v správnom súdnictve osobitný rozmer. Je to priesor, kde sa jednotlivec – či už ako daňovník, žiadateľ o azyl alebo adresát správnej sankcie, ocitá v priamom strete s rozhodovacou mocou štátu. Táto prirodzená asymetria síl sa prehlbuje v momente, keď štát začne svoje rozhodnutia delegovať na neprehľadné algoritmy.

Ilustratívnym príkladom tejto asymetrie je rozsudok Haagskeho okresného súdu vo veci SyRI (2020). Predmetom sporu bola holandská právna úprava systému indikácie rizík, ktorý prostredníctvom hromadného prepájania a analyzovania dát predvídal pravdepodobnosť páchania podvodov v sociálnej oblasti. Súd konštatoval, že štát má pri uplatňovaní nových technológií „osobitnú zodpovednosť“ za dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi verejným záujmom a právami jednotlivca, pričom netransparentnosť algoritmu a jeho nepreskúmateľnosť označil za nezlučiteľné s požiadavkami právneho štátu.²

V nadväznosti na uvedené sa tento príspevok zameriava na tri hlavné línie argumentácie: skúma ústavné mantinely dané princípom zákonného sudcu, mapuje špecifické riziká pre správne súdnictvo a navrhuje normatívny rámec zodpovedného nasadenia AI v súlade s Aktom o AI aj usmerneniami CEPEJ AIAB.

Nutnosť zákonného zakotvenia

Aby však diskusia o integrácii technologických inovácií neostala len v rovine teoretických úvah, musí byť ukotvená v princípe legality. Podľa čl. 2 ods. 2 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“) môžu štát-

ne orgány konať len v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Z tohto vyplýva, že nasadenie akéhokoľvek AI systému s rozhodovacím dopadom si vyžaduje jasné zákonné ukotvenie, bez ktorého je jeho využitie ústavne neudržateľné.³

V tomto kontexte predstavuje Akt o AI historicky prvý komplexný regulačný rámec, ktorého logika je vybudovaná na princípe rizikovej hierarchie – čím väčší potenciál na poškodenie základných práv, tým prísnejšia regulácia. V tejto hierarchii sa justícia, ako jeden z pilierov demokratického zriadenia, ocitla na samotnom vrchole, keďže Príloha III nariadenia aktu o umelej inteligencii explicitne klasifikuje ako vysokorizikové AI systémy tie, ktoré sú určené na pomoc justičným orgánom pri skúmaní a výklade skutkových okolností, interpretácii práva alebo pri jeho aplikácii na konkrétne prípady.⁴

Táto klasifikácia so sebou prináša súbor konkrétnych, vymáhateľných povinností: systém riadenia rizík a prísnu kontrolu kvality trénovacích dát (čl. 9 a 10 Akt o AI), čo má v prostredí správnych súdov eliminovať najmä prenos historických skreslení a diskriminačných vzorcov do budúcich rozhodnutí. Tento normatívny rámec je ďalej dotvorený princípmi transparentnosti a vysvetliteľnosti (čl. 13 Akt o AI), ktoré vyžadujú, aby boli technológie navrhované tak, aby sudca ako používateľ dokázal interpretovať výstupy systému a porozumieť vnútornej logike ich vzniku.

Z hľadiska rozhodovacej činnosti je však najzásadnejším ustanovenie o ľudskom dohľade (čl. 14 Akt o AI). Ten nesmie byť len formálnym úkonom, ale musí ho vykonávať osoba plne informovaná o limitoch systému, schopná kriticky posúdiť jeho relevantnosť a najmä pripravená nepodľahnúť automatizačnému sklonu (*automation bias*), teda nekri-

-
2. RECHTBANK DEN HAAG: Rozsudok zo dňa 5. februára 2020 v právnej veci sp. zn. C/09/550982 / HA ZA 18-388 (NJCM et al. v. The State of the Netherlands). ECLI:NL:RBDHA:2020:1878.
 3. ANDRAŠKO, J. a kol.: Regulačné výzvy e-governmentu v Slovenskej republike v kontexte práva Európskej únie. 1. vydanie. Bratislava : Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2022. s. 67. ISBN 978-80-7676-548-1.
 4. EURÓPSKA ÚNIA. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie (akt o umelej inteligencii). In: Úradný vestník Európskej únie, L 2024/1689, 12. 7. 2024. Príloha III, bod 8.

Využitelnosť umelej inteligencie v správnom súdnictve

tickej tendencii spoliehať sa na výstupy generované algoritmom.⁵

Zásada zákonnosti v komparatívnom pohľade

Požiadavka zákonného zakotvenia nasadenia AI v justícii nie je špecifikum slovenského právneho poriadku, ale tvorí spoločný základ európskeho právneho myslenia. Komparatívny pohľad ukazuje, že jednotlivé štáty sa s touto výzvou vyrovnávajú rôznymi legislatívnymi prístupmi. Francúzsko zvolilo cestu zákonného zákazu: článok 33 zákona č. 2019-222 z 23. marca 2019 o programovaní justície na roky 2018–2022 zakazuje akékoľvek využívanie identifikačných údajov sudcov a členov súdnych kancelárií na účely hodnotenia, analyzovania, porovnávania alebo predpovedania ich skutočných či predpokladaných profesijných postupov, pričom porušenie tohto zákazu je sankcionované trestnými ustanoveniami.⁶

Holandsko na zákonnej úrovni pripustilo čiastočnú automatizáciu vo vymedzených druhoch konaní, avšak podmienilo ju prísnou požiadavkou transparentnosti a preskúmateľnosti. Prípád SyRI (2020) demonštroval, že aj keď zákonná úprava existovala, súd konštatoval jej nesúlad s požiadavkami právneho štátu pre nedostatočnosť zákonných záruk pri zásahoch do práv dotknutých osôb. Estónsko síce v roku 2019 ohlásilo pilotný projekt automatizovaného rozhodovania pre malé majetkové spory do 7 000 eur, avšak v roku 2022 ministerstvo spravodlivosti potvrdilo, že projekt nebol realizovaný: zákonné a ústavné požiadavky na ľudské rozhodovanie v právnych veciach nebolo možné obísť.⁷ Spoločným menovateľom týchto skúseností je po-

znatok, že zásada zákonnosti v kontexte AI nevyžaduje len formálne zákonné splnomocnenie, ale aj materiálnu dostatočnosť zákonnej úpravy – vrátane mechanizmov preskúmateľnosti, zodpovednosti a ochrany základných práv. Pre slovenské správne súdnictvo z toho plynie záver, že nestačí, ak zákon nasadenie AI systému mlčky nevylučuje – musí ho výslovne upravovať vrátane podmienok, obmedzení a procesných záruk.

Ústavné mantinely: Zákonný sudca a hrozba automatizácie

Hoci Akt o AI definuje technickú stránku, nezaručuje ústavnú konformitu. Implementácia umelej inteligencie do súdnej praxe naráža na svoj primárny ústavný limit v článku 48 ods. 1 Ústavy SR, ktorý každému zaručuje právo na zákonného sudcu. Podstata tejto záruky netkvie len vo formálnom pridelení spisu, ale predovšetkým v ochrane účastníka pred arbitrárnosťou a v požiadavke, aby o právach a povinnostiach rozhodovala konkrétna fyzická osoba, nesúca plnú právnu a etickú zodpovednosť. Ústavný súd SR v uznesení sp. zn. I. ÚS 393/2025 potvrdil, že táto zásada musí vylúčiť výber sudcov „*ad hoc*“.⁸

Otázka teda znie: zasahuje využívanie AI do tejto ústavnej garancie? Odpoveď závisí od intenzity zapojenia algoritmu do rozhodovania. Ak AI slúži len ako vyhľadávací nástroj judikatúry alebo ako systém na správu súdnych spisov, o zásahu do princípu zákonného sudcu nemožno hovoriť. Ak však algoritmus generuje analytický záver o výsledku sporu a sudca ho bez kritického prieskumu prevezme do odôvodnenia rozsudku, fakticky nastáva de-

5. CEPEJ AIAB, ref. 1, bod 26. a 34.

6. Loi n° 2019-222 du 23 mars 2019 de programmation 2018-2022 et de réforme pour la justice, article 33. In: Journal officiel de la République française, 24. 3. 2019. Dost. na: https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/article_jo/JORFARTI000038261761

7. IACA JOURNAL: From Court Automation to e-Justice and Beyond in Europe. In: International Journal for Court Administration, 2024. Dost. na: <https://iacajournal.org/articles/10.36745/ijca.640>

8. ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Uznesenie zo dňa 23. júna 2025 v právnej veci sp. zn. I. ÚS 393/2025, bod 29.

Využitelnosť umelej inteligencie v správnom súdnictve

legácia rozhodovacej moci na neidentifikovateľný, na žiadnu zodpovednosť neviazaný systém. Takýto postup by v zmysle rozhodnutia I. ÚS 393/2025 predstavoval neprípustný zásah do základného predpokladu spravodlivého procesu, pretože rozhodovanie by fakticky neuskutočňoval zákonne povolaný sudca, ale netransparentný automatizovaný proces vybraný „*ad hoc*“ a táto situácia je z hľadiska čl. 48 ods. 1 Ústavy SR neakceptovateľná.

Najväčšou hrozbou pre princíp zákonného sudcu nie je formálne nahradenie človeka strojom, ale nekritické prijímanie výsledkov AI sudcom – tzv. automatizačné skreslenie (*automation bias*). Mesarčík a Gyurász upozorňujú, že osoby vykonávajúce dohľad nad AI systémami majú tendenciu nadmerne sa spoliehať na ich výstupy a podceňovať chybovosť.⁹

Osobitne nebezpečným dôsledkom nadmerného spoliehania sa na AI je riziko zosilnenia dominancie určitých právnych kultúr. CEPEJ AIAB v tomto kontexte upozorňuje na riziko, že medzinárodne využívané AI modely – trénované predovšetkým na angloamerickom *case law*, môžu potláčať kontinentálne právne tradície a tým meniť samotnú podstatu práva aplikovaného národnými súdmi.¹⁰ Pre slovenské správne súdnictvo, hlboko zakorenené v kontinentálnej právnej kultúre, je toto riziko aktuálne a nezanedbateľné.

V praxi správneho súdnictva môže automatizačné skreslenie viesť k tomu, že ak AI systém konzistentne odporúča určitý typ rozsudku, sudca časom prestane podrobovať tieto odporúčania dôkladnej verifikácii. Riziko sa stupňuje najmä vtedy, ak je implementácia AI motivovaná snahou o zrýchlenie konaní; tlak na efektivitu môže sudcu podvedo-

me nútiť k nekritickej akceptácii na úkor materiálneho prieskumu veci.

Zásada ústavnosti v komparatívnom pohľade

Zásada ústavnosti presahuje formálny súlad so zákonom a vyžaduje, aby nasadenie AI v justícii bolo konformné s hodnotovým jadrom ústavy – teda s ochranou základných práv, deľbou moci a nezávislosťou súdnictva. Európska etická charta o využívaní umelej inteligencie v justičných systémoch (CEPEJ, 2018), prvý európsky dokument tohto druhu, zakotvila päť základných princípov, ktorých prvý – princíp rešpektovania základných práv – vyžaduje, aby návrh a implementácia AI nástrojov boli zlučiteľné so základnými právami zaručenými ústavou a medzinárodnými dohovormi.¹¹ Tento princíp je komplementárny s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, podľa ktorého je Slovenská republika právnym štátom; akékoľvek nasadenie AI, ktoré by ohrozovalo podstatu tohto statusu tým, že by rozhodovanie od cudzilo od identifikovateľného, zodpovedného ľudského subjektu, je preto ústavne neprípustné.

V komparatívnom pohľade je možné uviesť kolumbijskú ústavnú skúsenosť: Kolumbijský ústavný súd vydal 2. augusta 2024 výzvu vo veci T-323/2024, v ktorej reagoval na konkrétny prípad sudcu, ktorý využil ChatGPT pri tvorbe odôvodnenia rozhodnutia. Ústavný súd nevylúčil využívanie AI ako asistenčného nástroja, avšak stanovil, že ústavný princíp nezávislosti súdnictva vyžaduje, aby intelektuálna zodpovednosť za obsah rozhodnutia zostala výlučne na sudcovi, a to aj v prípadoch, kde AI asistovala pri jeho tvorbe.¹²

9. MESARČÍK, M. – GYURÁSZ, Z. a kol.: Právo a umelá inteligencia. 1. vydanie. Bratislava : Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024. s. 87. ISBN 978-80-7160-721-2.

10. CEPEJ AIAB, ref. 1, bod 12.

11. CEPEJ: European Ethical Charter on the Use of Artificial Intelligence in Judicial Systems and their Environment. Strasbourg: European Commission for the Efficiency of Justice, Council of Europe, 2018. Dost. na: <https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/seminar-background-paper-2025-eng>

12. LOPES, G.: Artificial intelligence and judicial decision-making: Evaluating the role of AI in debiasing. In: Cuadernos Constitucionales, 2025. (Judges, Algorithms, and the Limits of Artificial Justice: A Comparative Analysis between the EU and Colombia after August 2, 2024). Dost. na: <https://turia.uv.es/index.php/cuadernosconstitucionales/en/article/view/31413>

Využitelnosť umelej inteligencie v správnom súdnictve

Riziko diskriminácie

Riziko automatizačného skreslenia nadobúda kritický význam v prostredí, kde sa verejná správa snaží čoraz viac integrovať systémy AI do rozhodovania o právach občanov - od prediktívnej analýzy daňových subjektov až po automatizovanú verifikáciu sociálnych nárokov.¹³ Ak teda správny súd preskúmava zákonnosť takéhoto algoritmického rozhodnutia, musí byť schopný identifikovať aj tzv. štatistickú diskrimináciu - algoritmus trénovaný na historických dátach, ktorý môže automaticky prisudzovať nižšiu mieru dôveryhodnosti žiadateľom z určitej krajiny len na základe minulej štatistickej neúspešnosti ich krajanov.¹⁴ Táto forma nepriamej diskriminácie zostáva pre bežný prieskum často neviditeľná, no z právneho hľadiska je o to závažnejšia. Priamo totiž popiera zásadu individuálneho posúdenia každej žiadosti a vytvára riziko porušenia čl. 6 v spojení s čl. 14 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

Kryvoshei zdôrazňuje, že pri využívaní AI v migračných procesoch musia štáty aplikovať princíp *do no harm* – nepoužívať automatizované nástroje v situáciách, kde ich potenciálna chyba môže spôsobiť nezvratnú ujmu.¹⁵ Žiadateľ o azyl je totiž zraniteľnou osobou, ktorej život a fyzická integrita môžu závisieť od správnosti rozhodnutia. Rámcový dohovor Rady Európy o umelej inteligencii (CETS č. 225) v tejto súvislosti vyjadruje znepokojenie nad rizikami diskriminácie.¹⁶

Ak takéto nasadenie systému AI vyústi do nezákonného rozhodnutia a vzniku škody, otvára sa otázka právnej zodpovednosti za takéto zlyhanie. V

podmienkach SR je ťažiskovým zákonom č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov. Mesarčík a Gyurász uvádzajú, že ak štát využíva AI na zefektívnenie výkonu moci, zodpovedá aj za škodu, ktorá bola spôsobená prevádzkou takéhoto systému.¹⁷

Zodpovednosť štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. je objektívna – nevyžaduje preukázanie zavinenia, ale len nesprávny úradný postup, rozhodnutie a príčinnú súvislosť so škodou. Tento vnútroštátny mechanizmus je v plnom súlade s Rámcovým dohovorom Rady Európy o umelej inteligencii (2024), ktorý v čl. 9 ukladá štátom povinnosť zabezpečiť zodpovednosť za nepriaznivé vplyvy na ľudské práva vyplývajúce z celého životného cyklu AI.¹⁸

Zásada zodpovednosti v komparatívnom pohľade

Otázka zodpovednosti za škodu spôsobenú algoritmickým rozhodovaním je predmetom intenzívnej komparatívnej diskusie. Kým slovenský zákon č. 514/2003 Z. z. zavádza objektívnu zodpovednosť štátu bez ohľadu na zavinenie, zahraničné právne poriadky pristupujú k tejto otázke diferencovanejšie. Holandská skúsenosť je v tomto kontexte ilustratívna: v roku 2025 holandský súd rozhodol v spore týkajúcom sa automatizovaného algoritmického rozhodnutia o vystaňovaní, pričom konštatoval prevažujúcu zodpovednosť vývojára softvéru za chybný výstup systému.

-
13. MIRRI SR: Akčný plán digitálnej transformácie Slovenska na roky 2023–2026. Bratislava : Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, 2023. s. 62.
 14. CEPEJ AIAB, ref. 1, bod 12, sekcia B.
 15. KRYVOSHEI, V.: Využitie umelej inteligencie pri regulácii migrácie v EÚ. In: Súdna moc v ére globalizácie, umelej inteligencie a ďalších trendov v spoločnosti : zborník príspevkov z vedeckej konferencie. Košice : Vydavateľstvo ŠafárikPress UPJŠ, 2025. s. 178.
 16. COUNCIL OF EUROPE: Council of Europe Framework Convention on Artificial Intelligence and Human Rights, Democracy and the Rule of Law. Vilnius, 5. IX. 2024. Council of Europe Treaty Series – No. 225. Preambula.
 17. MESARČÍK, M. – GYURÁSZ, Z. a kol., ref. 7, s. 143.
 18. COUNCIL OF EUROPE, ref. 11, čl. 9.

Využitelnosť umelej inteligencie v správnom súdnictve

V americkom prostredí rezonuje prípad *Mata v. Avianca, Inc.* (2023) nielen ako ilustrácia rizika halucinácií AI, ale aj ako príklad toho, ako súdy pristupujú k zodpovednosti za nekritické využívanie AI nástrojov: federálny súd v New Yorku sankcionoval právneho zástupcu, nie samotný AI systém, čím potvrdil, že zodpovednosť za výstupy AI nesie vždy ľudský aktér. Táto línia argumentácie je kompatibilná so slovenským ústavným rámcom, v ktorom zodpovednosť za správnosť súdneho rozhodnutia nemôže byť prenesená na technický systém.

Pre slovenské správne súdnictvo z komparatívneho pohľadu vyplýva, že zásada zodpovednosti si vyžaduje trojvrstvový rámec: zodpovednosť štátu voči poškodenému (zákon č. 514/2003 Z. z.), zodpovednosť verejného obstarávateľa voči štátu za výber a nasadenie nevhodného AI systému, a zodpovednosť sudcu za ľudský dohľad nad algoritmickými výstupmi v konkrétnej veci. Žiadna z týchto vrstiev nemôže byť nahradená ani absorbovaná ostatnými.

K právnym rizikám sa pridávajú technologické limity, najmä fenomén halucinácií veľkých jazykových modelov (LLM)¹⁹, ktoré sú náchylné na generovanie obsahu, ktorý pôsobí presvedčivo a profesionálne, no je fakticky nepravdivý alebo vymyslený. Analýzy potvrdzujú, že AI systémy sú schopné vygenerovať citácie neexistujúcich judikátov, vymyslené paragrafy zákonov alebo nepresné sumarizácie skutočnej judikatúry, a to s takou jazykovou plynulosťou, že odhalenie vyžaduje aktívnu verifikáciu.²⁰

V aktuálnom stave vývoja LLM tieto modely poskytujú informácie, ktoré sú síce pomerne dobre prameňmi podložené (zvlášť pri modeloch využíva-

júcich technológiu RAG – Retrieval Augmented Generation), avšak spravidla nie sú správne interpretované. Limity LLM spočívajú v absencii ľudského zámeru, v neschopnosti systému navrhnuť ľudskú motiváciu alebo uvažovanie, v potenciálne diskriminačných biasoch, v chybnej, reduktívnej alebo okrajovej interpretácii právnych noriem, judikatúry alebo doktríny, ako aj v odkazovaní na nevhodné pramene.²¹

Rámcový dohovor Rady Európy (CETS č. 225) preto zaväzuje zmluvné strany prijať opatrenia na podporu spoľahlivosti AI systémov a dôvery v ich výstupy počas celého životného cyklu systému.²² Analýza EPRS (European Parliamentary Research Service) upozorňuje, že generatívne systémy môžu predstavovať hrozbu pre základné práva, ak generujú nepresný alebo skreslený obsah, ktorý sa stane podkladom pre právne úkony.²³ Precedentným prípadom v tejto oblasti je rozsudok *Mata v. Avianca, Inc.*, kde právny zástupca žalobcu predložil súdu citácie šiestich neexistujúcich súdnych rozhodnutí vygenerovaných systémom ChatGPT.²⁴

Empatia a transparentnosť

Okrem vyššie spomenutého však musíme vnímať aj hodnotový rozmer súdnictva, ktorý stroje nedokážu obsiahnuť. Správne súdnictvo je totiž priestorom, kde sa stretáva zákon s konkrétnym ľudským osudom. Sudca, napríklad v azylovej veci nerozhoduje len o splnení zákonných podmienok, ale vyhodnocuje dôveryhodnosť traumatizovanej osoby, váži existenciálne riziká, interpretuje kultúrne kontexty. Žiaden stroj nemá vedomie ani svedomie, a rovnako tak ani žiaden morálny štandard,

19. Pozn. autora: do tejto kategórie patrí väčšina komerčne dostupných AI asistentov pre právnické profesie

20. CEPEJ AIAB, ref. 1, bod 21–22.

21. CEPEJ AIAB, ref. 1, bod 22.

22. COUNCIL OF EUROPE, ref. 11, čl. 12.

23. DE LUCA, S. – FEDERICO, M.: Algorithmic discrimination under the AI Act and the GDPR. European Parliamentary Research Service (EPRS), 2025. PE 769.509.

24. UNITED STATES DISTRICT COURT, Southern District of New York: Rozsudok zo dňa 22. júna 2023 v právnej veci sp. zn. 22-cv-1461 (PKC) (*Mata v. Avianca, Inc.*).

Využitelnosť umelej inteligencie v správnom súdnictve

preto je nevyhnutné, aby o ľuďoch rozhodovali ľudia, ktorí rozhodujú aj s určitou dávkou empatie.²⁵ Súčasné jazykové modely – na rozdiel od človeka – nemajú skutočný „ľudský zámer“ takže nedokážu sformulovať odôvodnenie, ktoré by reflektovalo etickú stránku konkrétneho prípadu.²⁶

S touto hodnotovou požiadavkou úzko súvisí transparentnosť a právo na vysvetlenie. V správnom práve je preskúmateľnosť rozhodnutia jeho konštitutívnym znakom. Ak správny orgán použije AI na podporu rozhodovania, nestačí ako odôvodnenie uviesť algoritmom navrhnutý záver – táto argumentácia nespĺňa požiadavky podľa § 47 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „správny poriadok“). Súdny dvor EÚ v rozsudku Dun & Bradstreet (C-203/22) potvrdzuje, že právo na zmysluplné informácie o použitej logike automatizovaného rozhodovania je integrálnou súčasťou ochrany základných práv. Koneracká v tejto súvislosti hovorí, že povinnosť vysvetlenia nie je splnená predložením technickej dokumentácie ani matematického vzorca, pretože tieto informácie nie sú pre dotknutú osobu dostatočne zrozumiteľné.²⁷ Požadované je preto vysvetlenie, v prirodzenom jazyku, aby mal aj adresát možnosť účinne sa brániť.

Úvahy *de lege ferenda* v správnom súdnictve

Na základe vykonanej analýzy navrhujeme model troch vrstiev prípustného využitia AI v správnom súdnictve, ktorý zohľadňuje požiadavky Aktu o AI, ústavné limity a špecifické riziká správneho súdnictva. Tento model je zároveň v súlade s rozlišovaním, ktoré zavádza CEPEJ AIAB medzi

symbolickými AI systémami (expertné systémy) vhodnými pre štandardizované úlohy, konekcionistickými AI systémami (neurónové siete typu LLM) vhodnými pre neštandardizované, nízkorizikové úlohy a zakázaným vysokorizikovým plne automatizovaným rozhodovaním.²⁸

Prvá vrstva – administratívna podpora – zahŕňa automatizáciu procesov. Do tejto kategórie patrí správa súdnych spisov, automatické generovanie upomienok a lehôt, anonymizácia rozsudkov pre zverejnenie a štatistická analýza záťaže súdu. Ilustratívnym príkladom zo zahraničia je švajčiarsky systém ANOM na anonymizáciu súdnych rozhodnutí alebo španielsky systém automatizovaného prepisu pojednávania Speech-To-Text, oba zdokumentované v CEPEJ.²⁹ Tieto nástroje nepredstavujú vysokorizikové AI systémy v zmysle Aktu o AI a môžu byť nasadené s relatívne nižšou regulačnou záťažou.

Druhá vrstva – analytická asistencia – zahŕňa nástroje poskytujúce sudcovi informačnú podporu pri rozhodovaní. Patrí sem vyhľadávanie relevantnej judikatúry, komparatívna analýza podobných prípadov, sumarizácia rozsiahlych spisov a strojový preklad zahraničnej judikatúry. Tieto systémy sú vysokorizikové a vyžadujú splnenie všetkých povinností podľa čl. 9 -15 Aktu o AI, vrátane protokolovania, transparentnosti a záruky ľudského dohľadu. CEPEJ AIAB pre tento typ využitia odporúča riadený postup s predvolenou šablónou, štandardizovanými promptmi a dôslednou verifikáciou, že výstupy AI zodpovedajú prvkom, ktoré sudca vopred definoval.³⁰

Tretia vrstva – zakázané využitie – predstavu-

25. VINEROVÁ, B.: Možnosti využitia umelej inteligencie v trestnom konaní. In: Súdna moc v ére globalizácie, umelej inteligencie a ďalších trendov v spoločnosti : zborník príspevkov z vedeckej konferencie. Košice : Vydavateľstvo ŠafárikPress UPJŠ, 2025. s. 48.

26. CEPEJ AIAB, ref. 1, bod 22.

27. KONERACKÁ, R.: Limity digitalizácie európskeho právneho systému v perspektíve Súdneho dvora Európskej únie. In: Súdna moc v ére globalizácie, umelej inteligencie a ďalších trendov v spoločnosti : zborník príspevkov z vedeckej konferencie. Košice : Vydavateľstvo ŠafárikPress UPJŠ, 2025. s. 206.

28. CEPEJ AIAB, ref. 1, body 23–24.

29. CEPEJ AIAB, ref. 1, body 47, 49.

30. CEPEJ AIAB, ref. 1, bod 30. a 31.

Využitelnosť umelej inteligencie v správnom súdnictve

je plne automatizované rozhodovanie o právach a povinnostiach bez zmysluplného ľudského dohľadu. Toto využitie je v správnom súdnictve neprípustné na základe kumulatívneho pôsobenia čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, čl. 14 Aktu o AI a čl. 22 nariadenia EÚ 2016/679 (GDPR). CEPEJ AIAB síce pripúšťa teoretickú úvahu o automatizácii prvostupňových rozhodnutí v štandardizovaných veciach s výlučne finančnými dosahmi,³¹ avšak vzápätí nato zdôrazňuje, že je potrebné venovať mimoriadnu pozornosť tomu, ako sú tieto nástroje navrhnuté a používané, a je nevyhnutné garantovať právo na preskúmanie a ľudský zásah.

Inštitucionálne záruky - audit, transparentnosť, vzdelávanie sudcov a etický kódex

Model vrstvenej integrácie si vyžaduje štyri typy inštitucionálnych záruk. Prvou je predbežný audit každého AI systému pred nasadením, vykonaný nezávislým subjektom s odbornou spôsobilos-

ťou. Inšpiráciou pre slovenské súdy môže byť hodnotiaci nástroj (Assessment Tool) vyvinutý CEPEJ AIAB.

Druhým typom záruky je systematické vzdelávanie v oblasti AI gramotnosti,³² ktoré nemá za cieľ premeniť sudcov na programátorov, ale vybaviť ich kompetenciami na zmysluplné vykonávanie ľudského dohľadu.

Tretiu záruku predstavuje priebežný monitoring a transparentný reporting využívania AI systémov. CEPEJ AIAB v tejto súvislosti poukazuje na svoju vlastnú Databázu kybernetickej justície a AI, ktorá mapuje 125 systémov v štátoch Rady Európy, čím umožňuje komparatívne učenie a identifikáciu rizík na základe reálnych skúseností.³³

Štvrtú záruku, ktorá je funkčne odlišná od vzdelávania, predstavuje etický kódex upravujúci využívanie umelej inteligencie v správnom súdnictve. Kým vzdelávanie prispieva k budovaniu spôsobilosti vykonávať dohľad, etický kódex zakotvuje zodpovednosť za jeho výkon.

Záver

Umelá inteligencia v správnom súdnictve roku 2026 je reálnou súčasťou justičnej praxe s potenciálom aj s overenými rizikami. Správne nasadená, transparentná a ľudsky kontrolovaná AI môže pomôcť správny súdom zvládnuť narastajúcu záťaž agendy, skvalitniť analýzu judikatúry a zvýšiť konzistentnosť rozhodovania. Tento potenciál ilustruje aj nemecký systém OLGA, ktorý pomáha analyzovať a triediť tisíce identicky štruktúrovaných žalôb (v súvislosti s kauzou falšovania emisií).³⁴

Zároveň platí, že správne súdnictvo stojí na hodnotách, ktoré nemožno obetovať kvôli efektívnosti - na individuálnej spravodlivosti, na empatickom vyvažovaní záujmov, na verejnej zodpovednosti sudcu za každé jeho rozhodnutie. AI systémy musia byť považované za nástroje asistencie a podpory, bez pripisovania im rozhodujúcej hodnoty.

Zodpovedné nasadenie AI v justícii si vyžaduje nielen technologickú zdatnosť, ale predovšetkým právnické myslenie schopné využiť možnosti novej technológie bez narušenia princípov právneho štátu. Most medzi akademickým diskurzom a súdnou praxou musí byť postavený na pevných pilieroch ústavnosti, transparentnosti a ľudskej zodpovednosti za každé rozhodnutie.

31. CEPEJ AIAB, ref. 1, bod 32.

32. CEPEJ AIAB, ref. 1, body 36–39.

33. CEPEJ AIAB, ref. 1, body 44–45.

34. CEPEJ AIAB, ref. 1, bod 46.

Využitelnost' umelej inteligencie v správnom súdnictve

Zoznam použitej literatúry

1. ANDRAŠKO, Jozef a kol. 2022. *Regulačné výzvy e-governmentu v Slovenskej republike v kontexte práva Európskej únie*. 1. vydanie. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. 380 s. ISBN 978-80-7676-548-1.
2. CEPEJ AIAB. 2025. *Reflections of the AIAB on the use of artificial intelligence in judicial systems*. Strasbourg: European Commission for the Efficiency of Justice, Council of Europe. CEPEJ-AIAB(2025)1Rev5, 31 January 2025. Dostupné na: <https://rm.coe.int/cepej-aiab-2025-1rev5-en-reflections-of-the-aiab-on-the-use-of-artific/1680b42a56>
3. CEPEJ: *European Ethical Charter on the Use of Artificial Intelligence in Judicial Systems and their Environment*. Strasbourg: European Commission for the Efficiency of Justice, Council of Europe, 2018. Dostupné na: <https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/seminar-background-paper-2025-eng>
4. COUNCIL OF EUROPE. 2024. *Council of Europe Framework Convention on Artificial Intelligence and Human Rights, Democracy and the Rule of Law*. Vilnius, 5.IX.2024. Council of Europe Treaty Series - No. 225. Dostupné na: <https://rm.coe.int/1680afae3c>
5. DE LUCA, Stefano a Marina FEDERICO. 2025. *Algorithmic discrimination under the AI Act and the GDPR*. At a Glance: Digital issues in focus. Brussels: European Parliamentary Research Service (EPRS). PE 769.509.
6. EURÓPSKA ÚNIA. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie (akt o umelej inteligencii)*. In: Úradný vestník Európskej únie, L 2024/1689, 12. 7. 2024. ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>.
7. IACA JOURNAL: From Court Automation to e-Justice and Beyond in Europe. In: *International Journal for Court Administration*, 2024. Dostupné na: <https://iacajournal.org/articles/10.36745/ijca.640>
8. JUSTICE SPEAKERS INSTITUTE: AI in the Courts: Judicial Decision-Making – Transparency, Accountability, and the Judicial Role. [online]. 21. 10. 2025. Dostupné na: <https://justicespeakersinstitute.com/ai-in-judicial-decision-making-transparency-ethics/>
9. KOLEKTÍV AUTOROV. 2025. *Komplexná analýza využiteľnosti umelej inteligencie v justičných systémoch: Právne, etické a procesné výzvy v európskom a regionálnom kontexte*. Interný podkladový materiál APVV-21-0336. Košice/Olomouc, 2025.
10. KONERACKÁ, Romana. 2025. Limity digitalizácie európskeho právneho systému v perspektíve Súdneho dvora Európskej únie. In: *Súdna moc v ére globalizácie, umelej inteligencie a ďalších trendov v spoločnosti: zborník príspevkov*. Košice: UPJŠ, 2025, s. 204-211. ISBN 978-80-574-0476-7.
11. KRYVOSHEI, Vladyslava. 2025. Využitie umelej inteligencie pri regulácii migrácie v EÚ. In: *Súdna moc v ére globalizácie, umelej inteligencie a ďalších trendov v spoločnosti: zborník príspevkov*. Košice: UPJŠ, 2025, s. 173-183. ISBN 978-80-574-0476-7.
12. Loi n° 2019-222 du 23 mars 2019 de programmation 2018-2022 et de réforme pour la justice, article 33. In: *Journal officiel de la République française*, 24. 3. 2019. Dostupné na: https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/article_jo/JORFARTI000038261761
13. LOPES, G.: Artificial intelligence and judicial decision-making: Evaluating the role of AI in debia-

Využitelnosť umelej inteligencie v správnom súdnictve

- sing. In: *Cuadernos Constitucionales*, 2025. Dostupné na: <https://turia.uv.es/index.php/cuadernosconstitucionales/en/article/view/31413>
14. MESARČÍK, Matúš, Zoltán GYURÁSZ a kol. 2024. *Právo a umelá inteligencia*. 1. vydanie. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024. 255 s. ISBN 978-80-7160-715-1.
 15. MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SR. 2026. *Jednotný metodický rámec pre verejnú správu*. [online]. 7.1.2026. Bratislava: MIRRI SR. Dostupné na: <https://mirri.gov.sk/aktuality/csirt/jednotny-metodicky-ramec-pre-verejnu-spravu/>
 16. RECHTBANK DEN HAAG. 2020. *Judgment of 5 February 2020, Case number C/09/550982 / HA ZA 18-388 (NJCM et al. v. The State of the Netherlands)*. ECLI:NL:RBDHA:2020:1878. [online]. [cit. 2026-02-19]. Dostupné na: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2020:1878>
 17. SHRISHAK, Kris a Soizic PÉNICAUD. 2024. *European Policy Guidelines on AI and Algorithm-driven Discrimination*. Rada Európy. Dostupné na: <https://rm.coe.int/policy-guidelines-eng-web/48802a38a5>
 18. SOUTHERN DISTRICT OF NEW YORK. 2023. *Mata v. Avianca, Inc., Case No. 22-cv-1461 (PKC)*. Rozhodnutie z 22. júna 2023. Dostupné na: <https://cases.justia.com/federal/district-courts/new-york/nysdce/1:2022cv01461/575368/55/0.pdf?ts=1687525482>
 19. SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE. 2025. *Rozsudok z 27. februára 2025 vo veci C-203/22, CK (Dun & Bradstreet Austria GmbH)*. Dostupné na: <https://curia.europa.eu>.
 20. ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2025. *Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. júna 2025, sp. zn. I. ÚS 393/2025*.
 21. VINEROVÁ, Bronislava. 2025. Možnosti využitia umelej inteligencie v trestnom konaní. In: *Súdna moc v ére globalizácie, umelej inteligencie a ďalších trendov v spoločnosti: zborník príspevkov*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Vydavateľstvo ŠafárikPress, 2025, s. 45-54. ISBN 978-80-574-0476-7.

Bc. Rachel Škorupová

Študentka Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave

A student at the Faculty of Law, Trnava University in Trnava

Algoritmická efektivita a judikatórna integrita: hranice využitia umelej inteligencie v správnom súdnictve

Algorithmic Efficiency and Jurisprudential Integrity: Limits on the Use of Artificial Intelligence in Administrative Judiciary

Bc. Tatiana Tomášová

Abstrakt: Článok analyzuje normatívne a procesné hranice využívania umelej inteligencie v slovenskom správnom súdnictve. Vychádza z tézy, že AI nemá nahrádzať sudcu, ale môže tvoriť analytickú infraštruktúru podporujúcu prácu s právnymi informáciami, judikatúrou a rozsiahlymi správnymi spismi. Na tento účel rozvíja model troch zón prípustnosti: zelenú zónu administratívnej automatizácie, žltú zónu asistenčných systémov s reálnym ľudským dohľadom a červenú zónu neautomatizovateľného jadra súdnej moci. Ťažisko analýzy tvorí Akt o umelej inteligencii, slovenský návrh zákona o umelej inteligencii a európskej dátovej regulácii v stave k 30. júnu 2026 a digitálny omnibus v stave k 30. júlu 2026. Osobitná pozornosť sa venuje vysokorizikovým systémom v justícii, logovaniu, posúdeniu vplyvu na základné práva, automation bias, preskúmateľnosti algoritmického postupu a vzťahu AI k zásade zákonného sudcu, voľnému hodnoteniu dôkazov a povinnosti odôvodniť rozhodnutie. Výsledkom je koncept hybridnej justície, v ktorej technológia zvyšuje efektivitu a právnu istotu, no hodnotové rozhodovanie a zodpovednosť za výsledok zostávajú výlučne na sudcovi.

KPúčové slová: umelá inteligencia; správne súdnictvo; Akt o umelej inteligencii; vysokorizikové systémy; digitálny omnibus; Úrad digitálnej integrity; ľudský dohľad; preskúmateľnosť; hybridná justícia

Abstract: The article analyses the normative and procedural limits of using artificial intelligence in Slovak administrative judiciary. It proceeds from the premise that AI should not replace the judge, but may serve as analytical infrastructure supporting work with legal information, case law and extensive administrative files. For this purpose, it develops a three-zone model of admissibility: a green zone of administrative automation, a yellow zone of assistance systems subject to genuine human oversight, and a red zone comprising the non-automatable core of judicial power. The analysis focuses on the Artificial Intelligence Act, the Slovak draft law on artificial intelligence and European data regulation as at 30 June 2026, and the Digital Omnibus as at 30 July 2026. Particular attention is paid to high-risk judicial systems, logging, fundamental-rights impact assessments, automation bias, the reviewability of algorithmic procedures, and the relationship between AI and the principles of the lawful judge, free evaluation of evidence and reasoned judicial decisions. The article concludes with a model of hybrid justice in which technology improves efficiency and legal certainty, while value-based adjudication and responsibility for the outcome remain exclusively human.

Keywords: artificial intelligence; administrative judiciary; Artificial Intelligence Act; high-risk systems; Digital Omnibus; Digital Integrity Authority; human oversight; reviewability; hybrid justice

1. Úvod

Integrácia systémov umelej inteligencie (ďalej len „AI“) do výkonu verejnej moci už nie je iba predmetom akademickej diskusie. V justícii sa ťažisko otázok presúva od technickej realizovateľnosti k normatívnym hraniciam, procesným záru-

kám a určeniu zodpovednosti. Správne súdnictvo je pritom osobitne citlivým prostredím: kontroluje zákonnosť výkonu verejnej moci a chráni jednotlivca vo vzťahu, ktorý je už zo svojej povahy asymetrický.¹ Ak doň vstúpi netransparentný technologický nástroj, právna nerovnosť sa môže zmeniť aj na nerovnosť informačnú a technologickú.²

1. ŽELONKA, Michal. AI v správnom súdnictve: report asistenta NSS SR z konferencie s pohľadom do budúcnosti justície. Aktuality NSS SR. 2025, s. 11; zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov, § 2 a § 5.
2. KONERACKÁ, Romana. Limity digitalizácie európskeho právneho systému v perspektíve Súdneho dvora Európskej únie. In: Súdna moc v ére globalizácie, umelej inteligencie a ďalších trendov v spoločnosti. Košice: UPJŠ, 2025, s. 207.

Algoritmická efektivita a judikatórna integrita ...

Cieľom článku je vymedziť hranicu medzi algoritmickou efektivitou a judikatórnou integritou. Vychádza z tézy, že AI nemá postavenie alternatívneho rozhodovacieho subjektu, ale môže byť súčasťou inteligentnej infraštruktúry justície. Analýza kombinuje slovenské ústavné a procesné právo s Aktom o umelej inteligencii, štandardmi CEPEJ a aktuálnym vývojom slovenskej implementačnej legislatívy a digitálneho omnibusu. Stav právnej úpravy je zachytený k 30. júnu 2026.

2. Od digitalizácie k algoritimizácii

Akt o umelej inteligencii definuje systém AI ako strojový systém navrhnutý na fungovanie s rôznou úrovňou autonómie, ktorý môže po nasadení vykazovať adaptívnosť a zo vstupov odvodzuje spôsob generovania predpovedí, obsahu, odporúčaní alebo rozhodnutí ovplyvňujúcich fyzické alebo virtuálne prostredie.³ Rozlišovacím znakom oproti tradičnej automatizácii preto nie je iba technická zložitosť, ale schopnosť inferencie: výstup nie je vždy mechanickým vykonaním vopred určenej podmienky, ale výsledkom spracovania vzorcov v dátach.⁴

V súdnictve ide o posun od digitalizácie dokumentov k ich sémantickému spracovaniu, automatickej klasifikácii, extrakcii údajov, sumarizácii a vyhľadávaniu významových súvislostí. Právny dokument sa tým mení zo statického nosiča informácie na dátový vstup pre algoritmické operácie.⁵ Tento vývoj však nemožno zamieňať s existenciou autonómnej „robotickej justície“. Európska prax je založená predovšetkým na administratívnych a asis-

tenčných nástrojoch a súčasné systémy si vyžadujú ľudský dohľad.⁶

Právne rozhodujúce nie je označenie technológie, ale funkcia, ktorú plní v konkrétnom procese. Rovnaký model môže pri anonymizácii predstavovať nízke riziko, pri sumarizácii spisu významné asistenčné riziko a pri návrhu meritórneho výsledku zásah do jadra súdnej moci. Vhodnejšia je preto funkčná klasifikácia než všeobecná otázka, či je AI v súdnictve ako taká prípustná.

3. Tri zóny prípustnosti využitia AI

Navrhovaný model troch zón rozlišuje technológie podľa intenzity ich vplyvu na právne posúdenie a základné práva. Zelená zóna zahŕňa administratívne úkony bez zásahu do meritórneho úsudku; žltá zóna asistenčné funkcie vstupujúce do právne relevantnej orientácie; červená zóna činnosti, ktoré musia zostať výlučným prejavom súdnej právomoci. Takéto členenie korešponduje s rizikovo orientovanou logikou Aktu o umelej inteligencii a so zásadou, že technologický nástroj má sudcu podporovať, nie determinovať.⁷

Model troch zón je analytickým a normatívnym rámcom tohto článku, nie zákonnou klasifikáciou podľa Aktu o umelej inteligencii. Zaradenie určitého použitia do zelenej, žltej alebo červenej zóny preto samo osebe nerozhoduje, či ide o vysokorizikový systém. Zákonná klasifikácia sa musí vykonať podľa článku 6 a prílohy III nariadenia s prihliadnutím na zamýšľaný účel, konkrétny kontext použitia a intenzitu vplyvu na rozhodovanie.

3. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie (Akt o umelej inteligencii), čl. 3 bod 1.
4. TERZIDOU, Kalliopi. The Use of Artificial Intelligence in the Judiciary and Its Compliance with the Right to a Fair Trial. *Journal of Judicial Administration*. 2022, roč. 31, č. 3, s. 156.
5. SANTOSUOSSO, Amedeo. From 'Documents' to 'Data': An Epochal Shift in Italian Justice Is Possible. In: *JuLIA Handbook: Artificial Intelligence, Judicial Decision-Making and Fundamental Rights*. 2024, s. 131.
6. FABRI, Marco. From Court Automation to e-Justice and Beyond in Europe. *International Journal for Court Administration*. 2024, roč. 15, č. 3, s. 3; CEPEJ-AIAB. 1st AIAB Report on the Use of Artificial Intelligence (AI) in the Judiciary. Strasbourg: Council of Europe, 2025, s. 3 a 12.
7. Nariadenie (EÚ) 2024/1689, odôvodnenie 61 a príloha III bod 8 písm. a); CEPEJ. Guidelines on the Use of Generative Artificial Intelligence for Courts. Strasbourg: Council of Europe, 2025, s. 14.

Algoritmická efektivita a judikatórna integrita ...

3.1 Zelená zóna: administratívna automatizácia

Do zelenej zóny patria anonymizácia a pseudonymizácia, prepis hovoreného slova, technická kontrola formálnych náležitostí, triedenie a indexácia dokumentov či extrakcia štruktúrovaných údajov. Akt o umelej inteligencii odlišuje systémy určené na pomoc pri skúmaní a výklade skutkových okolností a práva od čisto pomocných administratívnych činností, ktoré neovplyvňujú skutočný výsledok individuálnej veci. Súčasne článok 6 ods. 3 umožňuje, aby systém uvedený v prílohe III nebol považovaný za vysokorizikový, ak nepredstavuje významné riziko a materiálne neovplyvňuje výsledok rozhodovania, napríklad keď vykonáva úzku procesnú alebo prípravnú úlohu. Táto výnimka sa neuplatní, ak systém vykonáva profilovanie fyzických osôb.⁸

Príklady systémov ANON v Chorvátsku, ANOM vo Švajčiarsku alebo automatizovanej extrakcie údajov v španielskom systéme LexNET ukazujú, že najbezpečnejší prínos AI spočíva v odbremenení človeka od opakujúcich sa úkonov.⁹ Ani zelená zóna však nie je bez rizika. Chybná anonymizácia môže porušiť ochranu osobných údajov a nesprávna klasifikácia môže sudcu viesť k prehliadnutiu relevantnej časti spisu. Výstup preto musí zostať opraviteľný, kontrolovateľný a oddelený od meritórneho záveru.

3.2 Žltá zóna: asistenčné systémy a reálny human-in-the-loop

Žltá zóna zahŕňa vyhľadávanie judikatúry, sumarizáciu rozsiahlych spisov, identifikáciu rozpo-

rných rozhodnutí, tvorbu pracovných osnov a draftovanie rutinných častí textu. Nástroje OLGA v Nemecku, MARIA v Brazílii či Amauta Pro v Peru ilustrujú potenciál výrazne skrátiť čas potrebný na orientáciu v masových alebo opakujúcich sa veciach.¹⁰ Ich legitimita však závisí od toho, či sudca rozumie obmedzeniam systému, preveruje zdroje a môže výstup bez sankcie odmietnuť. Výstup AI nesmie byť záväzný a odklon od neho nesmie vyžadovať osobitné odôvodnenie.¹¹

Kľúčovým rizikom je automatizačné skreslenie (automation bias), teda tendencia nekriticky akceptovať algoritmický návrh, najmä pod časovým tlakom. Skúsenosť so španielskym systémom VioGén, pri ktorom používatelia vo veľkej väčšine prípadov nemenili algoritmickú klasifikáciu, ukazuje, že formálna možnosť ľudského zásahu sama osebe nezaručuje reálny dohľad.¹² Človek zapojený do rozhodovacieho procesu (human-in-the-loop) preto nemôže znamenať iba podpis pod automaticky vytvoreným výsledkom. Účinný dohľad musí zahŕňať odbornú spôsobilosť, dostatok času na overenie, prístup k relevantným zdrojom, schopnosť rozpoznať halucináciu alebo skreslenie a právomoc výstup ignorovať, zvrátiť alebo používanie systému zastaviť.¹³ S touto požiadavkou súvisí aj povinnosť zabezpečiť primeranú úroveň gramotnosti v oblasti AI podľa článku 4 nariadenia.

3.3 Červená zóna: neautomatizovateľné jadro súdnej moci

Červenú zónu tvoria finálne meritórne rozhodnutie, hodnotenie dôkazov v ich vzájomnej súvislosti, posudzovanie proporcionality, riešenie ko-

8. Nariadenie (EÚ) 2024/1689, čl. 6 ods. 3 a odôvodnenie 61.

9. OECD. Governing with Artificial Intelligence: The State of Play and Way Forward in Core Government Functions. Paris: OECD Publishing, 2025, s. 267 a 269; CEPEJ-AIAB. 1st AIAB Report on the Use of Artificial Intelligence (AI) in the Judiciary, s. 8.

10. OECD. Governing with Artificial Intelligence, s. 267–268; CEPEJ-AIAB. 1st AIAB Report on the Use of Artificial Intelligence (AI) in the Judiciary, s. 8.

11. CEPEJ. Guidelines on the Use of Generative Artificial Intelligence for Courts, s. 14.

12. OECD. Governing with Artificial Intelligence, s. 271.

13. Nariadenie (EÚ) 2024/1689, čl. 14 ods. 3 a 4.

Algoritmická efektivita a judikatórna integrita ...

lízii hodnôt, individualizované posúdenie správnej úvahy a formulovanie nosných dôvodov rozsudku. Ide o činnosti, pri ktorých legitimita nevychádza iba z presnosti výsledku, ale z osobnej právnej zodpovednosti, nezávislosti a preskúmateľnej argumentácie sudcu.¹⁴

V správnom súdnictve túto hranicu konkretizuje § 27 Správneho súdneho poriadku, podľa ktorého správny súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia alebo opatrenia posudzuje, či správna úvaha nevybočila z medzí a hľadísk ustanovených zákonom. Model trénovaný na historických dátach môže považovať opakovanú správnu prax za normu aj vtedy, ak bola nezákonná; historické skreslenie (historical bias) by tak mohlo štatisticky upevňovať pochybenia, ktoré má súd korigovať.¹⁵ Delegácia týchto úloh na AI by preto nebola iba technickou voľbou, ale zásahom do ústavnej podstaty súdnej ochrany.

4. Akt o umelej inteligencii ako rámec vysokorizikovej justičnej AI

Nariadenie (EÚ) 2024/1689 je prvým komplexným horizontálnym rámcom EÚ pre AI. Jeho logika nespočíva v plošnom zákaze, ale v odstupňovaní povinností podľa rizika pre zdravie, bezpečnosť a základné práva.¹⁶ Za vysokorizikové sa považujú systémy určené na to, aby ich justičný orgán alebo subjekt konajúci v jeho mene používal na pomoc pri skúmaní a výklade skutkových okolností a práva a pri uplatňovaní práva na konkrétny skutkový stav.¹⁷ Vysokoriziková klasifikácia neznamena zákaz použitia, ale uplatnenie zvýšených požiadav

viek a zachovanie ľudského rozhodovania. Konečné rozhodnutie musí zostať činnosťou riadenou človekom.¹⁸

Režim vysokorizikových systémov stojí na systéme riadenia rizík, správe a kvalite dát, technickej dokumentácii, automatickom zaznamenávaní udalostí, transparentnosti, ľudskom dohľade, presnosti, robustnosti a kybernetickej bezpečnosti.¹⁹ Pre správne súdnictvo má osobitný význam zaznamenávanie udalostí (logovanie) podľa článku 12. Vysokorizikový systém musí technicky umožňovať automatické zaznamenávanie udalostí počas svojho životného cyklu v rozsahu primeranom jeho zamýšľanému účelu. Z nariadenia však bez ďalšieho nevyplýva, že každý log zachytáva úplné vstupné údaje, celý výstup a identitu každej osoby, ktorá so systémom pracovala. Rozsah záznamov závisí od technického návrhu systému a od udalostí relevantných pre sledovateľnosť. Nasadzovateľ je podľa článku 26 ods. 6 povinný uchovávať logy, ktoré má pod kontrolou, počas obdobia primeraného zamýšľanému účelu, najmenej šesť mesiacov, ak osobitné právo nestanovuje inak.

Článok 14 vyžaduje účinný ľudský dohľad a výslovne počíta s rizikom automatizačného skreslenia. Osoba vykonávajúca dohľad musí rozumieť možnostiam a obmedzeniam systému, vedieť správne interpretovať výstup, ignorovať ho, zvrátiť alebo prerušiť používanie systému.²⁰ Pri verejnoprávných nasadzovateľoch sa pridáva posúdenie vplyvu na základné práva pred prvým použitím vysokorizikového systému. Má identifikovať procesy použitia, dotknuté skupiny, riziká ujmy a opatrenia na ich zmiernenie.²¹ Takéto posúdenie môže byť pri správ

-
14. URBAN, Dominik. Súdna moc v ére umelých sudcov. In: Súdna moc v ére globalizácie, umelej inteligencie a ďalších trendov v spoločnosti. Košice: UPJŠ, 2025, s. 231–232; CEPEJ. Guidelines on the Use of Generative Artificial Intelligence for Courts, s. 14.
 15. MESARČÍK, Matúš – GYURÁSZ, Zoltán a kol. Právo a umelá inteligencia. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024, s. 7; Správny súdny poriadok, § 27.
 16. Nariadenie (EÚ) 2024/1689, čl. 6 a príloha III.
 17. Nariadenie (EÚ) 2024/1689, príloha III bod 8 písm. a).
 18. Nariadenie (EÚ) 2024/1689, odôvodnenie 61.
 19. Nariadenie (EÚ) 2024/1689, čl. 8–15.
 20. Nariadenie (EÚ) 2024/1689, čl. 14 ods. 4.
 21. Nariadenie (EÚ) 2024/1689, čl. 27.

Algoritmická efektivita a judikatórna integrita ...

nosúdnom prieskume významným dôkazom o tom, či orgán verejnej správy riziká rozpoznal a riadil ešte pred vydaním rozhodnutia.

Je potrebné rozlišovať medzi AI používanou súdom a AI používanou orgánom verejnej správy. Systém používaný súdom na pomoc pri výklade skutkových okolností a práva patrí do rámca prílohy III bodu 8 písm. a). Systém používaný správnym orgánom nie je vysokorizikový iba preto, že ho používa verejný orgán; musí spĺňať podmienky článku 6 a patriť pod konkrétne použitie v prílohe III alebo pod výrobný režim článku 6 ods. 1. Ak však AI materiálne ovplyvnila prípravu individuálneho správneho rozhodnutia, administratívny spis by mal obsahovať dokumentáciu umožňujúcu preskúmať účel a spôsob jej použitia, relevantný výstup a vykonané ľudské overenie. Ide o procesnú požiadavku odvodzovanú z potreby účinného súdneho prieskumu, nie o tvrdenie, že článok 12 automaticky prikazuje vložiť každý technický log do spisu.

Akt o umelej inteligencii tak posilňuje štandard preskúmateľnosti výkonu verejnej moci. Správny súd môže podľa povahy námietok skúmať nielen správnosť skutkových a právnych záverov, ale aj zákonnosť nasadenia systému, kvalitu ľudského dohľadu, splnenie informačných a dokumentačných povinností a to, či algoritmický výstup nebol fakticky rozhodujúci bez reálnej možnosti ľudskej korekcie.

5. Slovenské ústavné a procesné mantinely

Aj bez osobitnej vnútroštátnej implementačnej úpravy je používanie AI limitované Ústavou

Slovenskej republiky a procesnými predpismi. Zásada zákonného sudcu vyžaduje vopred určené, zákonné a transparentné pravidlá pridelenia vecí. Algoritmické profilovanie sudcov podľa predpokladaného výsledku by bolo nezlučiteľné s čl. 48 ods. 1 Ústavy SR a s pravidlami rozvrhu práce.²² Analogicky je významný rozsudok DMD Group, a. s. proti Slovenskej republike, v ktorom Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil potrebu objektívnych dôvodov, transparentných parametrov a záruk proti svojvôli pri prideľovaní vecí sudcom.²³

Podľa § 129 ods. 1 Správneho súdneho poriadku hodnotí súd dôkazy podľa vlastnej úvahy, každý jednotlivo a všetky vo vzájomnej súvislosti. Ak by rozhodujúci skutkový záver pochádzal z netransparentného systému typu „čiernej skrinky“, ktorého relevantná logika nie je rekonštruovateľná, vzniká pochybnosť, či súd vykonal vlastné hodnotenie alebo iba prevzal cudzí výstup.²⁴ Podobne § 139 ods. 2 vyžaduje, aby odôvodnenie uviedlo dôkazy a úvahy, ktorými sa súd riadil. Pravdepodobnostný výstup nemožno zameniť za argumentačnú cestu, ktorú musí účastník vedieť pochopiť a napadnúť.²⁵

Voči poškodenej osobe sa pri splnení zákoných predpokladov uplatní režim zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Technologická komplexnosť ani zapojenie súkromného dodávateľa nesmú vytvoriť zodpovednostné vákuum; prípadné regresné a zmluvné vzťahy sú druhotné voči právu jednotlivca na nápravu.²⁶ Usmernenia CEPEJ v tejto oblasti predstavujú soft law, no výslovne odporúčajú zachovať zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú použitím generatívnej AI v justícii.²⁷

-
- 22. Ústava Slovenskej republiky, zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, čl. 48 ods. 1; zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 50 a § 51.
 - 23. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 5. októbra 2010, DMD Group, a. s. v. Slovakia, sťažnosť č. 19334/03.
 - 24. PEZLAR, Alexander. Využitie umelej inteligencie orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi v trestných veciach. In: Súdna moc v ére globalizácie, umelej inteligencie a ďalších trendov v spoločnosti. Košice: UPJŠ, 2025, s. 59; Správny súdny poriadok, § 129 ods. 1.
 - 25. TERZIDOU, Kalliopi. The Use of Artificial Intelligence in the Judiciary and Its Compliance with the Right to a Fair Trial, s. 163–164; Správny súdny poriadok, § 139 ods. 2.
 - 26. MESARČÍK, Matúš – GYURÁSZ, Zoltán a kol. Právo a umelá inteligencia, s. 103 a 123–125.
 - 27. CEPEJ. Guidelines on the Use of Generative Artificial Intelligence for Courts, s. 17.

Algoritmická efektivita a judikatórna integrita ...

6. Slovenský návrh zákona o umelej inteligencii a európskej dátovej regulácii

Priama uplatniteľnosť Aktu o umelej inteligencii nevyklučuje potrebu vnútroštátnej úpravy orgánov dohľadu, procesných oprávnení, sankcií, koordinácie a regulačných sandboxov. V roku 2026 bol v slovenskom legislatívnom procese návrh zákona o umelej inteligencii a európskej dátovej regulácii, vedený aj ako materiál LRV-7651/2026. K 30. júnu 2026 nejde o vyhlásený a účinný zákon.²⁸

Návrh zákona predpokladá vytvorenie Úradu digitálnej integrity ako centrálného prvku digitálnej regulácie, doplneného sektorovým dohľadom. Úrad na ochranu osobných údajov SR má vykonávať dohľad vo vymedzených oblastiach ochrany súkromia a dohľad nad systémami používanými súdmi pri výkone súdnej právomoci má byť zverený Ministerstvu spravodlivosti SR.²⁹ Z uvedeného možno odvodiť, že vytvorenie samostatného orgánu dohľadu nad umelou inteligenciou môže prispieť k efektívnejšiemu výkonu regulačných úloh a posilniť právnu istotu pri uplatňovaní Aktu o umelej inteligencii. Predpokladom funkčnosti takéhoto modelu je však presné vymedzenie vecnej príslušnosti jednotlivých orgánov, pravidiel ich spolupráce, výmeny informácií a mechanizmov riešenia kompetenčných konfliktov medzi Úradom digitálnej integrity, Úradom na ochranu osobných údajov SR, Národným bezpečnostným úradom a ďalšími sektorovými regulačnými orgánmi.

Možno dospieť k záveru, že z pohľadu správneho súdnictva by mala vnútroštátna implementácia rešpektovať najmenej štyri základné požiadavky. Po

prvé, právna úprava by mala dôsledne vychádzať z rozlíšenia jednotlivých subjektov podľa Aktu o umelej inteligencii (najmä poskytovateľa, nasadzovateľa, dovozcu a distribútora), aby nedochádzalo k rozširovaniu alebo nejasnému určovaniu práv a povinností nad rámec európskeho nariadenia.³⁰ Po druhé, kontrolné oprávnenia orgánov dohľadu, podmienky ukladania predbežných opatrení a sankčné mechanizmy by mali byť formulované dostatočne určito, primerane a spôsobom umožňujúcim ich súdny prieskum.³¹ Po tretie, použitie vysokorizikového systému umelej inteligencie orgánom verejnej moci by malo byť voči dotknutej osobe materiálne transparentné, teda musí byť zrejmé, v akej fáze rozhodovacieho procesu bol systém použitý, na aký účel a aký význam mal jeho výstup pre skutkové alebo právne závery.³² Napokon možno z požiadaviek transparentnosti, logovania a účinného súdneho prieskumu odvodiť, že administratívny spis by mal obsahovať aj dokumentáciu umožňujúcu preskúmať algoritmickú časť rozhodovacieho procesu.³³

Regulačný sandbox môže podporiť vývoj bezpečných nástrojov, ale pri justícii a verejnej správe nemôže byť priestorom na experimentovanie na živých správnych alebo súdnych veciach bez procesných záruk. Potrebné sú jasné pravidlá právneho základu spracúvania osobných údajov, oddelenia testovacej a produkčnej prevádzky, kybernetickej bezpečnosti, zodpovednosti za škodu a kontroly nad ďalším použitím neverejných spisov. Zákaz používania vstupných údajov na ďalší tréning externého modelu musí byť podľa okolností zabezpečený technicky a zmluvne; nejde o požiadavku, ktorá by

28. MIRRI SR. Reakcia na nepravdivé mediálne informácie ohľadom Úradu digitálnej integrity. 6. 2. 2026. Dostupné na: <https://mirri.gov.sk/aktuality/splnomocnenec-vlady-pre-ai/reakcia-na-nepravdive-medialne-informacie-ohladom-uradu-digitalnej-integrity/>; PORTÁL OTVORENEJ VLÁDY SR. Návrh zákona o umelej inteligencii a európskej dátovej regulácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov. LRV-7651/2026. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RPO/Material/3393/1>.

29. MIRRI SR. Reakcia na nepravdivé mediálne informácie ohľadom Úradu digitálnej integrity.

30. Nariadenie (EÚ) 2024/1689, čl. 3 a čl. 16 až 27.

31. PORTÁL OTVORENEJ VLÁDY SR. Návrh zákona o umelej inteligencii a európskej dátovej regulácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov. LRV-7651/2026.

32. Nariadenie (EÚ) 2024/1689, najmä čl. 13, čl. 14 a čl. 27.

33. Nariadenie (EÚ) 2024/1689, čl. 12, čl. 13 a čl. 27; Správny súdny poriadok, § 139 ods. 2.

Algoritmická efektivita a judikatórna integrita ...

v celom rozsahu vyplývala iba z ustanovení Aktu o umelej inteligencii o sandboxoch.³⁴

7. Digitálny omnibus alebo zjednodušenie bez regulačného vakuu ku 30. júlu 2026

Európska komisia 19. novembra 2025 predložila návrh digitálneho omnibusu pre AI, ktorým reagovala na nedostatok harmonizovaných noriem, metodických Európska komisia 19. novembra 2025 predložila návrh digitálneho omnibusu pre AI, ktorým reagovala na oneskorenú dostupnosť harmonizovaných noriem, metodických usmernení a vnútroštátnych implementačných štruktúr. Legislatívny proces bol ukončený prijatím nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2026/1744 z 8. júla 2026. Nariadenie bolo uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie 24. júla 2026 a nadobudlo účinnosť 27. júla 2026.³⁵

Digitálny omnibus zmenil časový rámec uplatňovania častí Aktu o umelej inteligencii. Oddiely 1 až 3 kapitoly III, ktoré upravujú klasifikáciu, požiadavky a povinnosti týkajúce sa vysokorizikových systémov, sa pri systémoch klasifikovaných podľa článku 6 ods. 2 a prílohy III začnú uplatňovať 2. decembra 2027. Pri vysokorizikových systémoch podľa článku 6 ods. 1 a prílohy I sa začnú uplatňovať 2. augusta 2028. Pre justičné systémy uvedené v prílohe III bode 8 písm. a) je preto rozhodujúci dátum 2. december 2027. Termín na zabezpečenie aspoň jedného vnútroštátneho regulačného sandboxu bol posunutý na 2. august 2027.³⁶

Odklad sa netýka celého regulačného rámca a nemožno ho vykladať ako povolenie používať AI bez právnych obmedzení. Niektoré ustanovenia Aktu o umelej inteligencii sa už uplatňujú, vrátane po-

vinnosti zabezpečiť primeranú gramotnosť v oblasti AI a pravidiel o zakázaných praktikách v rozsahu platného harmonogramu. Na používanie AI sa podľa okolností naďalej vzťahujú ústavné a procesné záruky, Európsky dohovor o ľudských právach, Charta základných práv Európskej únie v rozsahu jej článku 51 ods. 1, GDPR pri spracúvaní osobných údajov a príslušné správne a správnosúdne predpisy.

Digitálny omnibus predstavuje snahu nájsť rovnováhu medzi znižovaním implementačnej záťaže a zachovaním ochrany základných práv. Zjednodušenie je legitímne iba v rozsahu, v akom neoslabuje možnosť jednotlivca zistiť, že pri rozhodovaní verejnej moci bol použitý systém AI, porozumieť jeho úlohe a účinne napadnúť rozhodnutie pred súdom. V podmienkach správneho súdnictva musí mať preskúmateľnosť algoritmicky podporovaného rozhodovania prednosť pred administratívnym pohľadom jeho nasadenia. Digitálny omnibus teda posunul harmonogram uplatňovania niektorých povinností, nie hodnotové hranice výkonu verejnej moci.

8. Smerom k hybridnej justícii

Normatívne udržateľný model možno označiť ako hybridnú justíciu. AI v ňom tvorí analytickú vrstvu: pomáha identifikovať opakujúce sa vady správnych rozhodnutí, vyhľadávať relevantnú judikatúru, porovnávať rozhodovacie prax a orientovať sa v rozsiahlych spisoch. Sudca však zostáva výlučným nositeľom právneho hodnotenia a zodpovednosti. Technológia môže rozširovať jeho informačný horizont, nie nahrádzať jeho svedomie a právny úsudok.

Dôveryhodné zavedenie AI do slovenského

34. Nariadenie (EÚ) 2024/1689, čl. 57–63; CEPEJ. Guidelines on the Use of Generative Artificial Intelligence for Courts, s. 8; EDPB. Opinion 28/2024 on Certain Data Protection Aspects Related to the Processing of Personal Data in the Context of AI Models. European Data Protection Board, 17 December 2024.

35. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2026/1744 z 8. júla 2026, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2024/1689, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2023/1230, pokiaľ ide o zjednodušenie vykonávania harmonizovaných pravidiel v oblasti umelej inteligencie (digitálny omnibus pre AI), čl. 4.

36. Nariadenie (EÚ) 2026/1744, čl. 1 body 22 a 40.

Algoritmická efektivita a judikatórna integrita ...

správneho súdnictva si vyžaduje funkčné posúdenie rizika pred obstaraním systému; zákaz vkladania neverejných spisov do verejných generatívnych služieb bez primeraných právnych, technických a zmluvných záruk; kontrolu nad dátami a zákaz ich sekundárneho použitia na tréning, ak neexistuje osobitný právny základ a bezpečný režim; prístup k relevantnej technickej dokumentácii a logom; evidenciu verzie modelu, podstatných vstupov, výstupov a ľudského overenia; nezávislé testovanie presnosti, skreslenia a kybernetickej bezpečnosti; právo sudcu systém nepoužiť; školenie sudcov a zamestnancov; oznamovanie incidentov; pravidelný audit a možnosť ukončiť dodávateľskú závislosť.³⁷

Osobitná interná metodika pre súdy by mohla pretaviť model troch zón do konkrétnych pravidiel. Pri zelenej zóne je potrebná kontrola kvality, informačnej bezpečnosti a ochrany údajov. Pri žltej zóne sa vyžaduje povinná verifikácia zdrojov, zaznamenanie použitia AI v internom zázname a zákaz nekritického preberania textu. Červená zóna musí byť vylúčená: systém nesmie sám určovať výsledok vecí, autonómne hodnotiť dôveryhodnosť osoby, profilovať sudcu podľa očakávaného výsledku ani vytvárať nosnú argumentáciu, ktorú sudca nevie samostatne rekonštruovať a obhájiť.

9. Záver

Umelá inteligencia v správnom súdnictve nepredstavuje voľbu medzi technologickým pokrokom a konzervativizmom. Rozhodujúce je, či sa použije spôsobom, ktorý posilní ochrannú funkciu súdu bez erózie nezávislosti, preskúmateľnosti a osobnej zodpovednosti. Model troch zón ukazuje, že administratívna automatizácia môže uvoľniť kapacitu súdu a asistenčné systémy môžu zlepšiť orientáciu v práve, iba ak zostane zachovaný reálny a kvalifikovaný ľudský dohľad. Meritórne rozhodovanie, hodnotenie dôkazov, proporционаlita, správna úvaha a nosné odôvodnenie patria do neautomatizovateľného jadra súdnej moci.

Akt o umelej inteligencii poskytuje pre vysokorizikové systémy v justícii základnú architektúru riadenia rizík, dokumentácie, automatického zaznamenávania udalostí, transparentnosti a ochrany základných práv. Jeho uplatnenie však vyžaduje presné posúdenie podľa článku 6 vrátane výnimky pre systémy, ktoré materiálne neovplyvňujú výsledok rozhodovania. Slovenská implementácia musí európsku architektúru doplniť presným systémom kompetencií, procesných záruk a súdnej kontroly bez vytvorenia paralelnej alebo neurčitej regulácie.

Nariadenie (EÚ) 2026/1744 posunulo harmonogram uplatňovania časti povinností pre vysokorizikové systémy, nie hodnotové hranice výkonu verejnej moci. Ani prechodné obdobie neznižuje platnosť ústavných, dohovorových, dátovo ochranných a procesných záruk, ktoré bránia tomu, aby sa systém AI stal neviditeľným nositeľom verejnej moci.

Legitímna budúcnosť správneho súdnictva preto nespočíva vo vytváraní „umelého sudcu“, ale v budovaní hybridnej justície, v ktorej auditovateľná technológia podporuje rozhodovanie človeka bez toho, aby prevzala jeho ústavnú zodpovednosť. Efektivita má právny význam iba vtedy, keď zostáva podriadená zákonnosti, individuálnej spravodlivosti a možnosti vysvetliť, preskúmať a pripísať zodpovednosť za každý zásah do práv jednotlivca.

37. CEPEJ. Guidelines on the Use of Generative Artificial Intelligence for Courts, s. 8 a 14–17; CARLINI, Nicholas et al. Extracting Training Data from Large Language Models. In: Proceedings of the 30th USENIX Security Symposium. 2021, s. 2633–2650; EDPB. Opinion 28/2024 on Certain Data Protection Aspects Related to the Processing of Personal Data in the Context of AI Models.

Algoritmická efektivita a judikatórna integrita ...

Zoznam použitých zdrojov a literatúry

1. CARLINI, Nicholas et al. Extracting Training Data from Large Language Models. In: Proceedings of the 30th USENIX Security Symposium. 2021, s. 2633–2650. Dostupné na: <https://www.usenix.org/conference/usenixsecurity21/presentation/carlini-extracting>.
2. CEPEJ. European Ethical Charter on the Use of Artificial Intelligence in Judicial Systems and Their Environment. Strasbourg: Council of Europe, 2018.
3. CEPEJ. Guidelines on the Use of Generative Artificial Intelligence for Courts. Strasbourg: Council of Europe, 2025. CEPEJ(2025)18Final.
4. CEPEJ-AIAB. 1st AIAB Report on the Use of Artificial Intelligence (AI) in the Judiciary, based on the information contained in the CEPEJ's Resource Centre on Cyberjustice and AI. Strasbourg: Council of Europe, 2025. CEPEJ-AIAB(2024)4Rev5.
5. EDPB. Opinion 28/2024 on Certain Data Protection Aspects Related to the Processing of Personal Data in the Context of AI Models. European Data Protection Board, 17 December 2024.
6. FABRI, Marco. From Court Automation to e-Justice and Beyond in Europe. International Journal for Court Administration. 2024, roč. 15, č. 3, s. 1–23. DOI: 10.36745/ijca.640.
7. KONERACKÁ, Romana. Limity digitalizácie európskeho právneho systému v perspektíve Súdneho dvora Európskej únie. In: Súdna moc v ére globalizácie, umelej inteligencie a ďalších trendov v spoločnosti. Košice: UPJŠ, 2025, s. 204–211.
8. MESARČÍK, Matúš – GYURÁSZ, Zoltán a kol. Právo a umelá inteligencia. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024.
9. MIRRI SR. Reakcia na nepravdivé mediálne informácie ohľadom Úradu digitálnej integrity. 6. 2. 2026. Dostupné na: <https://mirri.gov.sk/aktuality/splnomocnenec-vlady-pre-ai/reakcia-na-nepravdive-medialne-informacie-ohladam-uradu-digitalnej-integrity/>.
10. OECD. Governing with Artificial Intelligence: The State of Play and Way Forward in Core Government Functions. Paris: OECD Publishing, 2025. DOI: 10.1787/795de142-en.
11. PEZLAR, Alexander. Využitie umelej inteligencie orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi v trestných veciach. In: Súdna moc v ére globalizácie, umelej inteligencie a ďalších trendov v spoločnosti. Košice: UPJŠ, 2025, s. 55–62.
12. PORTÁL OTVORENEJ VLÁDY SR. Návrh zákona o umelej inteligencii a európskej dátovej regulácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov. LRV-7651/2026. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RPO/Material/3393/1>.
13. SANTOSUOSSO, Amedeo. From 'Documents' to 'Data': An Epochal Shift in Italian Justice Is Possible. In: JuLIA Handbook: Artificial Intelligence, Judicial Decision-Making and Fundamental Rights. 2024, s. 131–138.
14. TERZIDOU, Kalliopi. The Use of Artificial Intelligence in the Judiciary and Its Compliance with the

Algoritmická efektivita a judikatórna integrita ...

- Right to a Fair Trial. *Journal of Judicial Administration*. 2022, roč. 31, č. 3, s. 154–168.
15. URBAN, Dominik. Súdna moc v ére umelých sudcov. In: *Súdna moc v ére globalizácie, umelej inteligencie a ďalších trendov v spoločnosti*. Košice: UPJŠ, 2025, s. 224–233.
 16. ŽELONKA, Michal. AI v správnom súdnictve: report asistenta NSS SR z konferencie s pohľadom do budúcnosti justície. *Aktuality NSS SR*. 2025, s. 11–12.
 17. Charta základných práv Európskej únie, Ú. v. EÚ C 202, 7. 6. 2016, s. 389–405.
 18. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.
 19. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).
 20. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie (Akt o umelej inteligencii).
 21. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2026/1744 z 8. júla 2026, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2024/1689, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2023/1230, pokiaľ ide o zjednodušenie vykonávania harmonizovaných pravidiel v oblasti umelej inteligencie (digitálny omnibus pre AI).
 22. Ústava Slovenskej republiky, zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.
 23. Zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov.
 24. Zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
 25. Zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov.
 26. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 5. októbra 2010, DMD Group, a. s. v. Slovakia, sťažnosť č. 19334/03.

Vyhlásenie o použití AI

Pri príprave finálnej verzie boli nástroje umelej inteligencie použité ako pomocné prostriedky pri zlučovaní podkladov, jazykovej redakcii a kontrole štruktúry. Autorka nesie plnú zodpovednosť za právne závery, citácie a konečný obsah článku.

Bc. Tatiana Tomášová

Študentka Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave

Student at the Faculty of Law, Comenius University in Bratislava

Vysokorizikové systémy v justícii podľa prílohy č. III ods. 8 písm. a) Aktu o umelej inteligencii

Mgr. Soňa Havlíková

Úvod

Umelá inteligencia (ďalej tiež „AI“) sa stáva čoraz väčšou súčasťou našich životov, či už v súkromnom, ale aj v pracovnom živote. Sú však oblasti, v ktorých môže bez dostatočnej kontroly napáchať viac škody ako úžitku. Jednou z týchto oblastí je aj justícia.

Toto zvýšené riziko využívania umelej inteligencie v justícii si uvedomujú aj inštitúcie Európskej únie, čo dokazuje aj explicitné zaradenie využívania AI v justícii medzi vysokorizikové systémy, a to presnejšie v prílohe č. III bod 8 písmeno a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii), ktorý znie nasledovne:

Vysokorizikové systémy AI podľa článku 6 ods. 2 sú systémy AI uvedené v ktorejkoľvek z týchto oblastí: (...)

8. Výkon spravodlivosti a demokratické procesy:

a) systémy AI, ktoré má používať justičný orgán alebo ktoré sa majú používať v jeho mene na pomoc justičnému orgánu pri skúmaní a interpretácii skutkových okolností a práva a pri uplatňovaní

práva na konkrétny súbor skutkových okolností alebo ktoré sa majú používať obdobným spôsobom pri alternatívnom riešení sporov;

Vzhľadom na to, že ide o úplne novú úpravu v novej oblasti, samotné znenie príslušného ustanovenia vzbudzuje viacero otázok. Ktoré činnosti sú zakázané? Je alebo bude vôbec možné v oblasti justície využívať systémy AI?

Aj z plánov Európskej únie „DigitalJustice@2030“¹ a z „Európskej stratégie justičnej odbornej prípravy na roky 2025 – 2030, Vytváranie podporného prostredia pre DigitalJustice@2030“² vyplýva, že si európske inštitúcie uvedomujú potrebu využívania systémov AI v justícii na zabezpečenie jej konkurencieschopnosti, ako aj jej schopnosť reagovať na rýchlo sa meniaci svet. Aj z uvedeného dôvodu pristúpila 19. mája 2026 Európska komisia k zverejneniu **návrhu usmernení/guideline-u o klasifikácii vysokorizikových systémov AI**.³ Znenie usmernenia ešte nie je končené, do 23. júla 2026 je otvorené pripomienkovaníu⁴ zainteresovanými stranami. Bez ohľadu na to, už zverejnený návrh usmernenia nám dáva konkrétnu predstavu o výklade a pravidlách, ktoré budú musieť prijať aj slovenské súdy, aby mohli bezpečne využívať systémy AI.

K výkladu prílohy č. III bod 8 písmeno a) aktu o umelej inteligencii

V tomto článku rozoberáme príslušnú časť

1. Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, DigitalJustice@2030, Dostupné online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025DC0802>
2. Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Európska stratégia justičnej odbornej prípravy na roky 2025 – 2030 Vytváranie podporného prostredia pre DigitalJustice@2030, Dostupné online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025DC0801>
3. Draft Commission guidelines on the classification of high-risk AI systems, Dostupné online: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/draft-commission-guidelines-classification-high-risk-ai-systems>
4. Targeted consultation on the draft guidelines for the classification of high-risk artificial intelligence systems, Dostupné online: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/consultations/targeted-consultation-draft-guidelines-classification-high-risk-artificial-intelligence-systems>

Vysokorizikové systémy v justícii podľa prílohy č. III AI Aktu

návrhu usmernení o klasifikácii vysokorizikových systémov AI, kde sú okrem výkladu daného bodu zároveň uvedené aj praktické príklady toho, za akých okolností je/nie je daný systém AI považovaný za vysokorizikový alebo sa naň vzťahuje výnimka čl. 6 ods. 3 aktu o umelej inteligencii.

VÝKLAD jednotlivých častí bodu 8 písm. a) prílohy III Aktu o umelej inteligencii podľa návrhu usmernenia Komisie:

1. justičný orgán

- pojem je širší a môže zahŕňať aj iné orgány, ktoré vykonávajú justičné funkcie alebo tvoria súčasť justičného systému
- riadi sa výkladom vyplývajúcim z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie
- **patria sem** predovšetkým **súdy**
- **nepatria sem:** súdna správa (zodpovedná za riadenie, správu a podporu súdnictva, a nie za samotné rozhodovanie o veciach); notári; orgány verejnej správy (orgány na ochranu osobných údajov či ochranu hospodárskej súťaže); spravidla ani prokurátori

2. v mene justičného orgánu

- **patria sem** aj znalci menovaní súdom (ak bola úloha zadaná súdom); tretia strana, ktorú súd požiada o vykonanie analýzy
- **nepatria sem:** znalci menovaní stranami; účastníci konania a ich zástupcovia

3. určené na použitie na pomoc justičnému orgánu (i) pri skúmaní a výklade skutkových okolností a práva a (ii) pri uplatňovaní práva na konkrétny súbor skutkových okolností

- ide o alternatívne podmienky, a teda postačí ak je naplnené buď (i) alebo (ii) alebo oboje;
- okrem toho prípad použitia nevyžaduje, aby

systém AI bol určený na skutočné vykonávanie uvedených úloh, ale len na „pomoc justičnému orgánu“ pri vykonávaní týchto úloh. To znamená, že systém AI musí pomáhať justičnému orgánu spôsobom, ktorý je relevantný pre jeho súdne rozhodovanie.

- požiadavka „pomoci“ by nebola splnená v prípade, ak by daná úloha nemala dostatočne priamu funkčnú súvislosť so súdnym odôvodňovaním alebo rozhodovaním
- **nepatrí sem:** (podľa bodu 61 odôvodnenia): napr. anonymizácia alebo pseudonymizácia súdnych rozhodnutí, dokumentov alebo údajov, komunikácia medzi zamestnancami a administratívne úlohy
- výklad odkazuje aj na výnimky uvedené v čl. 6 ods. 3, ktoré rozoberáme nižšie

4. skúmanie a interpretácia skutkových okolností a práva

- ako také sa nevzťahuje na samotné vyhľadávanie informácií: „systémy AI určené na použitie ako pokročilé vyhľadávacie nástroje teda vo všeobecnosti nespádajú pod bod 8 písm. a) prílohy III. Systémy, ktoré slúžia len na usporiadanie dokumentov, vyhľadávanie právnych predpisov alebo judikatúry alebo na vyhľadávanie na základe kľúčových slov, plnia pomocnú informačnú funkciu. Uľahčujú prístup k právnym zdrojom, ale samy o sebe sa nezúčastňujú na právnom uvažovaní ani výklade.“⁵
- „systém AI však okrem vyhľadávania môže tiež priradovať význam, odstraňovať nejednoznačnosti alebo vyvodzovať právne závery z vyhladaných zdrojov (napr. navrhovať relevantné precedensy na základe predložených skutkových okolností prípadu; identifikovať relevantné právne aspekty a zhrnúť text; poskytnúť právne odôvodnenie, ktoré odvodí z

5. 3 - Draft Guidelines on the classification of high risk AI systems: Annex III of AI Act, Dostupné online: <https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/128561>

Vysokorizikové systémy v justícii podľa prílohy č. III AI Aktu

viacerých zdrojov). Takýto systém AI pomáha pri skúmaní a interpretácii skutkových okolností a práva, a preto sa pravdepodobne zaradi do kategórie vysokého rizika podľa bodu 8 písm. a) prílohy III.“⁶

5. uplatňovanie práva na konkrétny súbor skutkových okolností

- napr. ak systém AI pomáha pri komplexnom súdnom posúdení prípadu, ako aj pri posudzovaní jeho jednotlivých prvkov

PRAKTICKE PRÍKLADY toho, za akých podmienok použitie umelej inteligencie v justícii:

1. **SPADÁ** pod tento bod (vysokorizikový systém), ide napr. o systém AI:

- **na vypracovanie súdnych rozhodnutí**
- **na podporu sudcov pri identických/podobných prípadoch**
- **ktorý vyberá relevantné precedensy a právne predpisy pre konkrétny súbor skutkových okolností**

2. **NESPADÁ** pod vysokorizikový systém, ide napr. o systém AI:

- **na premenu reči na text**
- **na uľahčenie komunikácie s verejnosťou**
- **chatboty** na webových stránkach, ktoré pomáhajú nájsť relevantné informácie napr. o procesných krokoch, požadovaných dokumentoch, lehotách, opravných prostriedkoch. Nesmú však pomáhať *pri skúmaní a výklade skutkových okolností a práva ...*
- systémy, ktoré majú pomáhať justičným orgánom pri príprave **tlačových správ** a právnych zhrnutí o prípadoch verejného záujmu, teda ak prepisuje odborný jazyk rozhodnutí do zrozumiteľných zhrnutí

- **na pridelovanie prípadov** (nie však ak systém robí aj posúdenie procesných podmienok)
- **na spracovanie a správu dôkazov v súdnych konaniach** (napr. rekonštrukcia časovej osi, vyhľadávanie odkazov v rámci dôkazného materiálu – bez toho aby ich hodnotil či vyvodzoval z nich závery)
- **iné pomocné administratívne činnosti** (vyhľadávanie doručovacích adries a odosielanie dokumentov; overovanie úhrady súdnych poplatkov; spracovávanie elektronických podpisov; overovanie plných mocí; a ďalšie podobné administratívne úlohy)
- 3. by z povahy veci systém AI spadal pod vysokorizikový systém, avšak uplatňuje sa naň niektorá z **VÝNIMIEK** uvedená v čl. 6 ods. 3 Aktu o umelej inteligencii:
 - **systém na klasifikáciu žiadostí/nárokov** (napr. zmluvné právo, dedičské právo) – nesmie však skúmať procesné podmienky
 - **extrakcia metadát**
 - **pokročilé vyhľadávače** (cez kľúčové slová, relevantný právny základ) – nakoľko vykonávajú len úzke procesné úlohy
 - **pomoc pri úprave jazyku** (korektúra/zlepšenie štýlu súdnych rozhodnutí bez zmeny obsahu)
 - **systémy AI navrhujúce skutkové otázky** (sudca môže nechať porovnať svoj návrh rozhodnutia so spisom, s cieľom nájsť otázky, ktoré jeho návrh rozhodnutia opomenul/nerieši; systém mu však nemôže navrhovať odpovede, posudzovať dôveryhodnosť a pod.)

6. Ibidem

Vysokorizikové systémy v justícii podľa prílohy č. III AI Aktu

Záver

Z uvedeného návrhu usmernenia môžeme vidieť, že Komisia k nemu pristúpila zodpovedne a podrobne sa venovala všetkým častiam daného ustanovenia, resp. celej prílohy č. III aktu o umelej inteligencii. Bude však zaujímavé sledovať ako sa pod prípadnými pripomienkami bude meniť nie len výklad, ale tiež ako bude prax vplývať aj na zmeny samotného nariadenia, ako sa to stalo napr. v prípade prijatia Digitálneho Omnibusu.

Rovnako je však potrebné mať na mysli, že toto usmernenie nebude mať právne záväzný charakter. Aj z toho dôvodu budeme so záujmom rovnako sledovať rozhodovaciu činnosť Súdneho dvora Európskej únie.

Mnohé z ustanovení aktu o umelej inteligencii však nadobudnú účinnosť až v nasledujúcich rokoch, preto práve rozoberané usmernenie stále zohráva dôležitú úlohu pri príprave a postupnom zavádzaní využívania systémov AI aj slovenskými súdmi.

Mgr. Soňa Havlíková

*Analytička Oddelenia analytických činností
Kancelárie Najvyššieho správneho súdu
Slovenskej republiky*

*Legal Analyst of the Analytical Department of
the Office of the Supreme Administrative Court
of the Slovak Republic*

Využívanie AI v súdnych konaniach a možné dôsledky

Mgr. Samuel Vaššo

Úvod

V tomto článku sa zameriame na využívanie umelej inteligencie stranami konania v súdnych konaniach a možnými následkami absencie kontroly vygenerovaných výstupov. Budeme sa ďalej venovať aj novým pravidlám využívania nástrojov umelej inteligencie, ktoré boli vydané Slovenskou advokátskou komorou.

Judikatúra v oblasti využívania systémov umelej inteligencie v súdnom konaní

V prípade, ak sa výstup vygenerovaný umeľou inteligenciou použije v rámci súdneho konania bez kontroly zo strany právneho zástupcu môže to v konečnom dôsledku znamenať udelenie poriadkovej pokuty voči právnomu zástupcovi, tak ako to môžeme vidieť na príklade z Českej republiky. Ústavný súd ČR uznesením so sp. zn. I.ÚS 3004/25 zo dňa 1. 12. 2025 uložil v zmysle § 61 ods. 1 zákona č. 182/1993 Sb. o ústavní súde právnomu zástupcovi sťažovateľa poriadkovú pokutu vo výške 25 000 Kč z dôvodu hrubého sťažovania postupu konania.

Ústavný súd ČR tento postup odôvodnil nasledovne:

„6. Ústavní soud zjistil, že část citovaných rozhodnutí vůbec neexistuje, část je povinným hrubě dezinterpretována a pouze malá část může být pro případ stěžovatele relevantní. Množství a kvalita těchto vad spolehlivě vyvrací, že šlo o ojedinělé překlepy a jiné chyby v psaní. (...)“

7. Ústavní stížnost kromě argumentace neexistujícími právními prameny vykazuje některé známky použití umělé inteligence (anglicismus, neúplné, heslovité věty, nejednotný formát citací, ne-

rozpoznání rozdílu mezi nálezem a usnesením). To vede Ústavní soud k domněnce, že povinný generoval podání pomocí některého z modelů umělé inteligence, poté však neověřil existenci citovaných rozhodnutí a správnost argumentace, resp. citace. Není podstatné, s pomocí jakých osob či nástrojů advokáti zpracují podání k soudu. Jako profesionálové znalí práva ovšem přebírají za podání plnou odpovědnost, a odpovídají tedy i za případnou halucinující argumentaci umělé inteligence, byla-li při vytvoření podání použita.

8. Na základě výše uvedeného Ústavní soud dospěl k závěru, že povinný uvedl Ústavní soud v omyl a tím zbytečně komplikoval a zdržoval jeho postup. Svým přístupem k formulaci podání v zastoupení svého klienta tak hrubě ztížil postup řízení před Ústavním soudem.

9. Ústavní soud ukládá pořádkovou pokutu právnímu zástupci jako povinnému proto, že je pisatelem podání, přestože jde o procesní úkon stěžovatele.“¹

V tomto kontexte považujeme za relevantné aj rozhodnutie NSS ČR so sp. zn. 3 As 34/2025, kde súd síce priamo nekonštatoval využitie umelej inteligencie, ale z nižšie uvedeného (aj v kontexte ostatných rozhodnutí uvedených v tomto článku) môžeme pozorovať znaky možného využitia umelej inteligencie.

„[43] Soud nepřehlédł, že žalobce podal ke kasační stížnosti a jejímu doplnění rovněž obsáhlá vyjádření. Při úvaze o přiznání náhrady nákladů za tato podání však nemohl odhlédnout od toho, že vyjádření žalobce byla velmi těžce uchopitelná, neboť se z valné části mýjela se smyslem vyjádření ke kasační stížnosti. Namísto věcných a konkrétních reakcí na kasační námítky žalobce (prostřednictvím svého zástupce) vystavěl vlastní, velmi obsáhlou, obecnou a z významné části zcela mimoběžnou argumentaci. Ta namísto, aby zefektivnila a urychlila

1. Uznesenie Ústavného súdu ČR so sp. zn. I.ÚS 3004/25 zo dňa 1.12.2025, Dostupné na: <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=135137&pos=2&cnt=2&typ=result>

Využívanie AI v súdnych konaniach a možné dôsledky

řízení před soudem, vedla k jeho prodloužení, znehlednění postoje protistrany a nutnosti vyloučení řady argumentů, ať již pro jejich absolutní irelevanci pro věc (konkrétní kasační námitku) či prostě proto, že šlo o nepravdy. Žalobce kupříkladu ve vyjádření ke kasační stížnosti přímo cituje výňatky z rozhodnutí kasačního soudu (...) a Ústavního soudu sp. zn. (...), které mají tvořit právní rámec pro analýzu kasační stížnosti a odkazuje se na ně v samotném textu vyjádření. Soud všechny tyto citace ověřil a došel k jednoznačnému závěru, že ani jedna z nich se v odkazovaných rozhodnutích nenachází. „Citovaná“ rozhodnutí sp. zn. (...) dokonce vůbec neexistují. Ať již daná vyjádření psal kdokoliv či cokoliv, soud tyto ve svém souhrnu nepovažoval pro danou věc za jakkoliv přínosné, a náklady na jejich vznik proto nemohl posoudit jako důvodně vynaložené.“²

Na uznesenie Ústavného súdu ČR so sp. zn. I. ÚS 3004/25 odkazuje Okresný súd v Trnave v uznesení so sp. zn. 114p/12/2026 zo dňa 27. 02. 2026, kde po vzore kolegov z českej republiky upozornil na dôsledky využívania umelej inteligencie:

„13. (...) Pôvodný spor, v ktorom bolo vydané neodkladné (predbežné) opatrenie sa síce týka vycestovania do zahraničia, avšak z nálezu nijakým spôsobom nevyplývajú tvrdenia uvedené navrhovateľkou, ktoré sú zvýraznené na poslednej strane návrhu. (...) S ohľadom na uvedené sa súdu javí, že v návrhu došlo k dezinterpretácii nálezu a návrh vykazuje známky použitia umelej inteligencie. Z toho dôvodu súd upozorňuje právneho zástupcu navrhovateľky, aby sa vyvaroval takéhoto konania a poukazuje na iné rozhodnutie Ústavního soudu ČR a to uznesenie sp. zn. I.ÚS 3004/25 z 1.12.2025, (...)“³

V rámci Slovenskej republiky poukázal na možné využitie umelej inteligencie a s tým spojenú zníženú kvalitu podania aj Najvyšší súd SR v uznesení so sp. zn. 4CdoNa/3/2026 zo dňa 26.3.2026:

„17. (...) Naviac sa dovolaciemu súdu javí, že podané dovolania vykazujú známky použitia umelej inteligencie (neúplné heslovité vety napr. odkážte na 4MCdo 5/2011 a 8Cdo/83/2017; pri procesnej vade citujte 2Obdo/103/2021; zákaz scudzenia spojte 4Mcdo 5/2011 + 4Obdo/94/2020 - zdôraznite, že intra-familárny prevod počas sporu napĺňa štandard „reasonable apprehension“; odstránenie plota: odvolajte sa na 17Co/50/2019 - odvolací súd v obdobnej veci nariadil NO a poukážte, že KS Nitra prehliadol ustálenú prax) a takouto formou je napísané celé dovolanie. To vedie dovolací súd k domnienke, že dovolateľka generovala podanie pomocou niektorého modelu umelej inteligencie. Nie je podstatné, s pomocou akých osôb či nástrojov dovolateľka spracovala podanie k súdu, avšak prevzala za podanie plnú zodpovednosť a zodpovedá teda aj zo prípadnú halucinujúcu argumentáciu umelej inteligencie, ak bola pri vytvorení podania použitá.“⁴

Regulácia pravidiel používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi

Aj s prihliadnutím na vyššie uvedené prípady možno len pozitívne hodnotiť iniciatívu Slovenskej advokátskej komory v tomto smere, a to vydaním uznesenia Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 12/4/2025 z 31. marca 2025, ktorým sa schvaľujú pravidlá používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi. Toto uznesenie obsahuje základné zásady používania systémov AI, ktoré sú obsiahnuté v článku 3 tohto uznesenia.

„Článok 3

Zásady používania AI

(1) Advokát používa pri poskytovaní právnej služby AI nástroje spôsobom, ktorý neohrozí jeho nezávislosť, povinnosť mlčanlivosti, ochranu profesijného tajomstva a predchádza konfliktu záujmov.

2. Uznesenie NSS ČR sp. zn. 3 As 34/2025 zo dňa 15.10.2025, Dostupné na: <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentOriginal/Text/746127>
3. Uznesenie Okresného soudu v Trnave, sp. zn. 114p/12/2026 zo dňa 27. 02. 2026, Dostupné na: <https://www.justice.gov.sk/sudy-a-rozhodnutia/sudy/rozhodnutia/bb400191-a7ee-496c-904e-7f6bec845dbe:cbd9ab2c-207d-457c-b91b-8f641029e2b4>
4. Uznesenie Najvyššieho soudu SR sp. zn. 4CdoNa/3/2026, Dostupné na: <https://www.nsud.sk/rozhodnutia/4cdona32026/>

Využívanie AI v súdnych konaniach a možné dôsledky

(2) Advokát je povinný zachovať plnú zodpovednosť za výstupy, z AI nástrojom ktoré použije v rámci poskytovania právnych služieb.

(3) Používanie AI nástroja nenahrádza odborné posúdenie, právnu argumentáciu ani individuálny prístup k prípadu⁵

Okrem toho považujeme za dôležitý aj článok 4, ktorý sa venuje problematike osobných údajov. Tento článok obsahuje výnimky z ochrany osobných údajov. Advokát nesmie zadávať do AI nástrojov informácie chránené mlčanlivosťou ani osobné údaje s výnimkou:

- ak ide o lokálny nástroj AI v priestoroch advokáta v prípade, že tieto dáta preukázateľne neopúšťajú túto infraštruktúru.
- ak má výslovný súhlas klienta
- je zaručená ich ochrana a poskytovateľ AI alebo cloudovej infraštruktúry koná ako spracovateľ na základe spracovateľskej zmluvy podľa príslušných predpisov o ochrane osobných údajov (najmä čl. 28 GDPR) vrátane zmluvnej mlčanlivosti.⁶

V tejto súvislosti je dôležité spomenúť aj prílohu k predmetnému uzneseniu, ktorá obsahuje podmienky pre rôzne režimy využívania AI, a to pre vyššie uvedené kategórie a) lokálny nástroj b) súhlas klienta a c) spracovateľ. Príloha okrem iného ďalej obsahuje výklad pojmov, ako aj vzory informačných doložiek pre klientov.

Záver

Umelá inteligencia priniesla revolúciu vo vyhľadávaní informácií a písaní textov. Ušetrený čas vďaka zvýšenej produktivite práce je ale vhodné aspoň z časti investovať do kontroly vecnej správnosti a prípadnej úpravy vygenerovaných výstupov. Ďalej by sme chceli poukázať na časový rámec. Rozhodnutia obsiahnuté v tomto článku boli vydané v posledných dvoch rokoch, čo do značnej miery koreluje s technickým pokrokom v oblasti veľkých jazykových modelov a ich schopnosti vyhľadávať a následne spájať informácie do súvislých textov. Tento pokrok, ale môže byť dvojsečná zbraň, keď výstup z nástroja AI vyzerá na prvý pohľad úplne v poriadku a môže svojou zdanlivou kvalitou presvedčiť používateľa, že jeho kontrola už nie je potrebná, ale ako sme si ukázali na príkladoch rozhodnutí obsiahnutých v tomto článku miera chybovosti je stále relatívne vysoká a súdy už túto skutočnosť začali reflektovať v rámci svojej rozhodovacej činnosti. Netreba zabúdať na to, že za text predložený súdu je stále zodpovedný človek, ktorý je pod ním podpísaný.

Mgr. Samuel Vaško

*Analytik Oddelenia analytických činností
Kancelárie Najvyššieho správneho súdu
Slovenskej republiky*

*Legal Analyst of the Analytical Department of
the Office of the Supreme Administrative Court
of the Slovak Republic*

5. Článok 3 uznesenia Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 12/4/2025, Dostupné na: https://info.sak.sk/wp-content/uploads/2025/12/Uznesenie_12-4-2025_plne-znenie-k-25-11-2025.pdf
6. Článok 4 uznesenia Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 12/4/2025, Dostupné na: https://info.sak.sk/wp-content/uploads/2025/12/Uznesenie_12-4-2025_plne-znenie-k-25-11-2025.pdf

The background of the cover features a dark blue, monochromatic photograph of classical columns, likely from a government building. Overlaid on this is a white graphic consisting of multiple thin, curved lines that sweep across the lower half of the page, creating a sense of movement and modernity.

VYDAVATEĽ:

**Kancelária Najvyššieho správneho
súdu Slovenskej republiky**

Trenčianska 56/A

821 09 BRATISLAVA 3

IČO: 53857097

DIČ: 2121511700

ISSN 2730-0722

Evidenčné číslo: EV 369/25/EPP

Web: nssud.sk